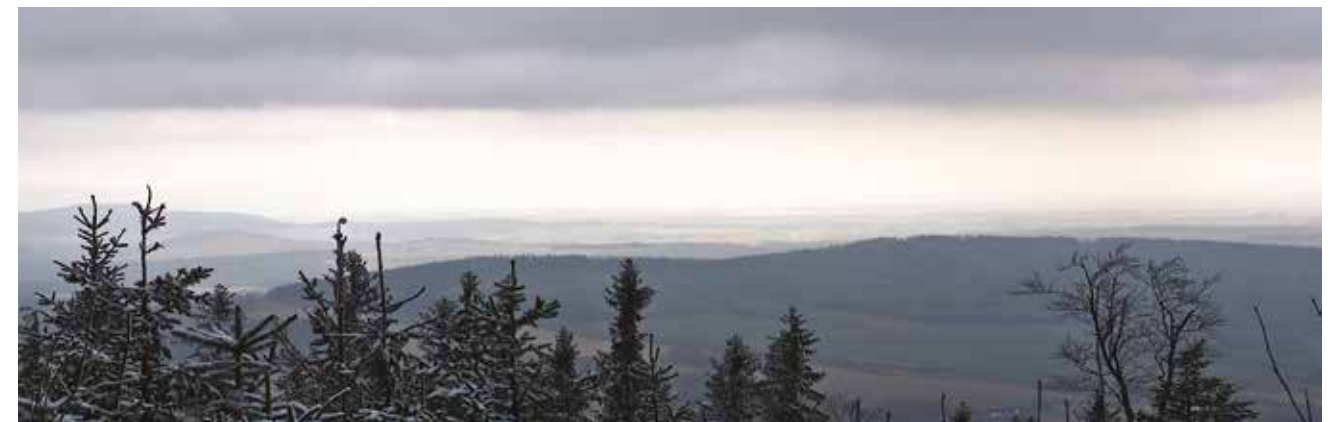

PRZYRODA WOKÓŁ NAS
PŘÍRODA KOLEM NÁS

PRZYRODA WOKÓŁ NAS

PŘÍRODA KOLEM NÁS

Witajcie na Ziemi Nyskiej Vítejte v nyské zemi

Publikacja wydana w ramach realizacji projektu pn. „Przyroda wokół nas” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013. Projekt zrealizowany przez Referat Promocji Starostwa Powiatowego w Nysie pod kierownictwem Izabeli Kicak.

Wydawca: Agencja Wydawnicza PAJ-Press, www.pajpress.com.pl

Na zlecenie:

Starostwa Powiatowego w Nysie

ul. Moniuszki 9-10

48-300 Nysa

tel. 77 408 50 00

fax 77 408 50 76

E-mail: promocja@powiat.nysa.pl

www.powiat.nysa.pl

© Copyright by Starostwo Powiatowe w Nysie

POWIAT NYSKI

Partner projektu:

Českomoravská myslivecká jednota, z.s.

Okresní myslivecký spolek Olomouc

Wellnerova 301/20

779 00 Olomouc

E-mail: omsolomouc@email.cz

Teksty: Paweł Stępkowski, Daniel Palimąka, Jacek Tarnowski, Jiří Zbořil

Zdjęcia: Monika Kucharczyk, Andrzej Kucharczyk, Krzysztof Miśniakiewicz

oraz: Marek Bocianowski, Mariusz Kuziemski, Kinga Stachowiak, Jerzy Czapkowski, Mateusz Rozmus, Stodolová Eva, Kleinová Hana, John František, Šafář Jiří, Kovaříková Tamara, Kudýnová Mirka, Jiří Kasina, archiwum Agencji Wydawniczej PAJ-Press

Tłumaczenie: Maciej Boryczka, Piotr Leśniewski

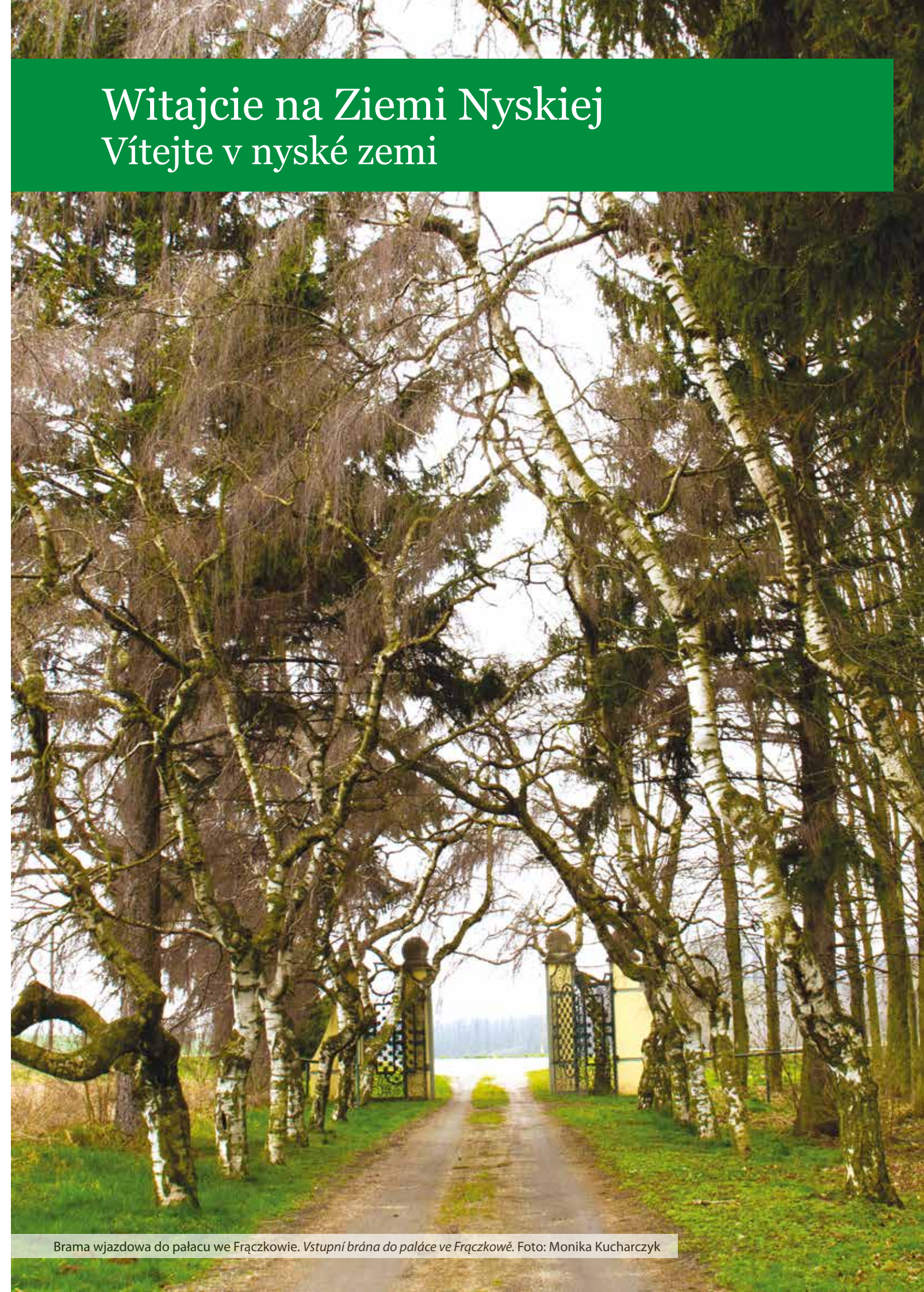
Opracowanie graficzne: Andrzej Kucharczyk - Agencja Wydawnicza PAJ-Press

Druk: JW Projekt

ISBN 978-83-939654-6-5

Nysa 2015

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

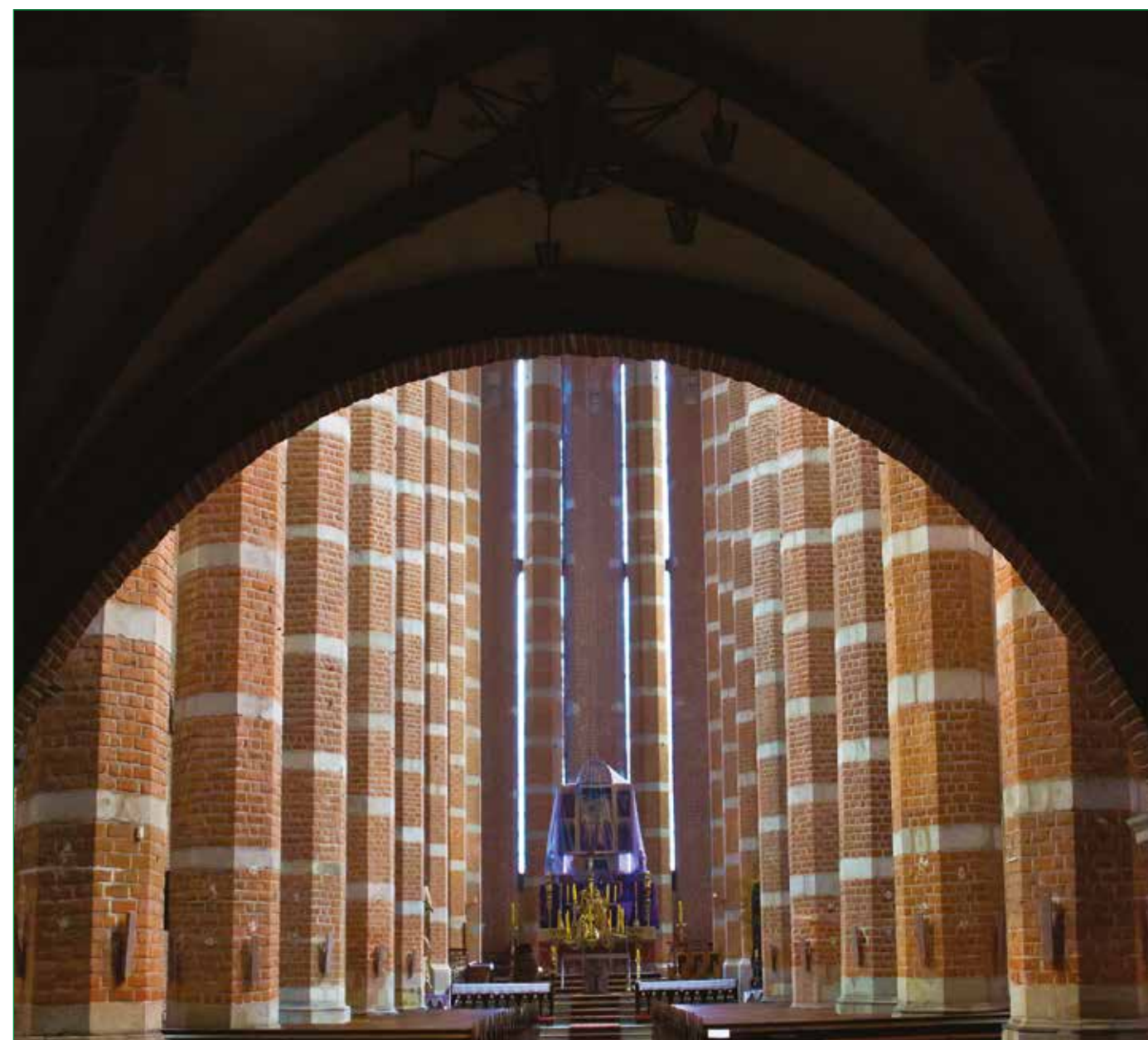

Brama wjazdowa do pałacu we Frąckowie. Vstupní brána do paláce ve Frąckově. Foto: Monika Kucharczyk

Rys historyczny Historický přehled

Historie dnešního okresu Nysa je spojena s historií vratislavských biskupů. Již v roce 1155 bulla papeže Hadriána IV. zmiňuje otmuchowské kasztelánství jako přímé finanční zabezpečení biskupů slezské diecéze s hlavním městem ve Vratislavi. Oblast otmuchowského kasztelánství byla rozšíře-

Historia obszaru dzisiejszego powiatu nyskiego związana jest z historią biskupów wrocławskich. Już w 1155 roku, w bulli papieża Hadriana IV, wymienia się kasztelanję otmuchowską jako bezpośrednie uposażenie biskupów diecezji śląskiej ze stolicą we Wrocławiu. Obszar kasztelanii otmuchowskiej po-

na o území Nysy na konci 12. století biskupem Jaroslavem, synem Boleslava Vysokého. Intenzivní kolonizace je zvláště patrná v době panování dvou biskupů: Vavřince (1207-1232) a Tomáše I. (1232-1268). Rozšířili své podřízené oblasti investicemi mnoha vesnic a měst, včetně obcí Glucholazy, Paczkowa, Nysa, Vidnava, Jeseník. V roce 1290 kníže Henry IV. Probus z moci své závěti odevzdal řízení

szerzony został o ziemię nyską w końcu XII w. przez biskupa Jarosława, syna Bolesława Wysokiego. Intensywna działalność kolonizacyjna zauważalna jest szczególnie za panowania dwóch biskupów: Wawrzyńca (1207-1232) i Tomasza I (1232-1268). Poszerzali oni podległe im tereny poprzez lokowanie wielu wsi oraz miast, m.in. Glucholaz, Paczkowa, Nysy, Vidnawy, Jesenika. W 1290 roku książę Henryk

Nysa - bazylika mniejsza św. Jakuba i św. Agnieszki
Nysa - bazilika sv. Jakuba a sv. Anežky.
Foto: Monika Kucharczyk

IV Probus mocą swego testamentu przekazał zarządzanie kasztelanią otmuchowsko-nyską biskupom wrocławskim. Stanowiło to podstawę prawną do przekształcenia kasztelani w księstwo biskupie. W efekcie tego biskupi uzyskali niezależność od

otmuchowsko - nyského kastelánství do rukou vratislavských biskupů. To byl právní základ pro transformaci kastelánství na biskupské knížectví. V důsledku toho biskupové získali nezávislost od nároků světských knížat, justiční orgán na území knížectví

Nysa - bazylika
mniejsza św. Jakuba
i św. Agnieszki
Nysa - Bazilika
sv. Jakuba a sv. Anežky.
Foto: Monika
Kucharczyk

roszczeń książąt świeckich, władzę sądowniczą na terenie księstwa oraz prawo bicia monet, także złotych. Zbiór monet księstwa obejrzeć możemy w nyskim muzeum. Pierwszym biskupem, który tytułował się księciem nyskim był Henryk z Wierzbna (1302-1319). W czasach swojej świetności księstwo nyskie obejmowało teren na południu po najwyższy szczyt Jeseníków – Pradziad, na zachodzie po Złoty Stok i Paczków, na północy po Grodków, na wschodzie natomiast po tzw. Przesiekę Śląsko-Morawską, obejmując swym zasięgiem również Jeseník, Javorník, Glucholazy i Nyse. Granice księ-

a také právo razit mince, včetně zlatých. Sbírkou mincí z období knížectví můžeme vidět v muzeu v Nyse. První biskup, který se tituloval knížetem nyským byl Jindřich z Wierzbna (1302-1319). V období svého rozkvětu nyské knížectví zabíralo oblast na jihu po nejvyšší vrchol Jeseníků – Praděd, na západě až po Zlatý Stok a Paczków, na severu po Grodków, na východě to byla tzv. Slezsko - Moravská Przesieka, patřily mu také Jeseník, Javorník, Glucholazy a Nysa. Hranice knížectva byly vyznačeny hraničními sloupy. Do současnosti se z nich zachovalo 6. Nacházejí se podél hranic dnešního okresu a jeden je

Nysa - dom Wagi Miejskiej. Nysa - dům Městské Váhy. Foto: Andrzej Kucharczyk

Góra Szubieniczna w Głuchołazach. Šibeníční hora v Głuchołazech. Foto: Krzysztof Miśniakiewicz

na vrcholu Pradědu v České republice. Většina sloupů má podobný čtyřhranný tvar. Na frontální zdi je nápis TMI SCI IOHIS. Je to zkratka latinského textu „Termini Sancti Iohannis“, který v překladu znamená „hranice svatého Jana“. Nápis říká, že jsme na území vratislavského biskupství a jeho patrona sv. Jana Křtitele. Na levé straně každého sloupu je vidět hůl (pastorál) a pravé šikmý kříž.

stva vymezovaly slupy hranic. Do dnešních časů zachovaly se jejich stěny. Usytuovány jsou one vzhledem k hranici současného powiatu, jeden zaś znajduje się na szczycie Pradziada w Czechach. Większość słupów posiada podobną, czworograniastą formę. Na ścianie frontalnej widnieje inskrypcja TMI SCI IOHIS. Jest to skrót łacińskiej formuły „Termini Sancti Iohannis“, co w tłumaczeniu na język polski

Dobré spravování knížectví vratislavskými biskupy a výhodná poloha Nysy na obchodní cestě způsobilo, že se Nysa stala po Vratislavi druhým nejbohatším městem ve Slezsku. Svědkem tehdejší nádhery města jsou m.in.: gotická bazilika sv. Jakuba a sv. Anežky se zvonící a klenotnicí sv. Jakuba, biskupský palác, barokní „Krásná studna“ a Tritonova kašna či obnoven do své bývalé slávy renesanční dům Městské Váhy. Jezuiti, kterých přivedl do Nysy biskup Karel Habsburg vytvořili Collegium Caroli-

oznacza „granica Świętego Jana“. Inskrypcja ta jest informacją, iż znajdujemy się na terytorium biskupstwa wrocławskiego, a jego patronem jest św. Jan Chrzciel. Na lewym boku każdego słupa widnieje pastorał, a na prawym ukośny krzyż.

Dobré zarządzanie księstwem przez biskupów wrocławskich, a także dogodné położenie Nysy na szlakach handlowych spowodowały, że Nysa stała się drugim po Wrocławiu najbogatszym miastem na Śląsku. Świadkami ówczesnej świetności miasta

Nysa - bastion
św. Jadwigi
Nysa. Bastion
sv. Jadwigi
Foto: Monika
Kucharczyk

Głuchołazy. Kościół
św. Wawrzyńca
Kostel sv. Vavřince
Foto: Monika
Kucharczyk

Głucholazy. Kościół św. Wawrzyńca. *Glucholazy. Kostel sv. Vavřince.* Foto: Andrzej Kucharczyk

num, na evropské úrovni, které bylo nazvané podle svého zakladatele. Prvním rektorem byl Christoph Scheiner, astronom a objevitel skvrn na slunci. Studentem Carolinum byl, mimo jiných, pozdější polský král Michal Korybut Wiśniowiecki.

są m.in.: gotycka bazylika św. Jakuba i św. Agnieszki z dzwonnicią i skarbcem św. Jakuba, pałac biskupi, barokowa „Piękna Studnia” i fontanna Trytona czy przywrócony do dawnej świetności renesansowy dom Wagi Miejskiej. Sprowadzeni do Nysy przez biskupa Karola Habsburga jezuiti stworzyli euro-

Stopy působnosti vratislavských biskupů - knížat jsou viditelné nejen v Nysie, je to také biskupský hrad a barokní kostel sv. Mikuláše a sv. Františka Xaviéra v Otmuchowe, systém středověkých městských hradeb s 19 věžemi a bránami s věží, s opevněným gotickým kostelem sv. Jana Evangelisty v Paczkowě a také barokní kostel sv. Vavřince se zachovalým pozdně románským portálem v obci Glucholazy.

Rozkvět knížectví v Nysie přerušily husitské války, třicetiletá válka nebo slezské války, které na něm zanechaly svou stopu.

Po první slezské válce v roce 1742 došlo k rozdělení knížectví v Nysie - jeho severní část byla v Prusku a jižní část spolu s letním biskupským sídlem na zámku Jánský Vrch v Javorníku a Jeseníkem zůstala v rakouských zemích. Hranice tehdy vedla podél li-

pejskiej rangi, nazwane imieniem fundatora - Collegium Carolinum. Jego pierwszym rektorem był Christoph Scheiner, astronom i odkrywca plam na Słońcu. Uczniem Carolinum był m.in. późniejszy król Polski Michał Korybut Wiśniowiecki.

Ślady działalności biskupów wrocławskich - książąt nyskich widoczne są nie tylko w Nysie. To także zamek biskupi i barokowy kościół św. Mikołaja i św. Franciszka Ksawerego w Otmuchowie, system średniowiecznych obwarowań miejskich z 19 basztami i wieżami bramnymi oraz gotyckim obronnym kościołem św. Jana Ewangelisty w Paczkowie, czy barokowy kościół św. Wawrzyńca z zachowanym późnoromańskim portalem w Głucholazach.

Czasy świetności księstwa nyskiego przerywały wojny husyckie, wojna trzydziestoletnia czy wojny śląskie, które odcisnęły na nim swoje piętno.

Po I wojnie śląskiej, w 1742 roku dokonano podziału księstwa nyskiego - jego północna część

Otmuchowski rynek
Otmuchowski trzıştę
Foto: Monika
Kucharczyk

znalazła się w granicach Prus, a południowa wraz z letnią rezydencją biskupią na zamku Jánský vrch w Javorníku i Jeseníkem pozostała w granicach ziem austriackich. Granica przebiegała wówczas wzdłuż linii Bila Voda – Kopa Biskupia, to niemal tak samo jak przebiega dzisiejsza granica pomiędzy Polską i Czechami.

Zdobycie Nisy przez króla Prus Fryderyka II oraz jego decyzja o rozbudowie umocnień Nisy

nie Bílé Vody - Biskupova Kopa a vede téměř stejně, jako dnešní hranice mezi Polskem a Českou republikou.

Dobytí Nisy pruským králem Fridrichem II. a jeho rozhodnutí rozšířit opevnění Nisy otevřela cestu proměnit město v jednu z největších pevností v Evropě, která vzdorovala více než sto dnů obležení Napoleonovy armády

Kościół św. Mikołaja i Franciszka Ksawerego w Otmuchowie.
Kostel sv. Mikuláše a sv. Františka Xaviéra v Otmuchove
Foto: Monika Kucharczyk

otworzyły miastu drogę do przekształcenia się w jedną z największych w Europie twierdz, która ponad sto dni opierała się oblężeniu wojsk napoleońskich w 1807 r. Do dziś zachowało się ok. 60% obiektów fortecznych, niektóre z nich odrestaurowano, dając możliwość ich zwiedzania. Kres istnieniu księstwa nyskiego położyła przeprowadzona w 1810 roku przez władze pruskie sekularyzacja dóbr kościelnych.

Zachowanymi do dnia dzisiejszego świadkami okresu XVIII i XIX wieku na ziemi nyskiej są liczne pałace i dwory, m.in. w: Biechowie, Frączkowie, Korfantowie, Piotrowicach Nyskich, Rysiowicach, Jarnołtówku i Zwierzyńcu.

To oczywiście tylko pewien fragment historii naszej ziemi. Jej dalszą część warto odkryć samemu, przyjeżdżając na ziemię nyską. Niech zachęta do tego będą kryjące wiele tajemnic i piękna znajdujące się tu kościoły, kapliczki, pałace, dwory, pomniki, krzyże pokutne, zamki i wiele innych zabytków.

v roce 1807. Do současnosti se zachovalo cca 60% z objektů opevnění, z nichž některé byly obnoveny a tím byla dána možnost je navštěvovat. Konec k knížetství v Nyse učinily v roce 1810 pruské orgány sekularizací církevního majetku.

Do dnešních dnů se zachovali svědci 18. a 19. století - na území Nisy jsou četné paláce a zámky, o. i. v lokalitách Biechów, Frączkowie, Korfantów, Piotrowice Nyskie, Rysiowice, Jarnołtówek a Zwierzyniec.

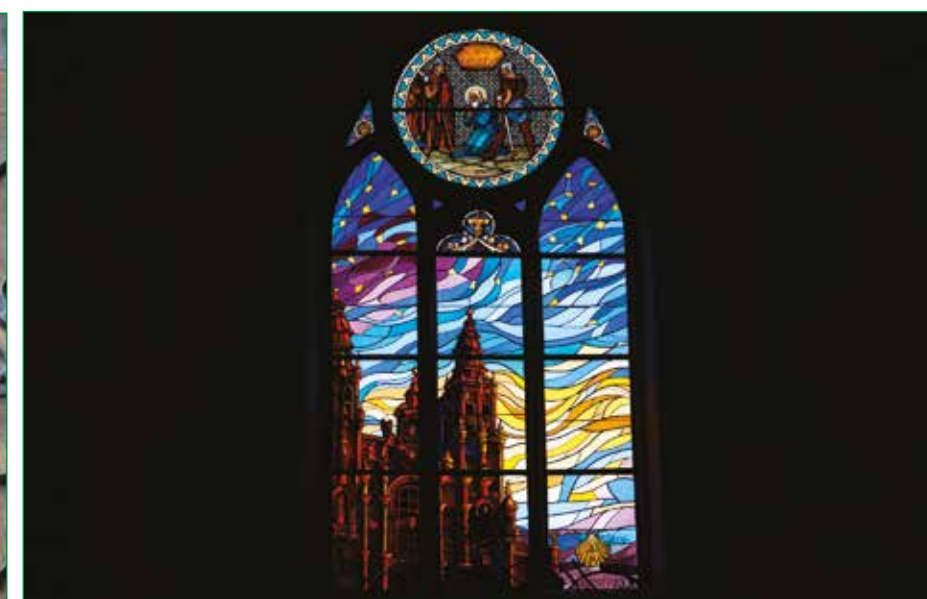
To je jenom malý fragment historie naší země. Její pokračování můžete objevovat sami tím, že přijdete na území Nisy. Ať jsou pro to povzbuzením skrývající mnoho tajemství a krásy nacházející se zde kostely, kapličky, paláce, zámky, pomníky, smířčí kříže, hrady a mnoho dalších památek.

Paweł Stępkowski - członek Zarządu Powiatu w Nysie. Člen okresního Představenstva.

Kościół św. Jana Ewangelisty w Paczkowie. Kostel sv. Jana Evangelisty v Paczkově. Foto: Monika Kucharczyk

NYSA

BAZYLIKA MNIEJSZA ŚW. JAKUBA I ŚW. AGNIESZKI.
BAZILIKA SV. JAKUBA A SV. ANEŻKY.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

FONTANNA TRYTONA. TRITONOVA KAŠNA.
 OBOK - BAZYLIKA MNIEJSZA ŚW. JAKUBA I ŚW. AGNIESZKI.
 VEDLE - BAZYLIKA SV. JAKUBA A SV. ANEŽKY.
 FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

COLLEGIUM CAROLINUM. FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

PAŁAC BISKUPI - OBECNIE MUZEUM, BISKUPSKÝ PALÁC- NYNÍ MUZEUM.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

GLUCHOŁAZY

BAROKOWY KOŚCIÓŁ ŚW. WAWRZYŃCA Z ZACHOWANYM PÓŻNOROMAŃSKIM PORTALEM.
 OBOK: BASZTA BRAMY GÓRNEJ DAWNYCH MURÓW MIEJSKICH I RYNEK.
 BAROKNÍ KOSTEL SV. VAVŘINCE SE ZACHOVALÝM POZDNĚ ROMÁNSKÝM PORTÁLEM.
 VEDLE: BAŠTA HORNÍ BRÁNY STARÝCH MĚSTSKÝCH HRADEB A TRŽIŠTĚ.
 FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

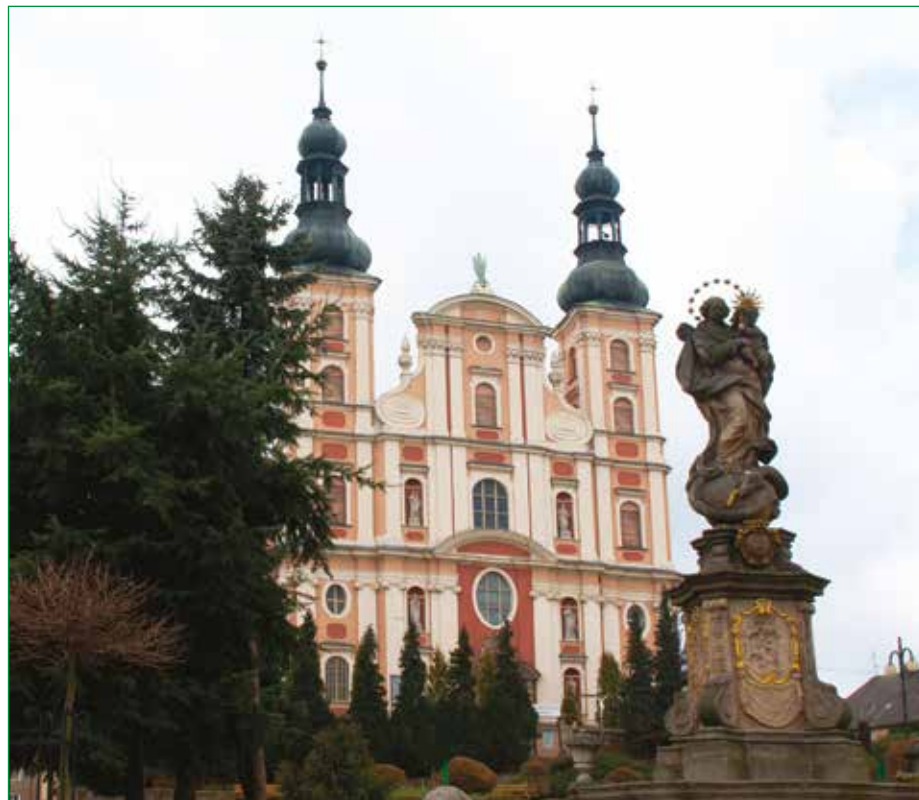

PACZKÓW

ŚREDNIOWIECZNE MURY MIEJSKIE. SYSTÉM STŘEDOVĚKÝCH MĚSTSKÝCH HRADEB.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

OTMUCHÓW

RATUSZ, KOŚCIÓŁ ŚW. MIKOŁAJA I FRANCISZKA KSAWEREGO I ZAMEK BISKUPI.
RADNICE, KOSTEL SV. MIKULÁŠE A SV. FRANTIŠKA XAVIÉRA, BISKUPSKÝ HRAD
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

PAŁACE PALÁCE

OD GÓRY - PAŁAC WE FRĄCZKOWIE, NIŻEJ W ZWIERZYŃCU, OBOK W BIECHOWIE.
NAHORU PALÁC VE FRĄCZKOWĚ, NÍŽE V ZWIERZYŇCI, VEDLE V BIECHOVĚ.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

KORFANTÓW SZWEDZKA GÓRKA

KORFANTÓW - KOŚCIÓŁ ŚW. TRÓJCY. KORFANTÓW - KOSTEL SV TROJICE.
OBOK - ŚWIĄTYNIA NA SZWEDZKIEJ GÓRCE. VEDLE - SVATYNĚ NA ŠVĚDSKOU KOPCE.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

KRZYŻE POKUTNE SMÍRČÍ KŘÍŽE

OBOK I U GÓRY - W WIERZBIĘCACH, NIŻEJ - W JĘDRZYZHOWIE.
VEDLE A NAHORU - VE WIERZBIĘCÍCH, NÍŽE - W JĘDRZYZHOWĚ.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

TO OCZYWIŚCIE TYLKO MAŁY FRAGMENT HISTORII NASZEJ ZIEMI...
TO JE JENOM MAŁÝ FRAGMENT HISTORIE NAŠÍ ZEMĚ...

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

Ochrona Przyrody OCHRANA PŘÍRODY

V souladu s čl. 3 zákona o ochraně přírody, je povinnost každého občana, orgánů veřejné správy, stejně jako organizačních útvarů a také právnických a fyzických osob při svých činnostech ovlivňujících přírodu, přírodu také chránit.

Pro území našeho okresu platí tyto formy ochrany přírody:

Zgodnie z art. 3 ustawy o ochronie przyrody do obowiązków każdego obywatela, organów administracji publicznej, a także jednostek organizacyjnych oraz osób prawnych i fizycznych prowadzących działalność wpływającą na przyrodę należy jej ochrona.

Teren naszego powiatu obejmują następujące formy ochrony przyrody:

PŘÍRODNÍ REZERVACE

- jsou to oblasti, které tvoří ekosystémy, zachované v přírodním nebo jen málo pozměněném stavu, určité druhy rostlin a živočichů, prvky neživé přírody, které mají významnou hodnotu z vědeckého, přírodního, kulturního nebo krajinářského hlediska. Vyhlášení konkrétní oblasti za rezervaci se realizuje formou nařízení vojevodu (hejtmana), které obsahuje jeho název, umístění, specifické cíle ochrany, omezení, zákazy a příkazy a zároveň je určen orgán, který bezprostředně na rezervaci dohlíží. Pro rezervaci je vypracován plán ochrany, který schvaluje vojevoda (hejtman). Na území okresu Nysa se nacházejí tyto rezervace:

1. ČÁSTEČNÁ REZERVACE „PRZYŁĘK”

- nachází se v obci Nysa, v polesí Prudnik, okrsek Prudnik, v lesnictví Buków. Rozloha rezervace je 0,80 ha. Podle typologie lesních stanovišť je na území rezervace svěží les a rostlinné společenství se kvalifikuje do skupiny Querceto-Carpinetum, nebo typické dubo-habřiny. Přírodní lesní porost zde má vícevrstvou strukturu a stáletou bohatou vrstvou podrostů.

REZERWATY PRZYRODY

- są to obszary obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych. Uznanie określonego obszaru za rezerwat następuje w drodze rozporządzenia wojewody, w którym zawarta jest jego nazwa, położenie, szczególne cele ochrony, ograniczenia, zakazy i nakazy oraz wskazany jest organ bezpośrednio sprawujący nadzór nad rezerwatem. Dla rezerwatu sporządza się plan ochrony, zatwierdzany przez wojewodę. Na terenie powiatu nyskiego występują następujące rezerваты:

1. REZERWAT CZĘŚCIOWY „PRZYŁĘK”

- położony jest w gminie Nysa, w Nadleśnictwie Prudnik, obręb Prudnik, w leśnictwie Buków. Powierzchnia rezerwatu wynosi 0,8 ha. Według leśnej typologii siedliskowej na terenie rezerwatu występuje las świeży, a zbiorowisko roślinne kwalifikuje się do zespołu Querceto-Carpinetum, czyli grądu typowego. Drzewostan pochodzenia naturalnego

Bory Niemodlińskie
Foto: Archiw.

charakteryzuje się tu strukturą wielowarstwową i wielowiekową z bogatą warstwą podszytów. Z gatunków drzew najliczniej reprezentowany jest dąb bezszypułkowy. Pojedynczo spotyka się lipę drobnolistną, graba pospolitego, świerka pospolitego i jodłę pospolitą. W piętrze dolnym występuje lipa, pojedynczo grab, jawor, dąb, świerk i jesion wyniosły.

Mała powierzchnia rezerwatu „Przyłęk” otoczonego polami uprawnymi sprawia, że nie jest on ostoją większych zwierząt. Na uwagę zasługuje jednak duża różnorodność ptaków śpiewających, znajdu-

Od lewej: szpak, jaskółka dymówka i dzięcioł zwyczajny
Zlewa: špaček, vlaštovka obecná, strakapoud obecný
Foto: Archiw.

jących w rezerwacie dogodne warunki bytowania. Wojewódzki Konserwator Przyrody planuje powiększenie tego rezerwatu (objęcia ochroną rezerwatu całego kompleksu).

2. REZERWAT CZĘŚCIOWY „BLOK”

- położony jest w gminie Korfantów, miejscowość Rzymkowice. Wg administracji leśnej znajduje się na terenie nadleśnictwa Prószków, w obrębie Chrzelice. Powierzchnia rezerwatu wynosi 6,56 ha (całość zajmuje zbiorowisko leśne). Drzewostan rezerwatu to typ siedliskowy boru świeżego, zawierającego wszystkie warstwy z prawie pełnym zestawem gatunków roślin charakterystycznych dla runa.

W górnym piętrze drzewostanu występuje sosna zwyczajna w wieku ok. 200 lat z nielicznym świerkiem w wieku 100-120 lat. W warstwie drugiego piętra występuje świerk w wieku 50-80 lat. Rezerwat charakteryzuje się niewielką różnorodnością gatunkową świata zwierząt. Występuje tu np. jelen, sarna, dzik, wiewiórka, mysz leśna, a z ptaków przede wszystkim liczne populacje niemal wszystkich pospolitych gatunków dzięciołów.

Z druhů stromů, kterých je zde nejvyšší počet, je dub zimní. Izolovaně můžeme najít lípu malolistou, habr obecný, smrk obecný i jedli obecnou. Ve spodním patře se objevuje také lípa, jednotlivě habr, javor, dub, smrk, jasan.

Malá rozloha rezervace „Przyłęk” obklopená obdělávanou půdou způsobuje, že není útočištěm větších zvířat. Za zmínku, nicméně, stojí velká různorodost zpěvných ptáků, které v rezervaci nalézají příznivé životní podmínky Vojvodská (krajská) ochrana přírody plánuje rozšíření této rezervace (chce rozšířit ochranu přírody z rezervace na celý komplex).

2. ČÁSTEČNÁ REZERVACE „BLOK”

- nachází se v obci Korfantow, lokalita Rzymkowice, polesí Prószków, v oblasti Chrzelice. Rezervace má rozlohu 6,56 ha (celé území zabírá lesní společenství). Lesní porost rezervace tvoří čerstvý jehličnatý les, obsahující všechny vrstvy s téměř úplnou sadu rostlinných druhů charakteristických pro rouna. V horním patře se nachází borovice ve věku cca 200 let a několik smrků ve věku 100 - 120 let. Ve druhém patře se nachází smrky ve věku 50 - 80 let. Pro rezervaci je charakteristická malá druhová rozmanitost světa zvířat. Vyskytuje se zde například jelen, srnec, divoák, veverka, myš lesní a z ptactva zejména hojné populace téměř všech běžných druhů datlů.

3. REZERVACE „CICHA DOLINA” (TICHÁ DOLINA)

- se nachází na území Národního parku „Góry Opawskie” (Opavské hory) vytvořená na ochranu evropského modřínu, buku obecného, borovice lesní, jedle obecné, jasanu, javoru, klenu, břízy bělokoré, olše černé. Rezervace se nachází v masivu Biskupská Kopa (v nadmořské výšce 400 - 600 metrů nad mořem), na strmém, západně se svažujícím svahu.

Rezervace patří k obci Glucholazy, polesí Prudnik. Její rozloha činí 55,2 ha. K zvláštnostem tohoto chráněného přírodního ekosystému nepochybně patří monumentální exempláře buku a také smrk, dosahující výšku 32 m. Je zde také zajímavá vegetace rouna a hodnotné jsou také koberce medvědího česneku. V blízkosti rezervace se nacházejí pozice kapradiny obecné a udatny dvoudomé (aruncus dioicus) i štolky s netopýry, které jsou označeny v Polské červené knize zvířat, v kategorii E (kriticky ohrožený) - vrápenec. Rezervaci prochází přírodní chodník z Pokrzywnej na Biskupskou Kopu.

4. REZERVACE „LAS BUKOWY” (BUKOVÝ LES)

- cílem ochrany této rezervace je zachovat starý bukový les ve věku cca 130 let. Tato rezervace se nachází v obci Glucholazy, v obecních lesích, na svahu Hory Chrobrego prudce se svažující západním směrem. Celková plocha - 18,35 ha. V druhovém složení stromového porostu dominuje jednoznačně buk, ale také majestátní smrk, jedle, borovice a modřín. Mezi zelenou vegetací za zmínku stojí kapradí obyčejné.

5. REZERVACE „NAD BIAŁĄ”

- cílem ochrany této unikátní krajinně-geologické rezervace v Opolském vojvodství je zachovat kaňon řeky Bílá Gluchołaská a také štol z 12. století po těžbě zlata. Rezervace se nachází v obci Glucholazy na místě, kde řeka Bílá Gluchołaská vytváří zřetelný ohyb.

Na rozloze 9,0 ha jsou viditelné starožitné štolky, šurfy, piloty a výkopové práce po exploataci zlato-nosných štěrků a písků. Terén je porostlý převážně smrkovým a bukovým lesem, v podrostu kterého se vyskytuje chráněné kapradí obyčejné. Velkou

3. REZERWAT „CICHA DOLINA”

- položený jest na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie” utworzony w celu ochrony modrzewia europejskiego, buka pospolitego, sosny zwyczajnej, jodły pospolitej, jesionu wyniosłego, klona, jawora, brzozy brodawkowatej oraz olszy czarnej. Teren rezerwatu położony jest w masywie Biskupiej Kopy (na wysokości 400 - 600 m n.p.m.) na stromym, opadającym ku zachodowi stoku. Rezerwat leży w gminie Glucholazy, nadleśnictwie Prudnik. Jego powierzchnia to 55,2 ha.

Do osobliwości przyrodniczych tego chronionego ekosystemu zaliczyć należy pomnikowe okazy buka oraz dochodzącego do 32 m wysokości świerka. Ciekawa jest tu również roślinność runa. Cenne są także kobierce czosnku niedźwiedziego. W sąsiedztwie rezerwatu znajdują się stanowiska paprotki zwyczajnej i parzydła leśnego oraz sztolnie z występującymi nietoperzami, w tym z zamieszczonym w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, w kategorii E (skrajnie zagrożony) - podkowcem małym. Przez rezerwat biegnie ścieżka przyrodnicza z Pokrzywnej na Biskupią Kopę.

4. REZERWAT „LAS BUKOWY”

- celem ochrony tego rezerwatu jest zachowanie starodrzewu bukowego w wieku ok. 130 lat. Rezerwat ten położony jest w lasach komunalnych gminy Glucholazy, na stoku Góry Chrobrego stromo opadającym w kierunku zachodnim. Łączna powierzchnia - 18,35 ha. W składzie gatunkowym drzewostanu dominują zdecydowanie buki, ale rosną tu także okazałe świerki, jodły, sosny i modrzewie. Wśród roślinności zielonej na uwagę zasługuje paprotka zwyczajna.

5. REZERWAT „NAD BIAŁĄ”

- celem ochrony tego jedyne w swoim rodzaju w województwie opolskim rezerwatu geologiczno-krajobrazowego jest zachowanie krajobrazu przełomu rzeki Białej Gluchołaskiej oraz XII-wiecznych sztolni po eksploatacji złota. Rezerwat położony jest w gminie Glucholazy, w miejscu, gdzie Biała Gluchołaska tworzy wyraźne zakole. Na powierzchni 9,0 ha widoczne są zabytkowe sztolnie, szurfy, usypiska i wyrobisko po eksploatacji żwirów i piasków złotonośnych. Teren porośnięty jest w przeważającej części lasem świerkowo-bukowym, w runie którego występuje chroniona paprotka zwyczajna. Wielką osobliwością rezerwatu jest występowanie w sztolniach nietoperzy, wśród nich podkowca małego i nocka Natterera.

6. REZERWAT „OLSZAK”

- obszar lasu o powierzchni 24,06 ha położony w Pokrzywnej, gmina Glucholazy. Teren charakte-

zvláštností rezervace je, že v štolách jsou přítomné netopýry, včetně vrápence a netopýra řasnatého (Nattera).

6. REZERVACE „OLSZAK”

- lesní plocha o rozloze 24,06 ha se nachází v obci Glucholazy v lokalitě Pokrzywna. Tato oblast je charakterizována v rámci regionu zcela jedinečnými přírodními hodnotami. Byl potvrzen výskyt lesních společenstev: Pomořanský acidofilný les (bříza-dub), acidofilné doubravy a javoriny a lesy z porostem klenů a líp na svazích a úbočích. Tato stanoviště jsou také chráněna, byl pro ně vyznačen prostor Natura 2000 „Góry Opawskie”. Kromě toho je to také důležité útočiště entomofauny nadregionálního významu. Byly zde objeveny vzácné motýly z druhu saproxylických a fytosaprofagů, včetně dvou mimořádně cenných druhů *Alabonia staintoniella* a *Zanclognatha zelleralis*, z nichž *A. staintoniella* je první zdokumentovaný případ výskytu tohoto druhu v Polsku. Polesí Prudnik.

NAVRHOVANÉ PŘÍRODNÍ REZERVACE:

1. NAVRHOVANÁ REZERVACE „MAŃKOWICE”

- zahrnuje malý ostrovní lesní komplex o rozloze 23,9 ha. Administrativně se nachází v obci Łambinowice, polesí Prudnik. Cílem je chránit zde zachované lesní fragmenty s komunitami podobnými lužnímu jilmu - jasanu, nížinní bučiny a dubově-habrového lesu pro vědu a výuku. V porostu různého věku i druhu obvykle rostou monumentální duby, jasan a modřín. Mezi kuriozity rostlin na přiléhajících plochách je potřeba zmínit plošně rostoucí: medvědí česnek, sasanku hajní, jaterník obecný a chráněné: krušinu obecnou, kopytník obecný a břechtan.

1. NAVRHOVANÁ REZERVACE „PLEŚNICKI LAS”

- z geografického hlediska patří oblast plánované rezervace k Planině Niemodlińskiej, administrativně patří k obci Korfantów, polesí Prószków, celková výměra - 24,23 ha. Terén rezervace je pokrytý především mladým smíšeným lesem a lesem, který dosahuje věk 150 let. Dominantní je zde dub. Na některých místech najdeme i lípu, habr, borovici, modřín opadavý, smrk. Spodní patro staví habr, lípa, dub a javor, méně klen, smrk, olše a jasan. Dobře vyvinutý podrost tvoří líska, habr a bezinky.

ryzuje se výjatkovými v skali regionu valorami přírodními. Stwierdzono występowanie następujących zbiorowisk leśnych: pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy, kwaśne dąbrowy oraz jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach. Sie dliska te stanowią jednocześnie przedmiot ochrony, dla których wyznaczono obszar Natura 2000 „Góry Opawskie”. Dodatkowo stanowi ważną ostoję entomofauny o znaczeniu ponadregionalnym. Odkryto tu stanowisko rzadkich motyli saproksylicznych i fytosaprofagów, w tym dwa wyjątkowo cenne gatunki *Alabonia staintoniella* i *Zanclognatha zelleralis*, z czego *A. staintoniella* jest pierwszym udokumentowanym przypadkiem występowania tego gatunku w Polsce. Nadleśnictwo Prudnik.

Kłopotek
(*Spondylis buprestoides*)
Foto: Archiw.

PROPONOWANE REZERWATY PRZYRODY:

1. PROPONOWANY REZERWAT „MAŃKOWICE”

- obejmuje niewielki, wyspowy kompleks leśny o powierzchni 23,9 ha. Administracyjnie położony jest w gminie Łambinowice, w Nadleśnictwie Prudnik. Celem ochrony jest tu zachowanie fragmentu lasu ze zbiorowiskami zbliżonymi do łęgu wiązowo-jesionowego, żyźnej buczyny niżowej i lasu dębowo-grabowego dla nauki i dydaktyki. W zróżnicowanym wiekowo i gatunkowo drzewostanie rosną pomnikowe okazy dębów jesionów i modrzewi. Wśród ciekawostek florystycznych wymienić należy łanowo rosnący czosnek niedźwiedzi, zawilec gajowy, przylaszczkę pospolitą i chronione: kruszynę pospolitą, kopytnika pospolitego oraz bluszcz pospolity.

2. PROPONOWANY REZERWAT „PLEŚNICKI LAS”

- pod względem geograficznym teren projektowanego rezerwatu należy do Równiny Niemodlińskiej. Administracyjnie przynależy do gminy Korfantów, Nadleśnictwa Prószków. Łączna powierzch-

Rezerwat Topiel. *Rezerwace Topiel*. Foto: Andrzej Kucharczyk

nia - 24,23 ha. Teren rezerwatu porasta głównie las mieszany świeży i las świeży, osiągający miejscami wiek 150 lat. Dominującym gatunkiem jest tu dąb szypułkowy. Domieszkowo występuje lipa drobnolistna, grab zwyczajny, sosna, modrzew europejski, świerk pospolity. Piętro dolne buduje grab, lipa, dąb oraz jawor, rzadziej: klon, świerk, olsza i jesion. Dobrze wykształcony podszyt tworzy leszczyna, grab i bez czarny.

Kwitnąca leszczyna
Kvitnoucí líska
Foto:
Monika Kucharczyk

3. PROPONOWANY REZERWAT „TOPIEL”

- położony jest w gminie Korfantów, Nadleśnictwie Tułowice. Łączna powierzchnia 79,54 ha z czego na właściwe torfowisko przypada 39,54 ha. Torfowiska wysokie, których przykładem jest torfowisko Topiel, powstają w bezodpływowych zagłębieniach na wododziałach. Zasilane są jedynie wodami opadowymi. Są ubogie w składniki pokarmowe i silnie kwaśne. W skład flory wchodzi przede wszystkim mchy torfowce, welnianki i krzewinki, takie jak: żurawina, modrzewica, bagno zwyczajne. Torfowiska wysokie tworzą charakterystyczne kopuły w części środkowej, a woda opadowa, spływając, gromadzi się na okrajach.

4. PROPONOWANY REZERWAT „WĄWOZY BIECHOWSKIE”

- położony jest w makroregionie Przedgórze Sudeckie. Administracyjnie należy do gminy Pakosławice, Nadleśnictwa Prudnik. Powierzchnia 2,66 ha. Znaczna część obszaru rezerwatu zajęta jest przez porosły roślinnością, rozległy i rozgałęziony w dolnej części parów. Jest on wykształcony przez erozję wodną w późnoczwartorzędowych utworach lessowych przykrywających wcześniejsze nanosy lodowcowe. Las porastający parów i pozostały po-

3. NAVRHOVANÁ REZERVACE „TOPIEL”

- nachází se v obci Korfantow, polesí Tulowice. Celková plocha je 79,54 ha, z toho připadá 39,54 ha na rašeliniště. Vrchoviště (vysoké rašeliniště), jehož příkladem je bažina Topiel, se tvořilo v povodí v prohloubeních neodtékající vody. Jsou napájeny pouze dešťovou vodou. Jsou chudé na živiny a vysoce kyselé. Flora se skládá hlavně z rašeliničkových

mechů, nachází se zde suchopýr a keře, jako: brusinky, modřínové keře, bažina. Vrchoviště vytvářejí charakteristické kopule ve středu a dešťové vody stékají a hromadí se na okrajích.

4. NAVRHOVANÁ REZERVACE „WĄWOZY BIECHOWSKIE”

- nachází se v makroregionu Przedgórze Sudeckie (Sudetské Předhůří). Administrativně patří do obce Pakosławice, polesí Prudnik. Oblast 2,66 ha. Velká část z oblasti rezervace je obsazena vegetací rostoucí na dně velké a rozvětvené rokli. Vytvořila ji vodní eroze v mladších útvarech čtvrtohor (loess), přikrývající dřívější nánosy ledovce. Les pokrývající rokli a další terény navrhované na ochranu tvoří porost bukového lesa s příměsí vyskytujícího se zde smrku. Na území rezervace byl vyčleněn také fragment úrodné bučiny nížinní jak rovněž bučiny sudecké.

PŘÍRODNÍ PARK

- je chráněnou oblastí vzhledem k přírodnímu, historickému a kulturnímu dědictví, a účelem jeho vzniku je zachovat, popularizovat a šířit tyto hodnoty v podmínkách racionálního hospodaření. Vytvoření přírodního parku se koná formou nařízení voje-

Rzeźba bukowej kory. Reliéf bukové kůry.
Foto: Monika Kucharczyk

vody (hejtmana) po konzultaci s dotčenými orgány územních samosprávných celků. Nařízení stanoví název přírodního parku, území parku a ochranné pásmo, obecné zásady řízení a využívání parku a také případná omezení, zákazy a příkazy. Dohled nad parkem je vykonáván ředitelem přírodního parku, kterého jmenuje a odvolává hejtman. K povinnostem ředitele přírodního parku patří zejména:

- ochrana přírody v souladu s nařízením o zřízení přírodního parku,
- organizace výzkumu a výuky v přírodním parku a v jeho ochranném pásmu,
- z pověření vojvodu (hejtmana) vydávání správních rozhodnutí v oblasti ochrany přírody v parku a jeho ochranném pásmu,
- spolupráce při ochraně přírody s organizačními jednotkami, právníckými a fyzickými

ponowany do ochrony obszar to drzewostan bukowy z domieszkowo występującym świerkiem. Wyrozniono na terenie rezerwatu zarówno fragment żyznej buczyny niżowej, jak i buczyny sudeckiej.

PARK KRAJOBRAZOWY

- jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach racjonalnego gospodarowania. Utworzenie parku krajobrazowego następuje w drodze rozporządzenia wojewody po uzgodnieniu z zainteresowany-

osobami. Také pro přírodní park je vypracován plán ochrany, který je schválen vojvodou ve formě nařízení.

V našem okrese se částečně nachází

PŘÍRODNÍ PARK „GÓRY OPAWSKIE” (OPAVSKÉ HORY),

který zabírá území tří obcí - Gluchołazy, Prudnik a Lubrz. Spolu s ochranným pásmem se rozkládá na ploše 9936 ha. Park byl vytvořen v roce 1988. V morfologii hor Parku lze rozlišit tři izolované masivy: Góra Chrobrego, Biskupia i Srebrna Kopa (Biskupská a Stříbrná Kopa) a také Długota a Kobylca. Pozoruhodné jsou také malebné soutěsky Glucholaska Biała, Zlatý a Bystrý Potok. Velkým bohatstvím Parku jsou husté lesní komplexy o celkové výměře 3 628 ha. Porost je složený z různorodých druhů se složitou strukturou věku a pater. Můžeme rozlišit 14 druhů stromů. Nejcennější lesní plochy, které jsou podobné přirozeným dubovým lesům, byly vybrány pro ochranu jako přírodní rezervace „Cicha Dolina” (Tichá dolina) a „Las bukowy” (Bukový les).

mi organami jednotek samorządu terytorialnego. W rozporządzeniu określa się nazwę parku krajobrazowego, obszar parku i otuliny, ogólne zasady zagospodarowania i wykorzystania parku oraz stosowne ograniczenia, zakazy i nakazy. Nadzór nad parkiem sprawuje dyrektor parku krajobrazowego, którego powołuje i odwołuje wojewoda. Do zadań dyrektora parku krajobrazowego należy w szczególności:

- ochrona przyrody zgodnie z rozporządzeniem o utworzeniu parku krajobrazowego,
- organizacja działalności naukowej i dydaktycznej na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny,
- wydawanie z upoważnění wojewody decyzji administracyjnych w zakresie ochrony przyrody na terenie parku i jego otuliny,
- współdziałanie w zakresie ochrony przyrody z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi. Również dla parku krajobrazowego sporządza się plan ochrony, który zatwierdzany jest przez wojewodę w drodze rozporządzenia.

Buczyna na Bukowej Górze
Bučina na Bukové hoře
Foto: Monika Kucharczyk

Widok na Cichą Dolinę. Tichá Dolina. Foto: Monika Kucharczyk

Na terenie naszego powiatu częściowo położony jest

PARK KRAJOBRAZOWY „GÓRY OPAWSKIE”

obejmujący obszar trzech gmin - Głuchołazy, Prudnik i Lubrza. Wraz z otuliną zajmuje powierzchnię 9936 ha. Został on utworzony w 1988 r. W morfologii gór parku wyodrębnić można trzy izolowane masywy: Górę Chrobrego, Biskupią i Srebrną Kopę oraz Długotę i Kobylę. Na uwagę zasługują również malownicze przełomy Białej Głuchołaskiej, Złotego i Bystrego Potoku. Wielkim bogactwem parku

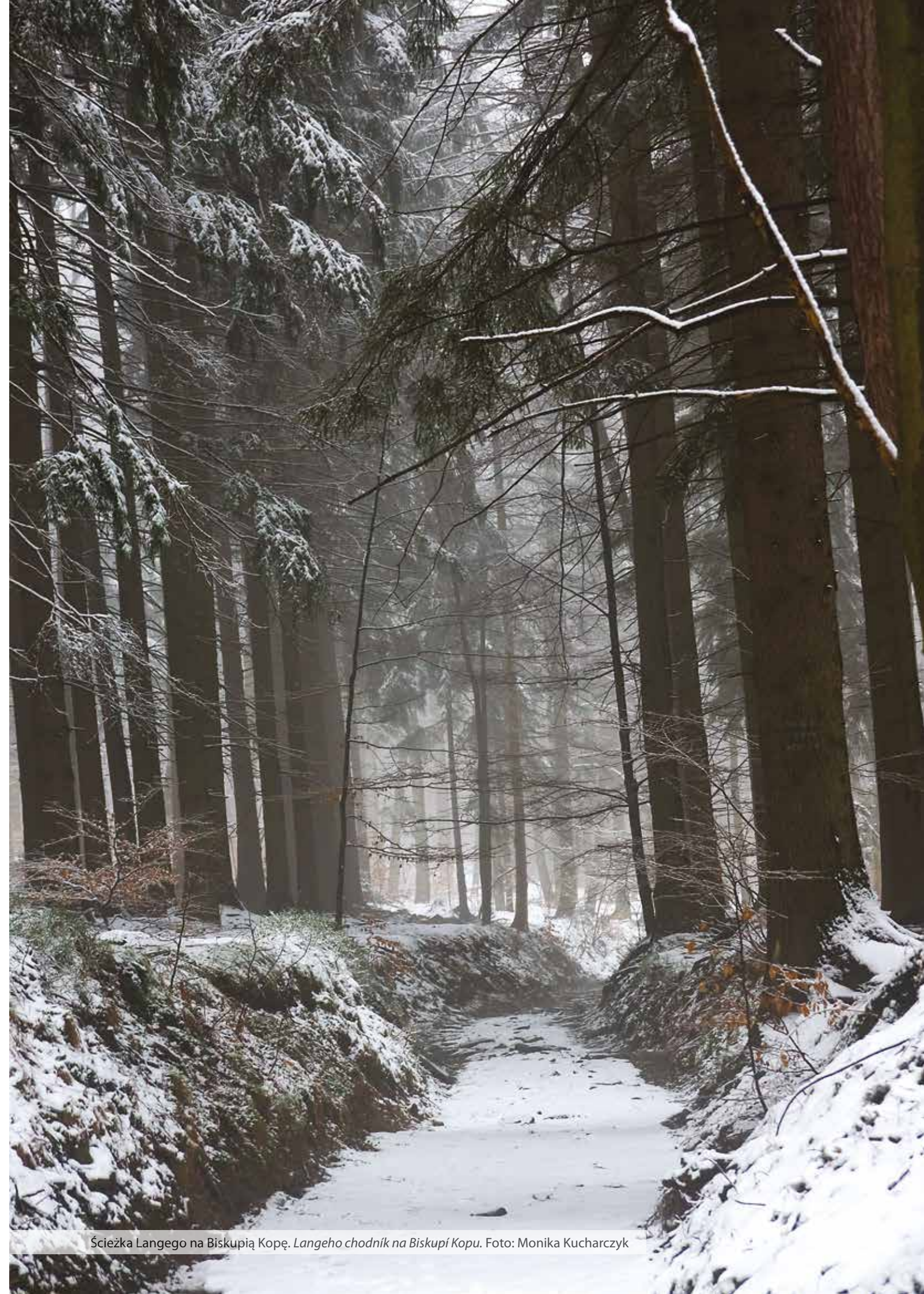

Orzesznica
Pliská lískový
Foto: Archiw.

są zwarte kompleksy leśne o łącznej powierzchni 3628 ha. Drzewostany są różnogatunkowe o złożonej strukturze wiekowo-piętrowej. Wyróżnić w nich można 14 gatunków drzew. Najcenniejsze obszary leśne obejmujące zbliżone do naturalnych lasy bukowe wytypowano do ochrony rezerwatowej jako rezerwat „Cicha Dolina” i „Las Bukowy”. W granicach parku znajduje się siedem zarejestrowanych pomników przyrody ożywionej, w tym: lipy drobnolistne, topole białe, dęby szypułkowe i daglezja szara. W najbliższym czasie planuje się otoczyć ochroną prawną kolejne trzydzieści trzy obiekty. Zaprojektowano również utworzenie kilku stanowisk dokumentacyjnych. Są to: sztolnie po eksploatacji złota na brzegach przełomu Białej Głuchołaskiej i Bystrego Potoku, grupy odsłoneń skalnych „Karolinki” i „Karliki” na krawędziach przełomowej doliny Złotego Potoku; grupy odsłoneń warstw andelohorskich przy drodze z Jarnońtówka do Pokrzywny. „Gwarkowa Perć” - kamieniołom po eksploatacji łupków w dolinie Bystrego Potoku i staw „Żabie Oczko” usytuowany na dnie kamieniołomu w masywie Olszanka. Wysoki stopień zalesie-

V Parku se nachází sedm registrovaných památek živé přírody, včetně lípy malolisté, topole bílého, dubu letního a daglézie šedé. V blízké budoucnosti se plánuje dát pod právní ochranu dalších 33 objektů. Jsou rovněž vypracovány projekty na několik pozic pro dokumentaci. Jedná se o: důlní štoly pro těžbu zlata na hraně přelomu Bílé Głuchołaské a Bystrého potoka, skupiny skal „Karolinky”, „a”, „Karliki”, „na okrajích doliny Zlatého Potoka: expozice andelohorských vrstev u silnice z Jarnońtówek do Pokrzywny. „Gwarkowa Perć” - břidlicový lom v údolí Bílého Potoka a rybníku „Žabie Oczko” (Žabí očko), který se nachází na dně lomu v masívu Olszanka. Vysoký stupeň zalesňování na území Parku poskytuje mož-

nost přirozeného společenství zvířat. Mezi savci tu setkáváme jelene, daňky, divočáky, lišky, zajíce a jezevce. Velkou zvláštností jsou hlodavci: plch velký a plšik lískový. Bylo pozorováno 8 druhů netopýrů, zaregistrováno 116 druhů ptáků. Region Opavské hory má bohaté kulturní zdroje. Jedním z nejcennějších historických komplexů jsou pozůstatky těžby zlata ze středověkého období. Jsou to archeologická naleziště ve formě důlků, skládek po skončení exploatace a podzemních štol. Tato oblast, která se nachází nad Bílou Głuchołaskou, byla vzata pod právní ochranu jako geologická a přírodní rezervace „Nad Bialką”. Cennou památkou je také skupina budov kláštera Františkánů, kde byl v 50. letech vězněn polský primas kardinál Stefan Wyszyński. Za zmínku také stojí panské parky v lokalitách Jarnońtówek a Trzebinia kde existuje mnoho druhů vzácné lesní a parkové flory. K cenným archeologickým objektům patří i zřícenina středověkého hradu na Zámeckém vrchu a osídlení v lokalitě Długota a v Prudnickém lese. Návštěvu Opavských hor usnadňují dobře značené turistické trasy o celkové délce 75 km a čtyři

Ścieżka Langeho na Biskupią Kopę. Langeho chodník na Biskupí Kopu. Foto: Monika Kucharczyk

nia terenu parku zapewnia naturalność jego zespołów zwierzęcych. Wśród ssaków spotykamy jelenie, sarny, danielę, dziki, lisy, zające i borsuki. Dużą osobliwością są gryzonie: popielica i orzesznica. Zaobserwowano 8 gatunków nietoperzy, stwierdzono 116 gatunków ptaków. Rejon Gór Opawskich posiada bogate zasoby kulturowe. Jednym z najcenniejszych zespołów zabytkowych są pozostałości kopalnictwa złota z okresu średniowiecznego. Są to stanowiska archeologiczne w postaci szybów, hałd poeksploatacyjnych, płuczek i podziemnych sztolni. Teren ten położony nad Białą Głucholaską został otoczony ochroną prawną jako rezerwat geologiczno-krajobrazowy „Nad Białką”. Cennym zabytkiem jest również zespół zabudowań klasztornych oo. Franciszkanów, gdzie w latach 50. XX wieku więziony był prymas Polski - kardynał Stefan Wyszyński. Na uwagę zasługują też parki podworskie w Jarnołtówku i Trzebini, gdzie spotkać można liczne gatunki rzadkiej flory leśnej i parkowej. Cennymi obiektami archeologicznymi są ruiny zamku średniowiecznego na Zamkowej Górze i grodzisko na Długocie w lesie Prudnickim. Zwiedzanie Gór Opawskich ułatwiają dobrze oznaczone szlaki turystyczne o łącznej długości 75 km i cztery ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne: doliną Bystrzego Potoku na Biskupią Kopę, z Jarnołtówka do „Rozdroża pod Piekłem”, z Jarnołtówka przez Żabie Oczko i Olszak do Pokrzywny i w Głucholazach wzdłuż promenady spacerowej, rezerwatu geologiczno-krajobrazowego i Przedniej Kopy.

Kolejna forma ochrony przyrody to

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU.

Obejmuje on wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemów. Zagospodarowanie tych systemów powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. W granicach powiatu nyskiego utworzono obszar o nazwie **Rejon Otmuchowsko-Nyski** - który stanowi trzeci co do wielkości obszar chronionego krajobrazu województwa opolskiego. Obejmuje swymi granicami dwa jeziora zaporowe - Jezioro Nyskie (o maksymalnej powierzchni 2042,77 ha) i Jezioro Otmuchowskie (o powierzchni 2063 ha). Celem powołania tego obiektu było utrzymanie w nim wysokich walorów krajobrazowych dla rekreacji i turystyki. Obiekt ten stanowi bowiem letnie centrum wypoczynkowe dla mieszkańców Opolszczyzny i nie tylko. Do osobliwości florystycznych rejonu Otmuchowsko-Nyskiego zaliczyć można występującego tu na jedynym w Polsce stanowisku wątrobowca. Poza tym rosną tutaj: kruszczyk szerokolistny i goryczka wąskolistna. Należy jeszcze wspomnieć, że Polska Czerwo-

naučné stezky: dolinou Bystrého Potoka na Biskupskú Kopu. Z lokality Jarnołtówek na „Rozcestí pod Piekłem”, z Jarnołtówka přes Žabí očko a Olszak do lokality Pokrzywna a Glucholazy, procházka promenádou, geologickou a přírodní rezervací a Přední Kopou.

Jelenie. Jeleni. Foto: Archiw.

Další formou ochrany přírody je

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST.

Zahrnuje výrazné krajinné oblasti s různými typy ekosystémů. Vývoj těchto systémů by měl zajistit relativní stav ekologické rovnováhy přírodních systémů. V rámci okresu Nysa byla vytvořena oblast s názvem **Region Otmuchowsko - Nysa**, který je třetí největší chráněnou krajinnou oblastí Opolského vojvodství (kraje). Zahrnuje v rámci svých hranic dva přehrazená jezera - Jezero Nyské (o maximální rozloze 2 042,77 ha) a Jezero Otmuchowské (o rozloze 2 063 ha). Účelem bylo udržet vysokou kvalitu krajiny pro rekreaci a turistiku. Ve skutečnosti je to letní rekreační středisko pro obyvatele regionu Opole i mimo něj. Ke zvláštnostem flóry regionu Nysa - Otmuchowsko může patřit přítomna pouze na tomto jediném místě v Polsku vegetace játrovky. Kromě toho zde rostou: krušík širokolistý pravý a hořec hořepník. Je třeba také uvést, že Polská Červená kniha rostlin zmiňuje okolí Otmuchowského jezera jako místo výskytu mochna hlušíny, která patří do kategorie R (vzácné). Nejcennější skupinou zvířat v dané oblasti jsou ptáci. Odrazilo se to v označení jezera Otmuchowského

Klasztor oo. Franciszkanów - Prudnik Las. Františkánský klášter - Prudnik Les. Foto: Andrzej Kucharczyk

Bory Niemodlińskie. *Bory Niemodlińskie*. Foto: Sławomir Ertman

a Nyského jako důležité ptačí oblasti evropského významu. Tato oblast je místem zastavení a koncentrace stěhovavých vodních ptáků a mokřadů. Objevily se zprávy, že zde bylo do 30 tis. divokých kachen, 4 tis. divokých hus, 35-40 tis. racků a 10 tis. bahňáků, hlavně čejek chocholatých. Nádrže jsou také zimovištěm pro několik tisíc kachen a cca 500 jiných druhů hus (Sawyers mergansers). V malých přítocích přehrad žijí chráněné druhy ryb: mřenka, stěvle potoční, vranka pruhoploutvá a hrouzek.

Chráněná krajinná oblast

BORY NIEMODLIŃSKÉ

zahrnuje nacházející se na Planině Niemodlińské celistvý lesní komplex s četnými rybníky, který je pozůstatkem někdejšího Niemodlińského pralesu. Převážná část lesů patří do povodí Ścinawa

na Księga Roślin wymienia okolice Jeziora Otmuchowskiego jako stanowisko występowania pięciornika płonnego, zaliczanego do kategorii R (rzadki). Najwartościowszą grupą zwierząt omawianego obszaru są ptaki. Znalazło to swój wyraz w wyznaczeniu jeziora Otmuchowskiego i Nyskiego jako ostoi ptaków o randze europejskiej. Teren ten jest miejscem postoju i koncentracji przelotnych ptaków wodnych i błotnych. Notowano tu do 30000 dzikich kaczek, 4000 dzikich gęsi, 35-40 tys. mew i 10000 siewkowatych, w tym głównie czajek. Zbiorniki zaporowe są również zimowiskiem kilku tysięcy kaczek i ok. 500 trzasy nurogęsi. W niewielkich dopływach do zaporowych zbiorników żyją chronione gatunki ryb: śliz, strzebla potokowa, głowacz przegopłety i kielb.

Niemodlin. Západní část této oblasti se nachází v obcích Łąbinowice a Korfantów. Porost Niemodlińských Borů tvoří převážně jehličnaté a smíšené lesy, a tím vyhovují také lidské penetraci. Blízkost městských center vytváří podmínky pro rozvoj forem rekreace a volného času. K zvláštnostem Niemodlińských Borů je aldrovanda vezikulární, vodní kaštan, salvinia, bílé lekníny a žlutá lilie - rostliny, které jsou úředně chráněné. V lesních společenstvích lze nalézt několik druhů orchidejí, například podkolenní okrotice bílá, krušík širokolistý a neottia lesní, stejně jako brčál obyčejný, lýkovec, vlčí kůra, konvalinky májové, sněženky, zlaté lilie, a další. Zaznamenáno také ptáky jako: bukač, labuť, hus gágavá raci, křížovky, značky a lysky Okolní lesy jsou domovem čápa černého, tetřívka obecného, káni černé i zrzavé, včelojeda lesního a datla zeleno-šedého. Z druhů boreálně-horských se vyskytují zde louskáček, čížik, gil. Z třídy obojživelníků a plazů se

Obszar Chronionego Krajobrazu

BORY NIEMODLIŃSKIE

obejmuje swym zasięgiem położony na Równinie Niemodlińskiej zwarty kompleks leśny z licznymi stawami, będący ostańcem dawnej Puszczy Niemodlińskiej. Przeważająca część Borów należy do zlewni Ścinawy Niemodlińskiej. Zachodnia część tego obszaru znajduje się w gminach Łąbinowice i Korfantów. Drzewostany Borów Niemodlińskich to przeważnie bory i bory mieszane, a więc zbiorowiska sprzyjające intensywnej penetracji ludzkiej. Bliskie sąsiedztwo ośrodków miejskich stwarza warunki dla rozwoju form turystyki rekreacyjno-wypoczynkowych. Do rzadkości Borów Niemodlińskich należy aldrovanda pęcherzykowata, kotewka orzech wodny, salwinia pływająca, grzybienie białe i grązele żółte - rośliny praw-

Buławnik
mieczolistny.
*Cephalanthera
longifolia*
Foto: Archiw.

nie chronione. W zbiorowiskach leśnych można spotkać kilka gatunków storczykowatych w tym podkolana białego, kruszczyka szerokolistnego i gnieźnika leśnego, a także barwinka pospolitego, wawrzynka wilcze łyko, konwalię majową, śnieżyczkę przebiśnieg, lilie złotogłów i inne. Z ptactwa zarejestrowano: bąka, łabędzia niemego, gęsi gęgawy, mewy śmieszki, krzyżówki, głowienki i łyski. Okoliczne lasy są ostoją bociana czarnego, cietrzewia, kani czarnej i rdzawej, trzmielojada i dzięcioła zielono-siwego. Z gatunków borealno-górskich występują tu: orze-

vyskytují užovka, zmije, ropucha krátkonohá, ropucha zelená, blatnice skvrnitá, červ a ještěrka živorodá. V řekách dané oblasti žije hrouzek, mřena, koza - druhy chráněné zákonem.

Do individuální ochrany jsou zahrnuty také

PŘÍRODNÍ PAMÁTKY.

Jedná se o individuální výtvoř živé a neživé přírody nebo jejich seskupení, které mají mimořádné vědecké, kulturní, historické a památkové či krajinné hodnoty a také výrazné individuální charakteristiky, které je odlišují od jiných útvarů, zejména stromy

Śnieżyczka przebiśnieg.
Śnieżenka
Foto: Andrzej
Kucharczyk

chówki, czyże, pokrzywnice i gile. Z gromady płazów i gadów spotyka się: zaskrońca, żmiję zygzakowatą, ropuchę paskówkę, ropuchę zieloną, grzebiuszkę ziemną, padalca i jaszczurkę żyworodną. W rzekach omawianego obszaru żyje kielb, śliz i koza - gatunki objęte ochroną prawną.

Do indywidualnej ochrony są zaliczane

POMNIKI PRZYRODY.

Są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatun-

a keře účtyhodné a impozantní velikosti nebo místní či cizího původu, prameny, vodopády, vyvěřeliny, skály, soutěsky, balvany, jeskyně. Přiložená tabulka ukazuje všechny přírodní památky nacházející se na území okresu.

ÉKOLOGICKÉ OBLASTI

- jsou to hodné ochrany ostatky ekosystémů, které jsou důležité pro zachování genetických zdrojů a unikátních typů prostředí, jako je například přírodní vodní nádrže, polní a lesní „rybníčky“ (vodní oka), shluky stromů a keřů, močály, rašeliniště duny, oblasti, které nejsou využity vegetací, staré koryta řek, skalní výchozy, svahy, štěrky, apod. Tuto formu ochrany může zavést obec. V našem okrese zaregistrováno jenom 3 pozemky. Zlepšení stavu

Žmija zygzakowata. Žmije obecná. Foto: Archiv.

je v zájmu samotných obcí, a to vzhledem k tomu, že ochrana těchto míst poskytuje možnosti environmentální výchovy, která by sloužila nejen pro děti a dorost. Současný stav ekologických oblastí byl zaznamenán následovně:

DOLY GOSZCZOWICKIE

se nachází v obci Łąbinowice, mají rozlohu 2,92 ha a jsou v lesním terénu polesí Tulowice, lesnictví Łąbinowice, odd.. 187b. Cílem ochrany je zachovat prostor jako místo existence a chovu vodního ptactva, pro koupání divočáků a kvůli zajímavé skupině rostlin.

ków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, ja-skinie.

W załączonej na końcu rozdziału tabeli zestawiono wszystkie pomniki przyrody istniejące na terenie powiatu.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

- są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne „oczka wodne”, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nie użytkowanej roślinności,

BAŻINA PŘI WEJMUTKACH

- nachází se v obci Korfantów o rozloze 4,64 ha, nachází se v lese lesnictví Kuznia Ligocka. Cílem ochrany je zachování této oblasti jako hnízdiště čápa černého, útočiště volně žijících živočichů a vzhledem k zajímavému souboru rostlin.

SUCHY ŁUG

- se nachází v obci Korfantów, o rozloze 29,58 ha lesné mýtiny, která je na území polesí Prószków, lesnictví Rzymkowice. Cílem ochrany je zachování této oblasti vzhledem k hodnotám krajiny a domova divé zvěře, zejména čápa černého.

Další formou ochrany je

DOKUMENTAČNÍ STANOVIŠTĚ NEŽIVÉ PŘÍRODY

- není rozeznatelné na povrchu nebo nemůže být zpřístupněno, leč je to z hlediska vědy a výuky důležité místo geologické akumulace zkamenělin a mi-

starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce itp. Tę formę ochrony przyrody może wprowadzić rada gminy. Na terenie naszego powiatu są zarejestrowane tylko 3 użytki. W interesie samych gmin jest poprawić ten stan, mając na uwadze zarówno ochronę takich miejsc, jak i możliwość na takiej bazie edukacji ekologicznej, która by służyła nie tylko dzieciom i młodzieży. Na stan dzisiejszy zarejestrowano następujące użytki ekologiczne:

DOLY GOSZCZOWICKIE

położone w gminie Łąbinowice o pow. 2,92 ha znajdujące się na terenie leśnym Nadleśnictwa Tulowice, leśnictwa Łąbinowice, oddz. 187b. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca bytowania i zachowania ptactwa wodnego, kąpielisko dzików oraz ze względu na ciekawy zespół roślinny.

BAGNO PRZY WEJMUTKACH

- położone w gminie Korfantów o pow. 4,64 ha, znajdujące się na terenie leśnictwa Kuznia Ligocka.

Grzybienie białe na śródleśnym oczku wodnym
Bílé lekníny v lesním jezírku
Foto: Andrzej Kucharczyk

Celem ochrony jest zachowanie tego terenu jako miejsca gniazdowania bociana czarnego, ostoję zwierzyny oraz ze względu na ciekawy zespół roślinny.

SUCHY ŁUG

- położona w gminie Korfantów, o pow. 29,58 ha polana leśna znajdująca się na terenie Nadleśnictwa Prószków, leśnictwa Rzymkowice. Celem ochrony jest zachowanie tego terenu ze względu na walory krajobrazowe oraz miejsce bytowania i żerowania dzikich zwierząt, w tym bociana czarnego.

Następna forma ochrony to

STANOWISKO DOKUMENTACYJNE PRZYRODY NIEOŻYWIONEJ

- jest to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsce występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Wyróżniono kilka stanowisk dokumentacyjnych, ważnych dla dokumentowania budowy i zdarzeń geologicznych oraz celów dydaktyczno-poznawczych. Są to:

- sztolnie po eksploatacji złota przy promenadzie spacerowej w Głucholazach oraz na urwistym brzegu przełomu Białej Głucholaskiej i Bystrego Potoku;
- grupa odsłoneń warstw andelohorskich przy szosie prowadzącej z Jarnołówka do Pokrzywnej;
- grupa odsłoneń skalnych o nazwie „Karolinki” stanowiących północną krawędź przełomowej doliny Złotego Potoku;
- to malownicze odsłonięcia skalne występujące wzdłuż ścieżki przyrodniczej „Z Pokrzywnej przez Olszak i Żabie Oczko do Jarnołówka”. Zbudowane są z łupków, metałupków, metamulowców z otoczkami i domieszką żwirów. Skály tworzą strome urwiska zwieńczone często ambonami, z których roztacza się imponujący widok na dolinę Złotego Potoku;
- grupa odsłoneń warstw andelohorskich „Karolinki” przy drodze z Jarnołówka na Biskupią Kopę;
- „Gwarkowa Perć” - kamieniołom po eksploatacji łupków w dolinie Bystrego Potoku;
- staw „Żabie Oczko” w Pokrzywnej, malowniczo usytuowany na dnie kamieniołomu w sąsiedztwie wzniesienia Olszak - jedno z najciekawszych geologicznie miejsc w województwie opolskim. Jest on pozostałością po eksploatacji łupków i piaskowców, którą prowadzono w XIX w. W dnie wyrobiska znajduje się zbiornik wodny o powierzchni 600 m², nad nim wznoszą się na wysokości 17 m strome ściany skalne. Występują tu metapiaskowce z domieszką żwirów i fragmentarycznie metałup-

Raniuszek. *Aegithalos caudatus*. Foto: Archiw.

nerałů a fragmentů provozovaných a neaktivních povrchových a podzemních děl. Bylo určeno několik přírodních stanovišť, které jsou důležité pro dokumentaci geologické stavby a geologických jevů a také pro vzdělávací účely a poznání. Jsou to:

- štolny po exploataci zlata při pěší promenádě v lokalitě Glucholazy a na strmém břehu Bílé Głucholaské a Bystrého potoka;
- skupina odkrytých andelohorských vrstev u silnice vedoucí z Jarnołówka do Pokrzywnej;
- skupina skalních výchozů s názvem „Karolinki” představující severní okraj průlomů údolí Zlatého potoka; jsou to malebné skalní expozice vyskytující se podél přírodní stezky „Z Pokrzywnej přes Olszak a Żabie oczko do Jarnołówka”. Jsou vytvořeny z břidlice, meta-břidlice, meta-jílovců s příměsí štěrku. Skály tvoří strmé útesy doplněny často kazatelkami, které nabízejí překrásný výhled do údolí Zlatého potoka.

Wspinaczka na Gwarkową Perć. Výstup na Gwarkowou Perć. Foto: Krzysztof Miśniakiewicz

Rezerwat Olszak. *Rezervace Olszak*. Foto: Andrzej Kucharczyk

- skupina odkrytych andelohorských vrstev „Karliki“ u cesty do Jarnońtówka na Biskupskú Kopu;
- „Gwarków Perc“ - lom po eksploataci břidlic v údolí Bystrého Potoka;
- rybník „Žabí očko“ v Pokrzywniej, malebně se rozprostírající na dně lomu v blízkosti kopce Olszak - jedna z nejzajímavějších geologických lokalit ve vojvodství Opole. Je to pozůstatek těžby břidlice a pískovce, která tu byla v 19. století. Ve spodní části jámy je vodní nádrž o rozloze 600 m², nad ní se tyčí ve výšce 17 m strmé skalní stěny. Vyskytují se zde meta-jílovce s příměsí štěrku a fragmentární meta-břidlice. Zajímavé je silně šikmé, a místy téměř svislé uspořádání pískovcových desek, které vznikly procesem faldování.

ki. Osobliwe jest silnie skośne, a miejscami niemal pionowe ułożenie płyt piaskowców powstałych w wyniku procesów faldowych.

Kolejną formą ochrony na terenie powiatu nyskiego jest

„SIEĆ OBSZARÓW NATURA 2000”.

Aktem prawnym regulującym funkcjonowanie sieci Natura 2000 w Polsce jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2004 r., nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami) oraz inne akty wykonawcze. Według art. 40 ustawy o ochronie przyrody „**sieć obszarów Natura 2000** obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).”

Tama na Bystrym Potoku w Jarnońtówku. Hráz na Bystrém Potoce. Foto: Monika Kucharczyk

Další formou ochrany v okrese Nysa je

„SÍŤ OBLASTÍ NATURA 2000”.

Zákon upravující fungování sítě Natura 2000 v Polsku je zákon o ochraně přírody ze dne 16. dubna 2004 (Dz. U. 2004, číslo 92, položka. 880, v znění pozdějších předpisů), a další prováděcí akty. Podle čl. 40 zákona o ochraně přírody do „sítě oblastí Natura 2000“ patří: speciálně chráněná území ptactva (ZCHÚ) a evropsky významné lokality (SAC).

OBLAST NATURA 2000 SAC „OPEVNĚNÍ NYSY”

tvoří obrovská budova z 19. století s obrannou strukturou s velkým množstvím chodeb, postavená

OBSZAR NATURA 2000 SOO „FORTY NYSKIE”

zajmują rozległą XIX-wieczną budowlę obronną z dużą liczbą korytarzy, wzniesioną w obniżeniu dolinnym Nysy Kłodzkiej, która charakteryzuje się specyficznym mikroklimatem. Obszar Fortyfikacji Nyskich włączony został w Europejską Sieć Natura 2000 z uwagi na bardzo liczne kolonie nietoperzy.

Odnotowano tam występowanie takich gatunków, jak:

- podkowiec mały
- mopek
- nocek orzęsiony
- nocek Bechsteina
- nocek duży.

Ponadto występują tu 3 gatunki ptaków lęgowych:

- dzięcioł zielonosiwy
- dzięcioł czarny
- dzięcioł średni.

Obszar Natury 2000 OSO „JEZIORO NYSKIE”

znajduje się na terenie dużego zbiornika zaporowego na Nysie Kłodzkiej.

Łabędzie
Labuti
Foto: Archiw.

Zbiornik otaczają wzgórza, w większości użytkowane rolniczo. Celem działań jest utrzymanie powierzchni siedlisk gatunków ptaków, tj.:

- gęś zbożowa
- krzyżówka
- czajka
- biegus zmienny
- biegus malutki
- kulik wielki
- mewy czarnogłowa
- śmieszka
- rybitwa rzeczna
- rybitwa białoczelna.

Obszar Natury 2000 „JEZIORO OTMUCHOWSKIE”

znajduje się na terenie zbiornika zaporowego, który został wybudowany w latach 1928-1933 na rzece Nysa Kłodzka. Zbiornik zlokalizowany jest powyżej miasta Otmuchów. Jego powierzchnia to 20,6 km². Działania ochronne mają na celu utrzymanie powierzchni siedlisk ptaków tj.: gęś zbożowa, krzyżówka, rybitwa białowąsa, a także dążenie do

v údolí Nysa Kłodzka, která se vyznačuje speciální mikroklimou. Oblast opevnění Nysy byla integrována do evropské sítě Natura 2000 kvůli četným koloniím netopýrů.

Byl tam zaznamenán výskyt těchto druhů:

- vrápenec;
- netopýr černý;
- netopýr obrvený;
- netopýr Bechsteina;
- netopýr velký.

Kromě toho zde existují tři druhy hnízdicích ptáků:

- datel zeleno-sivý;
- datel černý;
- datel střední.

Oblast Natury 2000 OSO „Nysa Jezero”

se nachází na území velké vodní nádrže přehrady v lokalitě Nysa Kłodzka. Přehrada je obklopena kopci, většinou užívaná pro zemědělství. Cílem ochrany je zachovat oblast stanovišť druhů ptáků, tj.:

- husa polní
- křížovka
- čejka chocholnatá
- jespák obecný
- jespák malý
- kulik velký
- racek černohlavý
- světla
- rybák říční
- rybák bíločelý.

Piekiełko. Foto: Monika Kucharczyk

zwiększenia powierzchni siedlisk gatunków, tj.: kulik wielki, czajka.

OBSZAR NATURA 2000 „GÓRY OPAWSKIE”

Góry Opawskie zostały włączone do sieci Natura 2000 ze względu na dobrze zachowane zbiorowiska roślin kresowych. Spośród zbiorowisk leśnych największe walory przyrodnicze mają kwaśne buczyny, łęgi i świerczyny.

Działania ochrony mają na celu m.in. osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego na wszystkich stanowiskach zidentyfikowanych w obszarze Natura 2000 (ziołorośla górskie i nadrzeczne, ściany skalne i urwiska krzemianowe), osiągnięcie właściwego stanu ochrony gatunku (podkowiec mały, nocek duży, kumak).

OBSZAR NATURA 2000 „OSTOJA SŁAWNIOWICKO- -BURGRABICKA”

zajmuje powierzchnię 771,6 ha, leży w Sudetach Wschodnich, gdzie znajdują się kolonie oraz tereny zerowiskowe dwóch gatunków nietoperzy: podkowca małego i nocka dużego. Obszar ten jest również istotny ze względu na występujące tu płazy, gatunki spełniające kryteria przedmiotu ochrony w obszarze (kumak). Siedliska przyrody występujące na terenie ostoi to kwaśne buczyny, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Głównym celem ochrony jest utrzymanie bądź osiągnięcie właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony.

OBSZAR NATURA 2000 „PRZYŁĘK NAD BIAŁĄ GŁUCHOŁASKĄ”

o powierzchni 166 ha został włączony do sieci Natura 2000 jako specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje naturalny, podgórski odcinek doliny, lokalnie roztokowej rzeki Białej Głuchołaskiej, z fragmentem wysoczyzny polodowcowej. Na tarasach występują mady, a w lokalnych obniżeniach namuły. Obszar w 96% porastają lasy: bardzo dobrze zachowane łęgi i grądy. W województwie opolskim przebiega granica między subkontynentalną a środkowoeuropejską odmianą grądów. W dolinie występują łożowiska. Tereny rolne zajmują 4%. Głównym celem ochrony są siedliska:

- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Gallio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe),
- łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),

a także ważne gatunki zwierząt:

OBLAST NATURA 2000 „JEZERO OTMUCHOWSKIE”

se nachází na území vodní nádrže, která byla postavena v roce 1928 - 1933 na řece Nysa Kłodzka. Přehrada se nachází nad městem Otmuchow. Její povrch má 20,6 km². Ochranná opatření jsou navrženy tak, aby povrch sloužil ptákům, jako jsou: husa polní, kachna divoká, rybák, a také usilovat o rozšíření stanovišť pro také druhy, jako: kulik velký, čejka chocholátá.

OBLAST NATURA 2000 „OPAVSKÉ HORY”.

Opavské hory byly zařazeny do sítě Natura 2000 v důsledku dobře zachovalých rostlinných společenství v pohraničí. Z lesních společenstev mají největší přírodní hodnotu kyselé bukové lesy a smrčiny. Ochranná opatření jsou zaměřena, mimo jiné, na dosažení příznivého stavu ochrany stanovišť na všech pozicích označených v oblasti Natury 2000 (horské i pobřežní křoviny, skalní stěny i silikátové útesy), dosažení příznivého stavu ochrany druhů (vrápenec malý, netopýr velký ropucha).

OBLAST NATURA 2000 „OSTOJA SŁAWNIOWICKO-BURGRABICKA”

rozkládá se na ploše 771,6 ha, nachází se ve východní části Sudet, kde jsou kolonie a území krmení dvou druhů netopýrů : vrápence a netopýra velkého. Oblast je také důležitá, protože se tam našly, druhy obojživelníků které splňují kritéria v oblasti předmětu ochrany (ropucha). Stanoviště přírody vyskytující se v této oblasti jsou kyselé bukové lesy, dubo-habřina středoevropská a subkontinentální. Hlavním cílem ochrany je zachování nebo dosažení příznivého stavu ochrany chráněných objektů.

OBLAST NATURA 2000 „PRZYŁĘK NAD BIAŁĄ GŁUCHOŁASKĄ”

s rozlohou 166 ha byla zařazena do sítě Natura 2000 jako zvláštní oblast ochrany přírody (směrnice o stanovištích). Součástí areálu je přírodní podhorská část údolí, místně tekoucí řeky Bílá Głuchołaska, s fragmentem poledovcové plošiny. Na terasách jsou nívní půdy, naplaveniny v prohloubních sníženého terénu. Oblast je v 96% pokrytá lesy : velmi dobře zchovalé pobřežní porosty a dubo-habřiny. V vojvodství Opole probíhá hranice mezi subkontinentální a středoevropskou odrůdou dobo-habřiny. V údolí se vyskytují vrbiny. Zemědělské oblasti zabírají 4%. Hlavním cílem ochrany jsou stanoviště:

- dubo-habřina středoevropská a subkontinentální (*Gallio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- pobřežní vrba, topol, olše a jasan (*Salicetum nebo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olše),

- lužní lesy dubového-jilmovo-jasenové (*Ficario-Ulmetum*),

jakož i důležitých druhů zvěře:

- ledňáček - *pták*,
- datel černý - *pták*,
- datel střední - *pták*,
- lejsek bělokrký - *pták*,
- vydra - *savec*.

- zimorodek - *ptak*,
- dzięcioł czarny - *ptak*,
- dzięcioł średni - *ptak*,
- muchołówka białoszyja - *ptak*,
- wydra - *ssak*.

Na závěr je potřeba objasnit termín druhová ochrana, který je určen k ochraně volně žijících rostlin a živočichů, zejména vzácných či ohrožených druhů, jakož i na zachování rozmanitosti druhů a genetické rozmanitosti. Hlavní zvláštnosti rostlin a živočichů jsou uvedeny při charakteristice jednotlivých forem přírody. Leč nepochybnou perlou je orel mořský hnízdící v lesích lesnictví Kubice a jeřáb, rároh a čáp černý. Stále častěji najdeme bobra, který se zde již usadili natrvalo a často způsobuje hospodářské škody. Je třeba také zmínit opevnění v Nyse, kde optimální místo pro svoji existenci našlo několik druhů netopýrů, uvedených v Červené knize zvířat. Z tohoto důvodu jsou tyto objekty hodné ochrany. Ochrana druhů rostlin a živočichů se ustanovuje nařízením ministra odpovědného za životní prostředí.

Na koniec należy wyjaśnić termin ochrona gatunkowa, która ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Najważniejsze osobliwości świata roślinnego i zwierzęcego zostały wymienione przy charakterystyce poszczególnych form przyrody. Jednak niewątpliwą perłą jest orzeł bielik gniezdzący się w lasach leśnictwa Kubice oraz żuraw, raróg i bocian czarny. Coraz częściej spotykamy żeremia bobra, który zdążył się już na stałe zadomowić i nierzadko wyrządza szkody gospodarcze. Należy również wspomnieć o fortyfikacjach nyskich, gdzie optymalne miejsce swojego bytowania znalazło szereg gatunków nietoperzy notowanych w Czerwonej Księdze Zwierząt. Chociażby z tego względu obiekty te zasługują na ochronę. Ochronę gatunkową roślin i zwierząt wprowadza się rozporządzeniem ministra właściwego ds. środowiska.

Jacek Tarnowski – naczelnik Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Nysie (vedoucí Oddělení zemědělství a ochrany životního prostředí, úřad starosty v okrese Nysa).

Karolinki. Foto: Andrzej Kucharczyk

Gmina	Nr rej.	Gatunek	Wysokość [m]	Obwód [cm]	Wiek [lata]	Miejscowość	Ilość
NYSA	Pojedyncze drzewa						
	929	Sosna pospolita	bd	bd	bd	Radoszyn	
	930	Miłorząb	bd	bd	bd	Nysa	
	927	Grusza	bd	bd	bd	Hajduki Nyskie	
	632	Buk zwyczajny	18	335	80	Nysa	
	633	Dąb szypułkowy	30	406	170	Nysa	
	634	Dąb bezszypułkowy	31,5	454	210	Biała Nyska	
	635	Dąb bezszypułkowy	27	402	200	Biała Nyska	
	936	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Nysa	
	945	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	946	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	947	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	948	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	949	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	950	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	951	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	952	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	953	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	954	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	956	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	636	Dąb bezszypułkowy	25	500	250	Biała Nyska	
GŁUCHOŁAZY	Pojedyncze drzewa						
	173	Lipa drobnolistna	23	615	400	Głucholazy	
	287	Lipa drobnolistna	24	498	200	Pokrzywna	
	434	Lipa drobnolistna	26	450	350	Jarnońtówek	
	Grupy drzew						
	15	Lipa drobnolistna	30	340	170	Jarnońtówek	2
	17	Topola biała	21 25	343 507	110	Jarnońtówek	2
	18	Dąb szypułkowy	20 21	365 465	200 200	Nowy Świątów	2
OTMUCHÓW	Pojedyncze drzewa						
	400	Dąb szypułkowy	30	560	350	Otmuchów	
	251	Dąb szypułkowy	24	440	220	Wójcice	
	359	Świerk pospolity	32	363	170	Otmuchów	
	357	Dąb szypułkowy	23	300	1 50-200	Otmuchów	
	630	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Maciejowice	
	631	Lipa drobnolistna	bd	bd	bd	Maciejowice	
	941	Lipa drobnolistna	bd	bd	bd	Lasowice	
	942	Kasztanowiec zwyczajny	bd	bd	bd	Lasowice	
	Grupy drzew						
	114	Dąb szypułkowy (1-ścięty)	25	515	300	Otmuchów	2
	117	Dąb szypułkowy	30 32 32 32 30 32	410 500 410 395 405 630	270- 320	Otmuchów	6
	118	Dąb szypułkowy	32 25 32 28	365 340 420 385 ścięty	220	Otmuchów	5
	382	Dąb szypułkowy	33 32 33 32 34	448 410 375 355 465	300	Otmuchów	5

	199	Cis pospolity	14 12 12 11 12	173 83 103 60 205	200	Otmuchów	5
	398	Dąb szypułkowy	32 31 32 31 30	415 400 444 398 525	300- 350	Otmuchów	5
	Aleje pomnikowe						
	399	Brzoza brodawkowata	Długość 1000 m. Rodzaj alei - dwurzędowa.		Otmuchów		Aleja 85 drzew
KORFANTÓW	Pojedyncze drzewa						
	4	Dąb szypułkowy	25	602	300	Kuźnia Ligocka	
	421	Dąb szypułkowy	26	599	600	Korfantów	
	422	Dąb szypułkowy	28	482	500	Kuźnia Ligocka	
KAMIENNIK	Aleje pomnikowe						
	419	Aleja lipy drobnolistnej	20 - 23	128 - 345	Ok. 250	Gryzów	Aleja 132 drzewa
	Pojedyncze drzewa						
	253	Jałowiec pospolity	10	150	100	Wilamowice	
	255	Buk pospolity	31	345	300	Cieszanowice	
	324	Dąb szypułkowy	23	707	400	Białowieża	
PACZ- KÓW	Pojedyncze drzewa						
	172	Dąb szypułkowy	23	455	200	Scibórz (Frydrychów)	
PAKOŚLA- WICE	Pojedyncze drzewa						
	116	Dąb szypułkowy	23	555	400	Biechów	
SKOROSZYCE	Pojedyncze drzewa						
	26	Lipa drobnolistna	21	380	150	Mroczkowa	
	354	Dąb szypułkowy	25	394	200	Chróścina Nyska	
	355	Dąb szypułkowy	28	500	1.300	Chróścina Nyska	
	818	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Stary Grodków	
ŁAMBINOWICE	Pojedyncze drzewa						
	213	Jesion wyniosły	42	352	150	Mańkowice	
	489	Dąb bezszypułkowy	bd	bd	bd	Wierzbie	
	640	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Lasocice	
	Grupy drzew						
	638	Dąb szypułkowy	bd	1) 570 2) 497 3) 520 4) 535	bd	Wierzbie	4
	637	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Wierzbie	3
	638	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Wierzbie	4
	639	Dąb szypułkowy	bd	bd	bd	Malerzowice	2
	488	Platan klonolistny	bd	bd	bd	Wierzbie	2
	348	Głaz narzutowy	-	-	bd	Łambinowice	
KORFANTÓW	Pojedyncze drzewa						
	368	Sosna pospolita	bd	bd	bd	Przechód	

Obec	Por. Č.	Druh	Výška [m]	Obvod [cm]	Věk [roky]	Lokalita	Počet
NYSA	Jednotlivé stromy						
	929	Borovice lesní	bd	bd	bd	Radoszyn	
	930	Ginko (Miłorząb)	bd	bd	bd	Nysa	
	927	Hruška	bd	bd	bd	Hajduki Nyskie	
	632	Buk obyčejný	18	335	80	Nysa	
	633	Dub letní	30	406	170	Nysa	
	634	Dub zimní	31,5	454	210	Biała Nyska	
	635	Dub zimní	27	402	200	Biała Nyska	
	936	Dub letní	bd	bd	bd	Nysa	
	945	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	946	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	947	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	948	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	949	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	950	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	951	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	952	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	953	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	954	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	956	Dub letní	bd	bd	bd	Biała Nyska	
	636	Dub zimní	25	500	250	Biała Nyska	
GLUCHOŁAZY	Jednotlivé stromy						
	173	Lípa malolistá	23	615	400	Glucholazy	
	287	Lípa malolistá	24	498	200	Pokrzywna	
	434	Lípa malolistá	26	450	350	Jarnońtówek	
	Skupiny stromů						
	15	Lípa malolistá	30	340	170	Jarnońtówek	2
	17	Topol bílý	21 25	343 507	110	Jarnońtówek	2
	18	Dub letní	20 21	365 465	200 200	Nowy Świątów	2
OTMUCHÓW	Jednotlivé stromy						
	400	Dub letní	30	560	350	Otmuchów	
	251	Dub letní	24	440	220	Wójcice	
	359	Smrk běžný	32	363	170	Otmuchów	
	357	Dub letní	23	300	1 50-200	Otmuchów	
	630	Dub letní	bd	bd	bd	Maciejowice	
	631	Lípa malolistá	bd	bd	bd	Maciejowice	
	941	Lípa malolistá	bd	bd	bd	Lasowice	
	942	Jírovec	bd	bd	bd	Lasowice	
	Skupiny stromů						
	114	Dub letní (1-poražen)	25	515	300	Otmuchów	2
	117	Dub letní	30 32 32 32 30 32	410 500 410 395 405 630	270- 320	Otmuchów	6
	118	Dub letní	32 25 32 28	365 340 420 385 ścięty	220	Otmuchów	5
	382	Dub letní	33 32 33 32 34	448 410 375 355 465	300	Otmuchów	5

	199	Tis obecný	14 12 12 11 12	173 83 103 60 205	200	Otmuchów	5
	398	Dub letní	32 31 32 31 30	415 400 444 398 525	300- 350	Otmuchów	5
	Památkové aleje						
	399	Bříza bělokorá	Délka aleie - 1000 m Druh aleje - dvouřadová		Otmuchów		Alej 85 stromů
KORFANTÓW	Jednotlivé stromy						
	4	Dub letní	25	602	300	Kuźnia Ligocka	
	421	Dub letní	26	599	600	Korfantów	
	422	Dub letní	28	482	500	Kuźnia Ligocka	
	Památkové aleje						
KAMIENNIK	419	Alej lípy malolisté	20 - 23	128 - 345	Ok. 250	Gryzów	Alej132 stromů
	Jednotlivé stromy						
	253	Jalovec obecný	10	150	100	Wilamowice	
	255	Buk obecný	31	345	300	Cieszanowice	
	324	Dub letní	23	707	400	Białowieża	
PACZ- KÓW	Jednotlivé stromy						
	172	Dub letní	23	455	200	Scibórz (Frydrychów)	
PAKOŚLA- WICE	Jednotlivé stromy						
	116	Dub letní	23	555	400	Biechów	
SKOROSZYCE	Jednotlivé stromy						
	26	Lípa malolistá	21	380	150	Mroczkowa	
	354	Dub letní	25	394	200	Chróścina Nyska	
	355	Dub letní	28	500	1.300	Chróścina Nyska	
	818	Dub letní	bd	bd	bd	Stary Grodków	
ŁAMBINOWICE	Jednotlivé stromy						
	213	Jasan ztepilý	42	352	150	Mańkowice	
	489	Dub zimní	bd	bd	bd	Wierzbie	
	640	Dub letní	bd	bd	bd	Lasocice	
	Skupiny stromů						
	638	Dub letní	bd	1) 570 2) 497 3) 520 4) 535	bd	Wierzbie	4
	637	Dub letní	bd	bd	bd	Wierzbie	3
	638	Dub letní	bd	bd	bd	Wierzbie	4
	639	Dub letní	bd	bd	bd	Malerzowice	2
	488	Platan	bd	bd	bd	Wierzbie	2
348	Bludný balvan	-	-	bd	Łambinowice		
KORFANTÓW	Jednotlivé stromy						
	368	Borovice lesní	bd	bd	bd	Przechód	

Polski Związek Łowiecki

Polské myslivecké sdružení

Za datum založení prvních struktur Polského mysliveckého sdružení se považuje svolání na den 9. července 1923 do Varšavy Valného organizačního shromáždění Ústředního svazu polských mysliveckých sdružení. Zúčastnili se ho delegáti ze tří regionálních organizací (10 zástupců Polského mysliveckého sdružení z Varšavy, Polského sdružení lovců z Poznaň a Haličského mysliveckého sdružení z Lvova) a také zástupce Ministerstva zemědělství a agrární reformy. Ve stejné době byl

Jako datu powstania pierwszych struktur Polskiego Związku Łowieckiego przyjmuje się zwołanie w dniu 9 lipca 1923 roku w Warszawie Walnego Zgromadzenia Organizacyjnego Centralnego Związku Polskich Stowarzyszeń Łowieckich. Uczestniczyli w nim delegaci trzech regionalnych organizacji (po 10 przedstawicieli Polskiego Towarzystwa Łowieckiego z Warszawy, Polskiego Związku Myśliwych z Poznania oraz Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego ze Lwowa) oraz przedstawiciel

schválen statut, zvolené představenstvo, bylo rozhodnuto o obnovení vydávání časopisu „Łowiec Polski“ („Polský myslivec“) jako oficiálního časopisu sdružení. V roce 1929 byl změněn původní název na Polský svaz mysliveckých sdružení. Název platný v současné době - Polské myslivecké sdružení - byl přijat na Valné hromadě v roce 1936. V průběhu druhé světové války funkcionáři mysliveckého sdružení neskončili s aktivitami. Navzdory okupaci organizovali zasedání Nejvyšší rady myslivosti, která se zabývala otázkami válečných ztrát, právními aspekty a loveckou literaturou. Bylo spočítáno, že celková ztráta polské myslivosti (materiálních hodnot a úbytku zvěře) byla ve výši zhruba 332 mil. zlotých podle hodnoty zlotého v roce 1939. Po válce byla významnou událostí obnova bývalého sídla sdružení na ul. Nowy Świat 35 a její slavnostní otevření dne 25. října 1947. V poválečném období Polské

Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych. Wtedy to przyjęto statut, wybrano zarząd, postanowiono wznowić wydawanie „Łowca Polskiego” jako oficjalnego czasopisma związku. W 1929 roku nastąpiła zmiana dotychczasowej nazwy na Polski Związek Stowarzyszeń Łowieckich. Obecnie obowiązującą nazwę – Polski Związek Łowiecki – przyjęto podczas walnego zgromadzenia w 1936 r. Podczas II wojny światowej działacze łowieccy nie zaprzestali aktywności. Mimo okupacji organizowano spotkania Naczelnej Rady Łowieckiej, która zajmowała się sprawami strat wojennych, aspektami prawnymi oraz piśmiennictwem łowieckim. Wyliczono, że ogólne straty polskiego łowiectwa (wartości materialne i ubytki zwierzyny) wyniosły około 332 mln zł, liczonych według wartości zlotego z 1939 r. Po wojnie znaczącym wydarzeniem była odbudowa dawnej siedziby związku przy ul. Nowy Świat 35

Dzik
Kanec
Foto: Archiw.

i uroczyste jej otwarcie 25 października 1947 roku. W okresie powojennym Polski Związek Łowiecki był niezwykle czynną organizacją na różnych polach działalności łowieckiej w kraju i na forum międzynarodowym.

Pierwsza regulacja prawna w formie ustawy sejmowej obejmująca łowiectwo powstała na ziemiach polskich już w 1875 r., którą uchwalił Sejm Krajowy we Lwowie. W okresie międzywojennym łowiectwo funkcjonowało na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1927 roku. Po II wojnie światowej, od 1952 roku, działanie łowiectwa regulował Dekret o Prawie Łowieckim. W 1959 roku Sejm uchwalił ustawę łowiecką, która była

myśliwecké sdružení bylo velmi aktivní organizací v různých oblastech lovecké činnosti doma i v zahraničí.

První právní úprava v podobě parlamentního zákona, zahrnující lov na polské půdě, která prošla Národním sněmem ve Lvově, byla již v roce 1875. V meziválečném období myslivost fungovala na základě dekretu prezidenta republiky z roku 1927. Po druhé světové válce, od roku 1952 reguluje aktivity Dekret o loveckém zákonu. V roce 1959 parlament schválil zákon o lovu, který byl několikrát novelizován. Dnes platí „Lovecký zákon“ přijat v roce 1995. Zákon uznává fungování honitby v zemi, ale některé konkrétní činnosti se řídí naříze-

Kaczki krzyżówki,
żuraw.
Kachny a jeřáb.
Foto: Archiw.

kilkukrotnie nowelizowana. Obecnie obowiązuje prawo łowieckie uchwalone w 1995 roku. Ustawa ujemuje podstawy funkcjonowania łowiectwa w kraju, natomiast niektóre szczegółowe działania regulują rozporządzenia ministra środowiska. Obecnie Polski Związek Łowiecki działa na podstawie statutu z 2005 r. Ponadto Naczelna Rada Łowiecka wydaje akty prawne w formie uchwał, które regulują funkcjonowanie związku i część spraw związanych z gospodarką łowiecką. Najbardziej istotnym zapisem ustawy łowieckiej jest określenie zwierząt jako dobra ogólnonarodowego, które jest własnością Skarbu Państwa oraz szereg sformułowań określających proekologiczny charakter łowiectwa w Polsce. Priorytetem jest zabezpieczenie trwałości funkcjonowania populacji gatunków łownych wraz z zachowaniem różnorodności biologicznej i środowiska przyrodniczego na optymalnym poziomie, z uwzględnieniem zadań rolnictwa, leśnictwa i gospodarki rybackiej. Gospodarka łowiecka

ním ministra životního prostředí. V současné době Polské myslivecké sdružení působí na základě zákona z roku 2005. Kromě toho Nejvyšší rada myslivosti vydává právní předpisy ve formě usnesení, které regulují rozsah působnosti sdružení a některé otázky týkající se ekonomiky lovu. Nejdůležitějším ustanovením v zákoně o lovu je určení, že zvíře je národní statek, který je ve vlastnictví státu a rovněž řada formulací, které definují ekologický charakter lovu v Polsku. Prioritou je zajištění trvalého fungování populace lovných druhů se zachováním biologické rozmanitosti a životního prostředí na optimální úrovni, s přihlédnutím k úlohám zemědělství, lesnictví a rybářství. Lov probíhá v mysliveckých revírech o minimální ploše 3 tis. ha a hranice jsou určeny samosprávou vojvodství (kraje). Mohou si je pronajmout výhradně myslivecké organizace. Celostátně Polské myslivecké sdružení pronajímá 4740 loveckých revírů s celkovou plochou více než 25 milionů hektarů. Nájemník hospodáři na pronajatém

Marta Czapkowska z tatą Jerzym Czapkowskim podczas polowania na gęsi.
Marta Czapkowska z tatou Jerzym Czapkowským při lovu na husy. Foto: Czapkowski

Bažant. Bažant. Foto: Archiw.

prostoru nejméně 10 let, výměnou za roční poplatek, jehož výše je závislá na kvalitě loveckého revíru. Zákon také definuje zásady působnosti Myslivecké stráže, její organizační útvary jsou podřízené státní správě na úrovni kraje. Polské myslivecké sdružení bylo určeno Zákonem o lovu jako organizace založená za účelem poskytování managementu volně žijících živočichů v Polsku, což znamená, že v naší zemi může provádět lov pouze člen Polského mysliveckého sdružení. Výjimkou jsou zahraniční myslivci, kteří loví periodicky na komerčním základě. Pol-

jest realizována v obvodach łowieckich, których minimalna powierzchnia wynosi 3 tys. ha, a granice wyznaczane są przez administrację samorządową województwa. Mogą być one dzierżawione wyłącznie przez koła łowieckie. W skali kraju Polski Związek Łowiecki dzierżawi 4740 obwodów łowieckich o łącznej powierzchni wynoszącej ponad 25 mln ha. Dzierżawca gospodarzy na przejętym terenie przez okres minimum 10 lat, w zamian za coroczne opłaty, których wysokość jest uzależniona od jakości obwodu łowieckiego. Ustawa określa też

ské myslivecké sdružení je institucí, která se sama financuje a nepřijímá žádné dotace ze státních fondů. Zdrojem příjmů jsou členské příspěvky myslivců, příjmy z činnosti dvou společností: „Łowiec Polski“ (Polský myslivec) (nakladatelství) a „Łowex“ (obchodní činnost) a také částka získaná za ulovenou zvěř. Získané finanční prostředky jsou určeny m.j. na pozemky pro rozvoj myslivosti, na krmení zvířat, náhradu škody a administrativu klubů. Fungování Polského mysliveckého sdružení upravuje statut, který, mimo jiné, stanoví, že členové jsou myslivci, shromáždění v místních organizacích (klubech) - cca 90%, ale umožňuje také účast nečlenů. V Polsku je v současné době 2533 mysliveckých klubů. Současné aktivity každého z nich řídí správní rada složená ze čtyř až sedmi osob, volených na 5 let. Zároveň na to samé období má svěřené úkoly výbor pro audit. Každý rok se koná valná hromada klubu, na které rada předkládá zprávu o své činnosti a výbor pro audit hodnotí práci rady. V roce 2012 Polsko mělo 113 tis. myslivců. Toto číslo se neustále

zasady działania Państwowej Straży Łowieckiej, której jednostki podległe są administracji państwowej na szczeblu wojewódzkim. Polski Związek Łowiecki został wskazany przez ustawę Prawo łowieckie jako organizacja powołana do prowadzenia gospodarki łowieckiej w Polsce, co oznacza, iż w naszym kraju polowanie może wykonywać wyłącznie członek Polskiego Związku Łowieckiego. Wyjątkiem są zagraniczni myśliwi, polujący okresowo na zasadach komercyjnych. Polski Związek Łowiecki jest instytucją samofinansującą się i nie otrzymuje żadnych dotacji z funduszy państwowych. Źródłami dochodów są składki myśliwych, wpływy z działalności dwóch spółek: „Łowiec Polski“ (wydawnictwo) i „Łowex“ (działalność handlowa) oraz kwoty uzyskiwane za upolowaną zwierzynę. Uzyskane fundusze przeznaczone są m.in. na zagospodarowanie poletek łowieckich, dokarmianie zwierząt, wypłaty odszkodowań i funkcjonowanie administracyjne kół. Funkcjonowanie Polskiego Związku Łowieckiego reguluje statut, który m.in. ustala, że członkami są myśliwi

Opolskie Hubertowiny
2013
Opolské oslavy
sv. Huberta 2013
Foto: Marek
Bocianowski

zrzeszeni w kołach łowieckich (ok. 90%), ale dopuszcza też udział osób niezrzeszonych. W Polsce są obecnie 2533 koła łowieckie. Bieżącą działalnością każdego z nich kieruje zarząd, liczący od czterech do siedmiu osób, wybierany na 5 lat. Na taki sam okres powierza się zadania komisji rewizyjnej. Corocznie odbywają się walne zebrania kół, na których zarząd składa sprawozdanie ze swej działalności, a komisja rewizyjna ocenia pracę zarządu. W 2012 roku w Polsce było 113 tys. myśliwych. Liczba ta stale wzrasta, co jest na tle krajów europejskich zjawiskiem niezmiernie budującym.

ŁOWIECTWO
W POWIECIE NYSKIM

Na terenie powiatu nyskiego wydzielono 20 obwodów łowieckich, które dzierżawione są przez 14 kół łowieckich. Zrzeszają one ponad 500 myśliwych.
Przybliżona liczba zwierzyny łownej w powiecie nyskim (stan na 10.03.2014 roku) kształtuje się następująco:

Jeleń	285 szt.
Sarna	4197 szt.
Daniel	7 szt.
Dzik	1466 szt.
Bažant	1766 szt.
Zajac szarak	1148 szt.
Kuropatwa	382 szt.
Lis	864 szt.
Jenot	220 szt.
Borsuk	206 szt.
Pižmak	166 szt.
Dziki królik	26 szt.
Szop pracz	16 szt.
Jaržabek	11 szt.
Tchórz zwyczajny	214 szt.
Norka amerykańska	56 szt.
Kuna	410 szt.

Poniżej krótka charakterystyka kół łowieckich powiatu nyskiego.

BAŽANT

(Korfantów) – obwód łowiecki 66 i 68

Koło powstało w 1948 r. Teren jego działania obejmuje głównie obszary polne – 9252 ha, w tym 850 ha lasu. Na terenie działania koła obecnie podstawowa zwierzyna łowna to lis, sarna i dzik. Koło zabiega o podniesienie pogłowia zwierzyny drobnej, wypuszczając do łowiska bažanta z własnej woliery, która znajduje się na terenie jego siedziby w miejscowości Rączka. Obecnie koło liczy 29 członków.

Lis. Liška. Foto: Archiw.

zvyšuje, což je ve srovnání s evropskými zeměmi jev velmi povzbudivý.

MYSLIVECTVÍ V OKRESE NYSA

Na území okresu Nysa je 20 mysliveckých revírů, které spravuje 14 mysliveckých klubů. Spojují dohromady více než 500 myslivců.
Přibližný počet zvěře v okrese Nysa (od 03. 10. 2014) je následující:

Jelen	285 ks
Srna	4197 ks
Daněk	7 ks
Kanec	1466 ks
Bažant	1766 ks
Zajíc	1148 ks
Koroptev	382 ks
Liška	864 ks
Pes mývalovitý	220 ks
Jezevec	206 ks
Ondatra pižmová	166 ks
Králík divoký	26 ks
Mýval	16 ks
Jeřábek lesní	11 ks
Tchoř tmavý	214 ks
Norek americký	56 ks
Kuna	410 ks

Následuje stručná charakteristika mysliveckých klubů v okrese Nysa

BAŽANT

(Korfantów) – myslivecký revír 66 i 68

Klub byl založen v roce 1948. Území působnosti klubu je pokryto především polními plochami - 9252 ha, z toho 850 ha lesa. V oblasti působnosti klubu je

Opolskie Hubertowiny 2012. Opolské oslavy sv. Huberta 2012. Foto: Marek Bocianowski

Pierwsza pozyskana koza. První získaná koza.
Foto: Mateusz Rozmus

Poranny wyjazd w łowisko. Ranní výjezd v loviště. Foto: Mariusz Kuziemski

nyní základní lovní zvěř liška, srnec a divočák. Klub se snaží zvýšit populaci drobné zvěře vypouštěním do lovného terénu bažanta z vlastní voliéry, která se nachází v jejím sídle v lokalitě Rączka. V současné době má klub 29 členů.

SZARAK (Zajíc)

(Tułowice) - myslivecký revír 67

Vytvoření klubu sahá až do roku 1953. Rozloha revíru je 6905 ha, včetně 1878 ha lesa. Tento revír je zařazen do kategorie slabých, získává se v něm za rok cca 40 jelenů, 60 srnců, 120 divočáků. Vyskytují se zde tyto druhy vysoké zvěře: jeleny, srnci, divočáci, drobná zvěř je přítomna v malém množství. V současné době má klub 53 členů.

SZARAK

(Tułowice) - obwód łowiecki 67

Powstanie koła datuje się na rok 1953. Powierzchnia obwodu wynosi 6905 ha, w tym lasy stanowią 1878 ha. Obwód ten jest skategoryzowany jako słaby, pozyskuje się na nim rocznie ok. 40 jeleni, 60 saren, 120 dzików. Występujące gat. zwierzyny grubej: jelenie, sarny, dziki, natomiast zwierzyna drobna występuje w niewielkich ilościach. Obecnie koło liczy 53 członków

CIETRZEW

(Opole nr 11) - obwód łowiecki 75

Koło to posiada trzy obwody łowieckie. Na terenie powiatu nyskiego gospodaruje od 1960 r. na powierzchni 4086 ha (w tym 49 ha gruntów leśnych)

CIETRZEW (Tetřev)

(Opole č. 11) - myslivecký revír 75

Klub má tři lovecké revíry. Na území okresu Nysa spravuje od roku 1960 rozlohu 4086 ha (včetně 49 ha lesních pozemků) v severozápadní části jsou to Bory Niemodlińskie. V revíru převažuje drobná zvěř: zajíc, bažant, koroptev a srnec polní.

LEŚNIK (Lesník)

(Brzeg nr 5) - myslivecký revír 76

Od roku 1953 v okrese Nysa spravuje plochu 5900 ha, včetně 630 ha lesů. K dispozici je dost početná skupina vysoké zvěře: jeleny, divočáci, srnci. Kromě toho se vyskytuje i drobná zvěř. Na území regionu Opole spravuje celkem tři lovecké revíry.

ZAGAJNIK (Křoviny)

(Szklary) - myslivecký revír 77

Založení klubu se datuje do roku 1950. Druhy vy-

w północno-zachodniej części Borów Niemodlińskich. W obwodzie tym przeważa zwierzyna drobna: zając, bażant, kuropatwa oraz sarna polna.

LEŚNIK

(Brzeg nr 5) - obwód łowiecki 76

Od 1953 r. w powiecie nyskim gospodaruje na terenie o powierzchni 5900 ha, w tym lasy 630 ha. Występuje dosyć licznie zwierzyna gruba: jelenie, dziki, sarny. Ponadto występuje zwierzyna drobna. Na terenie Opolszczyzny gospodaruje łącznie w trzech obwodach łowieckich.

ZAGAJNIK

(Szklary) - obwód łowiecki 77

Założenie koła datuje się na rok 1950. Gatunki zwierzyny grubej występującej na terenie obwodu 77 to: jelenie, sarny, dziki. Występuje także zwierzyna drobna, którą reprezentują takie gatunki, jak: zając,

Koło Łowieckie „Cietrzew” w Opolu
Lovecký klub
„Cietrzew” v Opolu
Foto: Mariusz Kuziemski

bażant, kuropatwa. Koło gospodaruje w dwóch obwodach łowieckich.

BAŻANT

(Otmuchów) – obwód łowiecki 78 i 79

Koło powstało w 1946 r. Powierzchnia obwodów wynosi 10480 ha, w tym 501 ha stanowią lasy. Są to głównie tereny polne, gdzie zwierzynę łowną stanowią sarny, dziki oraz zwierzyna drobna: bażant, kuropatwa, kaczki, gęsi w okresie przelotów oraz drapieżniki: lis, jenot, kuny. Ciekawe są polowania na

sokę zvěř, které se vyskytují na území revíru 77: jelen, srnec, divočák. K dispozici je také drobná zvěř, kterou reprezentují takové druhy, jak: zajíc, bažant, koroptev. Klub spravuje dva lovecké revíry.

BAŻANT (Bažant)

(Otmuchów) – myslivecký revír 78 i 79

Klub byl založen v roce 1946. Rozloha revíru je 10480 ha, včetně 501 ha lesa. Jedná se především o polní terén, kde je srnčí zvěř, divočáci a drobná zvěř: bažant, koroptev, kachny, husy v období pře-

Opolskie Hubertowiny
2014
Opolské oslavy
sv. Huberta 2014
Foto: Marek
Bocianowski

gęsi, w których uczestniczy wielu zaproszonych myśliwych z innych kół. Koło posiada własną wylęgarnię bażantów oraz wolierę i sukcesywnie zasila wyhodowanym ptactwem swoje tereny. Liczy 45 członków.

ŁOŚ

(Bytom) - obwód łowiecki 111

W powiecie nyskim gospodaruje na powierzchni 4110 ha, głównymi przedstawicielami zwierzyny grubej jest dzik oraz sarna, ponadto pozyskuje się również bażanty, kaczki, gęsi, słonki, a także lisy i jenoty. Powstało w 1948 r. Rocznie wypuszcza do obwodów około 20 par kuropatw i od 220 do 280 bażantów wyhodowanych we własnej wolierze (wybudowanej przez członków koła siłami własnymi). Koło gospodaruje w dwóch obwodach łowieckich.

ŁOŚ

(Nysa) - obwód łowiecki 112 i 113

Powstało w 1959 r. Obwody leżą na ziemi nyskiej i zaliczane są jako polne do drugiej klasy. Urozmaicają je liczne remizy, cieki wodne i małe zbiorniki wodne. Obwód łowiecki nr 112 „Nowaki” ma powierzchnię 5919 ha, w tym 665 ha lasów. Obwód łowiecki nr 113 „Włodary” natomiast to 6731 ha terenu, w tym 1302 ha lasów. W obu dynamicznie rozwija się populacja dzika i sarny, w mniejszym

letu a také predátory: liška, mýval, kuny. Zajímavý je lov hus, kterého se účastní mnoho pozvaných myslivců z jiných klubů. Klub má vlastní líheň bažantů (bažantnici) i voliéry a neustále posílují svůj revír odchovanými ptáky. Má 45 členů.

ŁOŚ (Los)

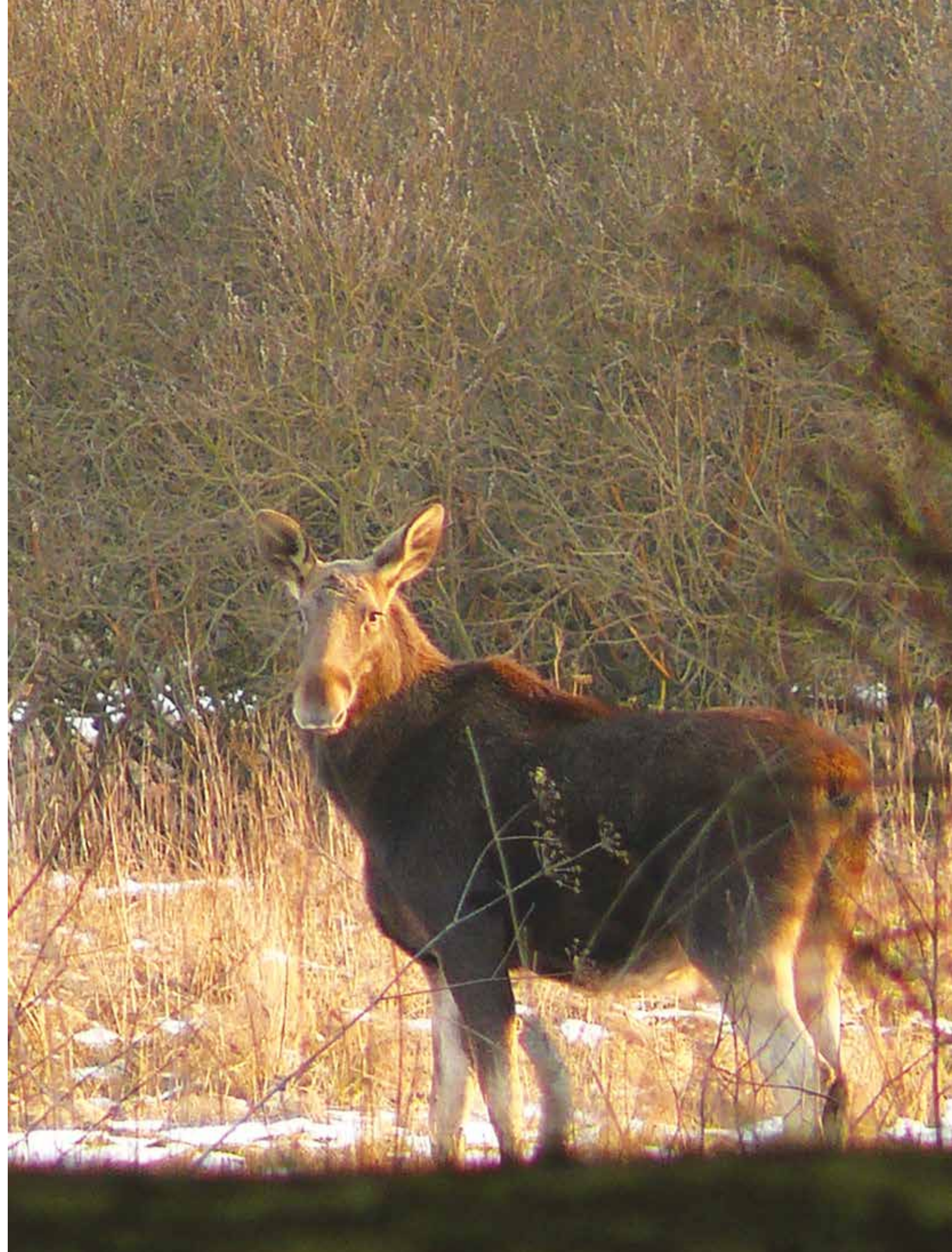
(Bytom) - myslivecký revír 111

V okrese Nysa spravuje 4110 ha, hlavní představitelé vysoké zvěře jsou kanec a srnec, navíc se loví také bažanty, kachny, husy, sluky lesní, lišky a pes mývalovitý. Byl založen v roce 1948. Ročně vypouští do revíru kolem 20 párů koroptví a 220-280 bažantů odchovaných ve vlastní bažantnici (postavené členy klubu svépomocí). Klub spravuje dva myslivecké revíry.

ŁOŚ (Los)

(Nysa) - myslivecký revír 112 i 113

Byl založen v roce 1959. Revíry se nacházejí v regionu Nysa a jsou klasifikovány jako polní terén druhé třídy. Je obohacen o četné remizy, vodní toky a rybníčky. Lovecký revír č. 112 „Nowaki” má rozlohu 5919 ha, včetně 665 ha lesů. Lovecký revír č. 113 „Włodary” spravuje 6731 ha půdy, včetně 1302 ha lesů. V obou rychle roste populace divočáků a srnčí zvěře, v menším rozsahu je tu i zvěř jelení. Je zde

Łoś. Los. Foto: Archiw.

Sokół wędrowny. Sokol stěhovavý. Foto: Archiw.

i drobná zvěř: liška, jezevec, mýval, kuna, ondatra a pomalu se obnovující populace zajíce, bažanta a koroptve. Vyskytující se v obvodech vodní nádrže nabízí možnost lovu vodního ptactva. Jako zajímavost lze uvést, že v okolí místní hájovny Kubice hnízdí orel mořský. Klub má 45 členů.

SZARAK (Zajíc)

(Nysa) - myslivecký revír 114 i 116

Byl založen v roce 1947. Jedná se o typické polní revíry o celkové rozloze 9818 ha. Les zabírá pouze cca 9% z jejich rozlohy. Hlavními druhy zvěře jsou jeleny, srnci, divočáci, jezevec, liška, husa, kachna

stopniu jelenia. Zwierzyna drobna to: lis, borsuk, jenot, kuna, piżmak oraz powolnie odbudowujące się populacje zająca, bażanta i kuropatwy. Występujące w obwodach zbiorniki wodne dają możliwość polowania na ptactwo wodne. Z ciekawostek warto podać, że w okolicy leśniczówki Kubice gniazduje orzeł bielik. Koło liczy 45 członków.

SZARAK

(Nysa) - obwód łowiecki 114 i 116

Powstało w 1947 r. Są to typowe obwody polne o łącznej powierzchni 9818 ha. Las zajmuje zaledwie ok. 9% ich powierzchni. Podstawowymi gatun-

a bažant. V minulosti patřili mezi ně zajíce, které v posledních letech téměř vyhynuly. V současné době se činnost klubů zaměřuje na zvýšení počtu drobné zvěře - především koroptví a bažantů. Každý rok klub vypouští do lovného revíru několik set bažantů a desítky párů koroptví, ty po zakoupení ve Středisku čistokrevního chovu (OHZ) podstoupí adaptační období ve voliére, která patří klubu. Klub má také záměr obnovit v pronajatých revírech populaci zajíce. Má 34 členů. Od loňského roku díky výraznému zapojení myslivců získal klub sídlo v lokalitě Lipowa.

Lis (Liška)

(Opole) - myslivecký revír 115

Rozloha revíru je 3280 ha. Byl založen v roce 1948. Je to typický polní revír s malými hájky. Patří do skupiny revírů, které jsou hodnoceny jako velmi slabé. Jeho jižní hranice se opírá o jezero Nysa a zajímavý reliéf terénu, s mnoha kopci a roklemi, kompenzuje nedostatek větších lesů (je jich v rámci revíru pouhých 180 ha v několika malých komplexech) a velmi intenzivní velkokapacitní zemědělství. Z lovných

kami zwierzyny łownej są: jelen, sarna, dzik, borsuk, lis, gęś, kaczk a i bażant. W przeszłości zaliczał się do nich również zając, który w ostatnich latach prawie wyginął. Obecnie działalność koła koncentruje się na pracach nad zwiększeniem поголовья zwierzyny drobnej – głównie kuropatwy i bażanta. Corocznie koło wypuszcza do łowiska kilkaset bażantów i kilkadziesiąt par kuropatw, które po zakupie w OHZ przechodzą okres adaptacyjny w posiadanej przez koło wolierze. Koło ma również zamiar przystąpić do odtworzenia w dzierżawionych obwodach populacji zająca. Liczy 34 członków. Od ubiegłego roku przy dużym zaangażowaniu myśliwych koło posiada siedzibę w miejscowości Lipowa.

Lis

(Opole) - obwód łowiecki 115

Powierzchnia obwodu wynosi 3280 ha. Powstało w 1948 r. Jest obwodem typowo polnym z niewielkimi zagajnikami. Należy do grupy obwodów sklasyfikowanych jako bardzo słabe. Południowa jego granica opiera się na Jeziorze Nyskim, a ciekawa rzeźba terenu, z licznymi pagórkami i wąwozami,

Opolskie Hubertowiny 2012.
Opolské oslavy sv. Huberta 2012
Foto: Marek Bocianowski

rekompensuje brak większych lasów (jest ich w granicach obwodu zaledwie 180 ha w kilku małych kompleksach) oraz bardzo intensywną wielkoobszarową gospodarkę rolną. Z gatunków łownych występują tu sarny (sarna polna), przechodnie dziki i zwierzyna drobna charakterystyczna dla łowisk polnych. Dużą atrakcją jest możliwość polowania na dzikie gęsi i kaczki w okresie ich jesiennych migracji. Średnie roczne pozyskanie w ostatnich latach jest stabilne i ogranicza się do 20 saren i kilku dzików. Zwierzyna drobna, poza ptactwem wodno-błotnym, jest nieliczna. Występuje głównie bażant, kuropatwa, zając i ssaki drapieżne. Koło gospodaruje w dwóch obwodach łowieckich.

Pokot polowania
hubertowskiego
w Kole Łowieckim
Zagajnik Szklary
Wyjazd hubertowskiego
lovu v Loveckém klubu
Zagajnik Szklary
Foto:
Mariusz Kuziemski

CHROBRY (Chrabry) (Głuchołazy) - obwód łowiecki 117 i 121

Rok powstania 1948. Teren obwodów jest bardzo zróżnicowany o łącznej powierzchni przeszło 12 600 ha. Obwody położone są w bardzo malowniczej okolicy, w znacznej części na terenie Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie”. Są to tereny zarówno polne, jak i leśne, obejmują obszar Gór Opawskich, które są cenną ostoją zwierzyny grubej. Występują: jelenie, sarny, dziki, danielę oraz bażant, kuropatwa i zając. Koło może się poszczycić okazałą siedzibą, wybudowaną z własnych środków w latach 1996-1998. Liczy 42 członków.

HUBERTUS (Kałków) - obwód łowiecki 118

Zostało założone w 1978 r., powierzchnia obwodu (polny) wynosi 3683 ha, w tym 355 ha lasów. Obecnie plan pozyskania wynosi średnio 38 dzików, 15 kozłów, 18 kóz, 4 kozłeta. Od wielu już lat koło zasila obwód bażantami, wypuszczając do niego

druhů se zde vyskytují srnčí zvěř (srnec polní), divočáci a drobná zvěř typická pro polní loviště. Velkým lákadlem je možnost lovu divokých hus a kachen v průběhu jejich podzimní migrace. Průměrná roční akvizice v posledních letech je stabilní a je omezena na 20 srnců a několik divočáků. Drobná zvěř, kromě vodního a bahenního ptactva, patří mezi málo početné. Vyskytují se zde hlavně bažant, koroptev, zajíc a dravé savce. Klub spravuje dva lovecké revíry.

CHROBRY (Chrabry) (Głuchołazy) - myslivecký revír 117 i 121

Rok založení 1948. Tato oblast je velmi rozmanitá, o celkové rozloze více než 12 600 ha. Revíry se nachází ve velmi malebné oblasti, velká část je na

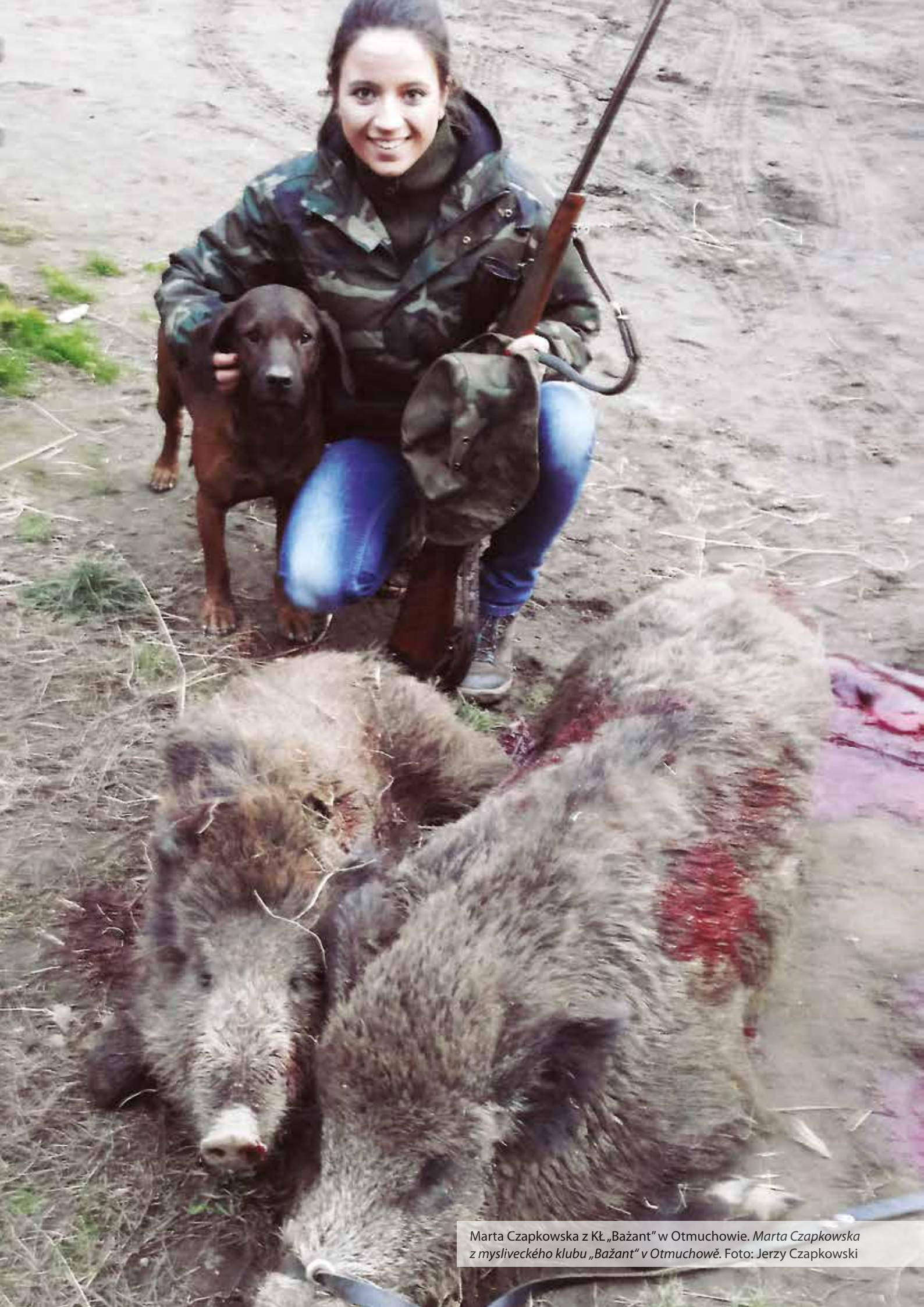
území krajinnářského parku „Opavské hory“. Jedná se o terény jak polní, tak i lesní, pokrývající oblast Opavských hor, které jsou cennou oporou vysoké zvěře. K dispozici je jelení a srnčí zvěř, divočáky, daňky a také bažant, koroptev a zajíc. Klub se může pochlubit krásným vlastním sídlem postaveným ze svých vlastních zdrojů v letech 1996-1998. Má 42 členů.

HUBERTUS (Kałków) - myslivecký revír 118

Byl založen v roce 1978, rozloha spravovaného revíru (polní) je 3683 ha, včetně 355 ha lesa. Plán využití je získat v průměru 38 divočáků, 15 kozlů, 18 koz, 4 kůzlata. Po mnoho let klub dodává do revíru bažanty, vypouští zde ročně, v závislosti od finančních možností, od 100 do 200 ptáků. Díky pečlivé ekonomice lovu a následně důslednému odstraňování škůdců, je již možné pozorovat obnovování drobné zvěře. V revíru jsou divoké kachny a divoké husy, jejichž roční akvizice je cca 150 kusů. Klub má 17 členů.

Efekt polowania zbiorowego metodą szwedzką w lesie w Szklarach.
Výsledek skupinového lovu švédskou metodou v lokalitě Szklary. Foto: Mariusz Kuziemski

Marta Czapkowska z KŁ „Bażant” w Otmuchowie. Marta Czapkowska z mysliveckého klubu „Bažant” v Otmuchově. Foto: Jerzy Czapkowski

JARZĄBEK (Jeřábek)

(Paczków) - myslivecký revír 119 i 120

Byl założen v roce 1947, klub má dva revíry a spravuje celkovou plochu o rozloze 10.720 ha. Jedná se především o polní oblasti. Z druhů vysoké zvěře je zde dominantní jelení a srnčí zvěř a také divočák. Stav drobné zvěře je uspokojivý. Severní část loviště je bohatá na vodní ptactvo (přítomnost jezera „Otmuchów” a „Topola”). K dispozici jsou divoké husy, divoké kachny, bažant, holub hřivnáč, stejně jako dravé savce: liška, mýval, kuna. Revír z jihu, který má klub v pronájmu, sousedí s ČR (lesy a hory). Hlavním problémem je nadměrná populace havranů, měřeno ve stovkách kusů, což přispívá k výraznému poklesu počtu kusů zajíce a koroptve. Má 28 členů. Klub má sídlo v krásném historickém parku na okraji Paczkowa.

BAŽANT (Bažant)

(Opole) – myslivecký revír 122

Byl založen v roce 1956. Rozloha revíru na území okresu Nysa je 4900 ha, včetně 720 ha lesa. K dispozici je příležitostně jelení zvěř, v docela velkém počtu srnčí, také divočák, méně často drobná zvěř a dravce. V Opolském vojvodství spravuje klub tři lovecké revíry.

Jacek Tarnowski – naczelnik Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Nysie (*vedoucí Oddělení zemědělství a ochrany životního prostředí, úřad starosty v okrese Nysa*).

ročně, v závislosti od možnosti finančních, od 100 do 200 ptáků. Díky staranné gospodarce v lovisku i konsekvantní eliminaci škodníků obserwuje se již v něm odradzané zvěřiny drobné. V obvodu jsou divoké kachle i divoké gęsi, kterých ročně pozískání činí ok. 150 sztuk. Liczy 17 członków.

JARZĄBEK

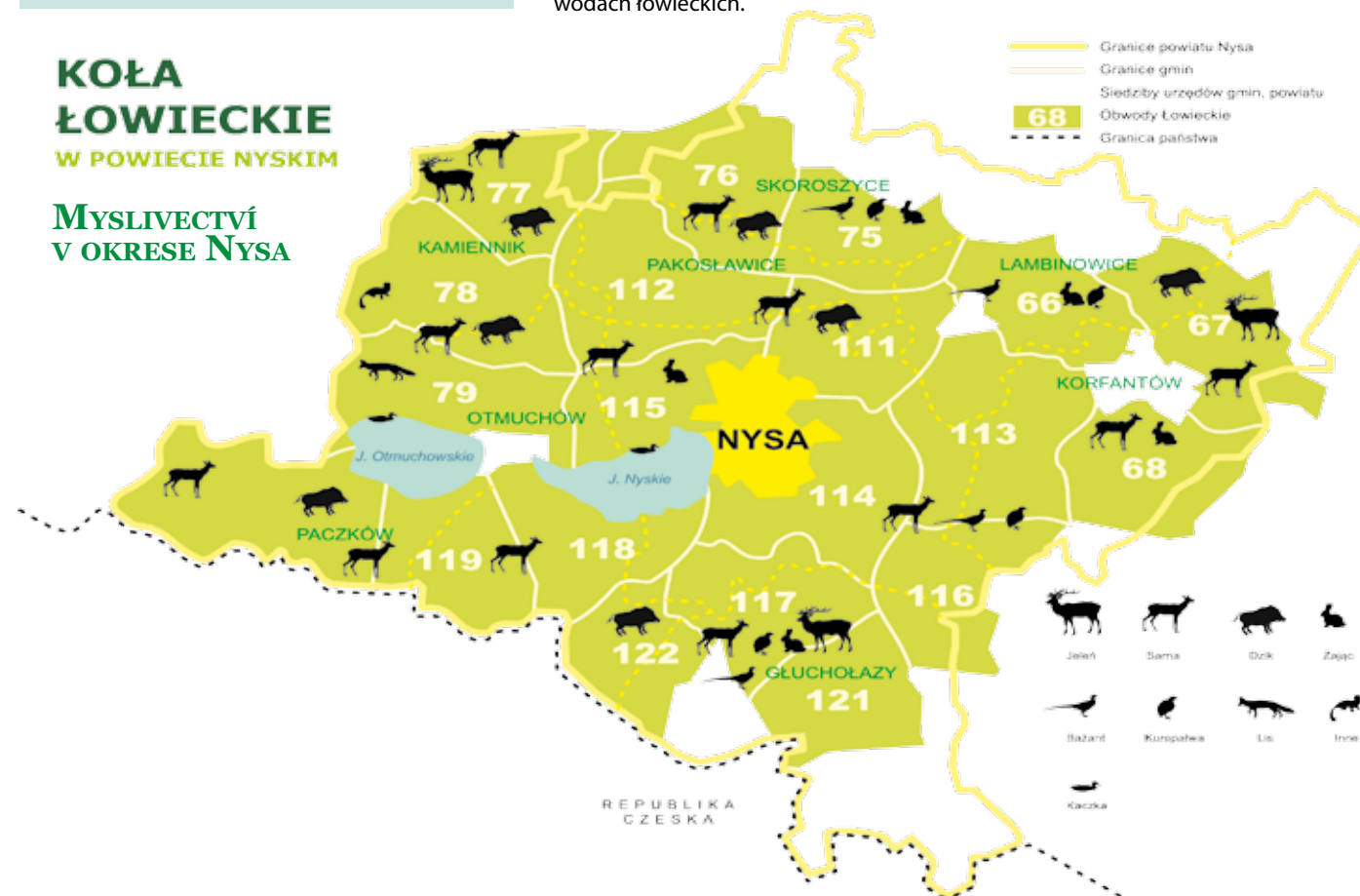
(Paczków) - obwód łowiecki 119 i 120

Rok założenia 1947, koło dzierżawi dwa obwody o łącznej powierzchni 10720 ha. Są to tereny głównie polne. Ze zwieryzny grubej gatunkiem dominującym jest sarna oraz przechodni jeleni oraz dzik. Stan zwieryzny drobnej jest zadowalający. W północnej części łowiska zasobna jest w ptactwo wodne (obecność jezior Otmuchów oraz Topola). Występują: dzikie gęsi, kaczki krzyżówki, bażanty, gołębie grzywacze, a także ssaki drapieżne: lis, jeńot, kuna. Od południa obwody dzierżawione przez koło sąsiadują z Czechami (las i góry). Powaznym problemem jest nadmierna populacja kruka, liczona w setkach sztuk, który przyczynia się do znacznego spadku poglobia zająca i kuropatwy. Liczy 28 członków. Koło posiada siedzibę w pięknym zabytkowym parku na przedmieściach Paczkowa.

BAŽANT

(Opole) - obwód łowiecki 122

Powstało w 1956 r. Powierzchnia obwodu na terenie powiatu nyskiego wynosi 4900 ha, w tym lasy stanowią 720 ha. Sporadycznie występuje jeleni, dość liczna jest sarna, występuje dzik, rzadziej zwieryzna drobna oraz liczne drapieżniki. W województwie opolskim koło gospodaruje w trzech obwodach łowieckich.

Hubertusowa tradycja

Polská tradice lovu

Polská tradice lovu, myslivosti a jezdeckví má často formu, která se zachovala už od středověku. Organizace honu, stejně jako jízda na koni v terénu, je do detailu propracována po mnoho let právě s ohledem na tuto tradici. Užívané oblečení, výstroj, pokrývky hlavy, vybavení, to vše musí na jedné straně sloužit bezpečnosti lovců, leč také to všechno souvisí s důrazem kladeným na eleganci. Stejně tak je to s úkony, které se provádějí stejně po stovky let. V případě lovců je to

Polska tradycja polowań, kunsztu myśliwskiego i jeździectwa przybiera często kształt bardzo zbliżony do czasów średniowiecznych. Przygotowania do wypraw łowieckich, jak również do terenowych przejażdżek konnych okraszone są niezwykłą starannością o szczegóły zakotwiczone od lat w tradycji. Odpowiedni strój, ekwipunek, nakrycie głowy, zasób sprzętu to warunek bezwzględny, by zachować bezpieczeństwo, ale też właściwy sztyk. Podobnie jest z czynnościami, które identycznie

čištění a příprava zbraní, porcování a vyvrhování ulovené zvěře, odpovídající příprava masa, stejně jako rituály spojené se začátkem a koncem lovu. Naproti tomu jezdci čistí koně, postroje a poté vhodným způsobem zvířata cvičí a sedlají. Tyto a podobné rituály sahající do hluboké historie oslavování lovu a jezdeckví, umocněny skutečností, že v dávných dobách se myslivec nemohl obejít bez koně, způsobily, že tyto dvě oblasti zálib jsou si velmi blízko. I to je zřejmě důvod, proč v roce 1444 bylo rozhodnuto ustanovit svátek lesníků, myslivců a jezdců ve francouzsky mluvících zemích Evropy. Při té příležitosti se pořádaly velkolepé hony připravované mnoho dní a angažující mnoho sil i prostředků. Do Polska se dostaly podobné oslavy v polovině osmnáctého století, kdy na polský trůn zasedli sasští panov-

nykonuje się od setek lat. W przypadku myśliwych jest to czyszczenie i przygotowanie broni, rozbiór i patroszenie zdobyczy, odpowiednie przygotowanie mięsa, a także obrzędy związane z rozpoczęciem i zakończeniem łowów. Natomiast jeźdźcy czyszczą konia, rzęd, by następnie w odpowiedni sposób zwierzę okiełznać i osiodłać. Te podobne obrzędy i sięgające głębokiej historii sposoby celebracji myślistwa i jeździectwa, potęgowane tym, że w zamierzchłych czasach łowczy nie mógł obejść się bez konia, sprawiają, że te dwie dziedziny zamiłowań są sobie bardzo bliskie. Pewnie właśnie dlatego w 1444 roku zdecydowano o ustanowieniu święta leśników, myśliwych i jeźdźców we francuskojęzycznych krajach Europy. Były to wielkie polowania przygotowywane przez wiele dni i angażujące potężne siły i środki. Do Polski świętowanie hubertu-

Stadnina koni
w Prudniku.
W tle Biskupia Kopa
i Pradziad
Hřebčina v Prudniku.
V pozadí Biskupia Kopa
a Praděd
Foto: Andrzej
Kucharczyk

sa dotarło w połowie XVIII wieku, kiedy na tronie polskim zasiadali władcy sascy. Święto to przybrało swą nazwę od imienia św. Huberta, który urodził się w Gaskonii i był potomkiem królewskiego rodu Merovingów. Zamiłowanie do polowań miał we krwi, a jego ojciec i dziadek byli wybornymi myśliwymi. Wraz z ojcem bywał na łowach już od najmłodszych lat i jako 14-letni chłopak uratował mu życie podczas polowania na niedźwiedzie w Pirenejach. Jako młodzieniec prowadził lekki, wręcz hulawczy tryb życia, opierając swą codzienność na polowaniach i bawiąc się podczas obrzędów związanych z łowiectwem.

Tento svátek dostal jméno podle sv. Huberta, který se narodil v Gaskoňsku a byl potomkem královského rodu Merovingů. Mysliveckou vášň měl v krvi, jeho otec i dědeček byli vynikající lovci. Spolu se svým otcem chodil lovit od útlého věku a jako 14-letý chlapec otci zachránil život při lovu medvědů v Pyrenejích. Jako mladý muž provozoval lehkovážný, téměř zhýralý způsob života. Každodenností byly pro něho hony, bavil se loveckými rituály. Záznamy říkají, že na Velký pátek v roce 695 na lovu v Ardenských lesích narazil na bílého jelena se zářícím křížem ve věnci.

Stadnina koni
w Mosznej.
Hřebčína v Mosznej.
Foto: Andrzej
Kucharczyk

Zapiski mówią o tym, że podczas Wielkiego Piątku, w roku 695, polując w Górach Ardeńskich, napotkał białego jelenia z promieniejącym krzyżem w wieńcu. Miał wtedy usłyszeć głos ostrzeżenia od Boga, by zmienił hulawczy tryb życia i oddał się pracy na rzecz innych. Hubert udał się wtedy do biskupa Lamberta z Maastricht. Zmieniony młodzieniec zdobywa wiedzę kanoniczną i udziela się w wyprawach misyjnych w Ardeny i do Brabancji, a po śmierci biskupa Lamberta w 705 roku z rąk papieża Sergiusza otrzymuje sakrę biskupią. Do śmierci odnosił wiele sukcesów na drodze duszpasterskiej, wlewając wiarę w pogańskie dusze. Zmarł 30 maja 727 roku w Teruneren. Wkrótce po śmierci został świętym, a dzień poświęcenia jego relikwii – 3 listopada 743 roku – stał się przyczynkiem do ustanowienia w tym dniu święta myśliwych, leśników, jeźdźców, a potem także wędkarzy. Święto to polega na orga-

Uslyšel prý v ten moment varovný hlas Boha, který jej vyzval, aby změnil svůj nevázaný způsob života a věnoval se práci pro druhé. Na základě této události se Hubert rozhodl pro církevní službu a šel za biskupem Lambertem do Maastrichtu. Změněný mladý muž získává kanonické vědomosti a podílí se na misijních výpravách do Arden a Brabantu, po smrti biskupa Lamberta v roce 705 z rukou papeže Sergia přijímá biskupské svěcení. Do své smrti získal mnoho úspěchu na pastorační cestě, vlévající víru do pohaných duší. Zemřel 30. Května 727 v Teruneren. Krátce po smrti byl prohlášen za svatého, a to v den posvěcení jeho ostatků - 3. listopadu roku 743. A právě tento den se stal později dnem myslivců, lesníků, jezdců a následně i rybářů. Svátek spočívá v organizování lovů nebo mysliveckých přehlídek, jezdci pořádají hon na lišku, kde se po přespolní jízdě jezdci

Sokolník. Sokolník. Foto: Archiv.

honí za liščím ocasem. Tomu všemu předchází mše svatá a posvěcení zbraní i jezdecké výstroje. V tento den je v honitbách, hřebčinech a lesích slyšet zvuky loveckých rohů a také štěkání loveckých a stopařských psů, jejichž přítomnost je v průběhu lovu neodmyslitelná. V Polsku tradice oslav sv. Huberta sice sahá až do 18. století, ale v době II. Republiky získala ještě širší rozměr a hlubší smysl, když prezident Mościcki osobně uspořádal velký hon v Spale dne 3. listopadu

nizacji łowów bądź inscenizacji łowieckiej, a wśród koniarzy organizowana jest pogoń za lisem, gdzie po wcześniejszej jeździe terenowej najlepsi jeźdźcy w stadninach uganiają się za lisią kitą. Wszystko to poprzedzone jest mszą świętą i poświęceniem broni, a także sprzętu jezddeckiego. W tym dniu na terenie leśniczówek, stadnin i lasów rozbrzmiewają sygnały grających na myśliwskich rogach, a także szczekanie psów gończych i tropiących, których obecność w trakcie łowów jest niezbędna. Chociaż

roku 1930. Kult sv. Huberta také zanechal stopy v umění i architektuře. Lovci často stavěli kapličky věnované tomuto svatému. Byly malovány obrazy a vitráže znázorňující scénu zjevení v lese a postava sv. Huberta se stále více objevovala jako socha i na oltářích. Přestože tato publikace je z větší části věnována myslivcům a lovu, stojí za to při příležitosti zmínky o sv. Hubertovi připomenout i myšlenku jezdeckví na polské straně společné hranice. Opolské vojvodství má velmi vysoký potenciál pro jezdeckví na koni, chovatelství koní a provozování sportu. Nacházejí se zde dvě chovná střediska na velmi vysoké úrovni - v lokalitách Mošna (Moszna) a Prudnik.

V Mošně začal chov v roce 1948, kdy do stájí hraběte von Tiele - Winckler bylo přivezeno 25 zachráněných plnokrevných klisen, pocházejících z panství z období tzv. II. republiky. V roce 1961 se

w Polsce tradycja hubertowin czy też hubertusów sięga XVIII wieku, to w czasach II Rzeczypospolitej nabrała ona szerszego wymiaru i głębszego znaczenia, a sam prezydent Ignacy Mościcki zorganizował wielkie hubertusowe polowanie w Spale, 3 listopada 1930 roku. Kult św. Huberta odcisnął piętno także na twórczości i architekturze. Myśliwi często budowali kapliczki poświęcone temu świętemu. Malowano obrazy i witraże ukazujące scenę objawienia w lesie, a postać św. Huberta coraz częściej pojawiała się na rzeźbach i ołtarzach. Choć publikacja w znakomitej części poświęcona jest myśliwym i łowiectwu, to warto przy okazji mowy o hubertowinach rozwinąć myśl na temat jeździectwa przy granicy, po stronie polskiej. Województwo opolskie to bardzo duży potencjał jezddecki, zarówno ten hodowlany, jak i sportowy. Znajdują się tu bardzo wysokiej rangi dwa ośrodki hodowlane – w Mosznej i Prudniku.

„Polowanie na lisa”
„Honu na lišku”
Foto: Kinga
Stachowiak

W Mosznej hodowla rozpoczęła się w 1948 roku, kiedy to do zabudowań hrabiego von Tielé-Wincklera sprowadzono ocalałe po wojnie 25 klacze pełnej krwi angielskiej, wywodzące się z majątków II Rzeczypospolitej. W roku 1961 na krótką chwilę ulokowano w stadninie klacze rasy fiording, a następnie wymieniono je na klacze ze znakiem Gryfa Pomorskiego, nazywane końmi szlachetnej półkrwi (SP). Obecnie od 2001 roku stadnina jest w rękach prywatnych, stanowiąc dobry przykład na to, że prywatyzacja nie zawsze łączy się z likwidacją. Obecnie liczebność stada w Mosznej to prawie 200 koni, w tym około 30 matek pełnej krwi angielskiej i 20 matek

zde na krótkou chwili nacházely plemenné klisny rasy fiording, které pak byly vyměněny za klisny se znakem Pomořského vojvodství, nazývaných koně dvojí krve (SP). V současné době, od roku 2001, je hřebčín v soukromých rukou a je dobrým příkladem toho, že privatizace nemusí vždy znamenat likvidaci. V současné době je v Mošně téměř 200 koní, z toho 30 klisen anglických plnokrevníků a 20 klisen šlechtěných polokrevníků (SP) a asi 40 koní, kteří jsou ve sportovním tréninku. Vzhledem k sportovním úspěchům je třeba poznamenat, že koně z Mošny se účastní mistrovství světa, světových pohárů a olym-

„Polowanie na lisa”
„Honu na lišku”
Foto: Kinga Stachowiak

szlachetnej półkrwi (SP) i około 40 koni będących w treningu sportowym. Biorąc pod uwagę osiągnięcia sportowe, należy zaznaczyć, że konie z Mosznej biorą udział w mistrzostwach świata, pucharach świata i olimpiadach. W ostatnich latach koń Randon w dyscyplinie ujeżdżania reprezentował Polskę na olimpiadzie w Pekinie w 2008 roku. Natomiast w dyscyplinie WKKW koń Wag uczestniczył w olimpiadach w Pekinie (2008) i Londynie (2012). Konie pełnej krwi angielskiej wyhodowane w Mosznej ścigają się z sukcesami na torach wyścigowych w Polsce, Czechach, Anglii i we Włoszech, mając na swoim koncie blisko 250 zwycięstw. Nie można nie odnotować trzykrotnego z rzędu zwycięstwa konia Tiumen na najtrudniejszym torze w Europie podczas Wielkiej Pardubickiej w latach 2009, 2010, 2011,

pijských her. V posledních letech kůň Randon v disciplíně drezura reprezentoval Polsko na olympijských hrách v Pekingu v roce 2008. A v disciplíně WKKW (všestrannost) se kůň Wag zúčastnil olympijských her v Pekingu (2008) a Londýně (2012). Angličtí plnokrevníci vychovávaní v Mošně závodí s úspěchem na závodních dráhách v Polsku, České republice, Anglii a Itálii, kde získali téměř 250 ocenění. Není možné si nevšimnout trojnásobného vítězství v řadě koně Tyumen na nejtěžší trati Evropy Velké pardubické v letech 2009, 2010, 2011. V roce 2011 měl v sedle Josefa Váňu, kterému bylo 60 let. V tomto závodě se z nejlepší stránky ukázal i další kůň z hřebčína Mošna - Trezor.

Hubertus Spalski 2014. Foto: Monika Kucharczyk

dosiał go mający w 2011 roku 60 lat Josef Vania. W tej gonitwie z dobrej strony pokazał się także inny koń ze stadniny koni Moszna – Trezor.

Inne warunki własnościowe ma stadnina koni w Prudniku, która w 100% jest własnością Skarbu Państwa. Powstała w 1949 roku, kiedy sprowadzono z Janowa Podlaskiego 30 klaczy rasy fiording. Rasa ta jednak nie przyjęła się i w 1958 roku zorganizowano hodowlę mur-insulanów, które były bardzo

Jiné vlastnické vztahy jsou v hřebčíně v Prudniku, který je 100% ve vlastnictví státu. Hřebčín byl založen v roce 1949, kdy bylo přivedeno z Janowa Podlaského 30 klisen rasy fiording. Tato rasa se ale neujala a v roce 1958 byl zaveden chov koní mur-insulan, kteří byli velmi žádaní v zemědělství. Na počátku 70. let chov koní mur-insulan nahradili koně šlechtění pro sportovní potřeby. Na začátku to bylo 15 klisen míšenců anglo-arabských. Později byla po pečlivé selekci populace klisen dopl-

Myśliwski kociołek
Lovecký kotlík
Foto: Krzysztof
Miśniakiewicz

požadane v rolnictwie. Na początku lat 70. XX wieku hodowlę koni mur-insulan zastąpiono końmi szlachetnymi pod potrzeby treningu sportowego. Na początku było to 15 klaczy półkrwi angloarabskiej. Potem stado matek uzupełniono o wybrane i starannie wyselekcjonowane klacze angloarabskie, pełnej krwi angielskiej, wielkopolskiej i śląskiej. W 1979 roku do stadniny w Prudniku przeniesiono 102 klacze rodu furioso-przedświt ze Stubnia, które były hodowane przez 4 lata. Natomiast na początku 1983 roku SK Prudnik zapoczątkowała kierunek hodowlany, który trwa do dziś i opiera się na klaczach girdońskich. Konie wyhodowane w tej stadninie pojawiają się regularnie na parkurach w Polsce i w Europie, w dyscyplinie skoków, ujeżdżania i WKKW. Zarówno stadnina w Mosznej, jak i w Prudniku po-

něna vybranými anglo-arabskými, plnokrevnými anglickými, velkopolskými a slezskými klisnami. V roce 1979 do hřebčína v Prudniku bylo přeneseno 102 klisen rodu furioso-rozběsek ze Stubnia, které zde byly chovány 4 roky. Avšak na začátku roku 1983 v hřebčíně Prudnik začalo nové chovné směřování, které pokračuje až do dnešního dne. Je založeno na girdonských klisnách. Koně chované v tomto hřebčíně se pravidelně objevují na parkurech v Polsku a Evropě, v disciplíně skoků, drezuře a WKKW (všestrannost). Součástí obou hřebčínů v lokalitách Mošna a Prudnik jsou sportovní kluby, které se zaměřují na výcvik jízdy přes překážky a také na WKKW (všestrannost). Zde je třeba zdůraznit, že jak mistr, tak i vicemistr Polska v soutěži seniorů v roce 2014 pocházejí

z Opolského vojvodství. Kůň Jak Chef z Prudniku se stal mistrem a kůň Apokalypsa z Mošny získal stříbrnou medaili.

Opolská oblast má ještě jedno velmi důležité jezecké centrum, i když není chovné. Je to klub Lewada, který se nachází v obci Zakrzów. V současné době ale probíhá jednání o možnosti jeho přestěhování do lokality Kędzierzyn-Kozla. Tento klub je přední centrum pro výcvik

siadają kluby sportowe, które koncentrują szkolenie na skokach przez przeszkody, ale także WKKW. Tu należy podkreślić, że zarówno mistrz oraz wice-mistrz Polski seniorów WKKW roku 2014 pochodzą z województwa opolskiego. Prudnicki koń Jak Chef został Mistrzem, a koń z Mosznej Apokalipsa zdobył srebrny medal.

Na Opolszczyźnie jest jeszcze jeden bardzo ważny ośrodek jeździecki, choć nie hodowlany. Jest nim

v oboru drezury. Trenérem a manažerem klubu je tvůrce a režisér úspěchů - Andrzej Sałacki. Je to velký odborník na drezuru v rámci celého Polska i zahraničí. Sportovkyně Žaneta Skowronska a Beata Stremlerová, které závodí za tento klub jsou základem našeho národního týmu, přičemž trenérem týmu je samozřejmě Andrzej Sałacki. Vzhledem k potenciálu těchto center pro chov a jezecký výcvik, jakož i vynikající spolupráci lesníků a myslivců s těmito institucemi, je možné vidět pokračování tradice a uctívání svátku Huberta a souvisejících rituálů.

Daniel Palimaka - członek Zarządu Powiatu w Nysie. Člen okresního Představenstva Nysa

klub Lewada zlokalizowany obecnie w Zakrzowie, choć trwają rozmowy o ewentualnym przeniesieniu go do Kędzierzyna – Koźla. Klub ten jest czołowym ośrodkiem szkolenia w dyscyplinie ujeżdżania. Trenerem i menadżerem klubu jest twórca i reżyser sukcesów – Andrzej Sałacki. Jest on wielkim autorytetem w dziedzinie ujeżdżania na arenie ogólnopolskiej i za granicą. Zawodniczki tego klubu Żaneta Skowronska i Beata Stremler to podstawa naszej kadry narodowej, a trenerem kadry jest właśnie Andrzej Sałacki. Biorąc pod uwagę potencjał tych ośrodków hodowlanych i szkoleniowych w jeździectwie, a także znakomite współdziałanie leśników i myśliwych z tymi placówkami, można zaobserwować kultywowanie i celebrowanie święta Huberta i związanych z hubertusem obrzędów.

Pasowanie na myśliwego podczas 65-lecia Koła Łowieckiego Bażant w Otmuchowie. Pasování na myslivce v průběhu 65. výročí Loveckého klubu Bažant v Otmuchově. Foto: Jerzy Czapkowski

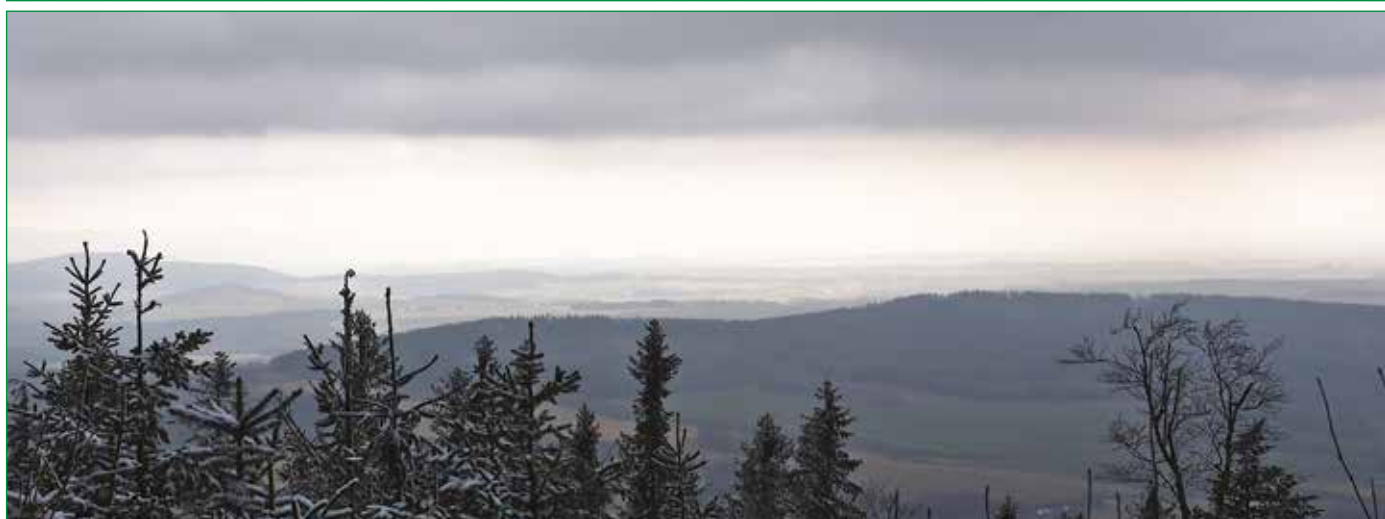
ZIEMIA NYSKA ZEMĚ NYSKA

Foto: Krzysztof Miśniakiewicz

BISKUPIA KOPA

DROGA NA KOPE.
CESTA NA BISKUPI KOPU.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

MGŁY I CHMURY.
MLHA A MRAKY.
FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

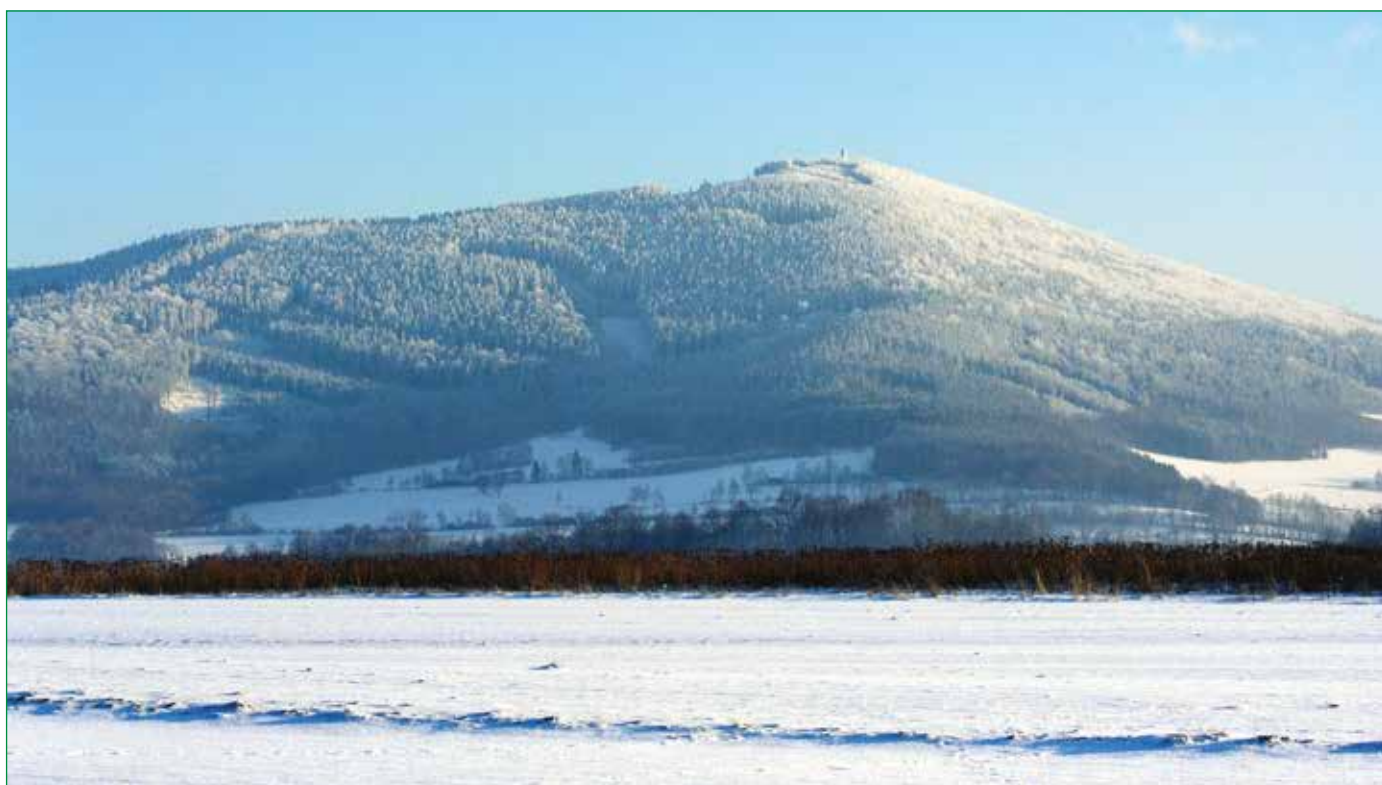

SCHRONISKO NA BISKUPIEJ KOPIE.
 ÚTULEK NA BISKUPÍ KOPĚ.
 FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

NOC NA GRZEBIENIU.
NOC NA GRZEBIENIU.
Foto: MONIKA KUCHARCZYK

WIDOK Z PODLESIA
NA BISKUPIĄ KOPE.
POHLED Z PODLESÍ NA BISKUPÍ KOPU.
FOTO: KRZYSZTOF MIŚNIAKIEWICZ

WIEŻA WIDOKOWA
NA BISKUPIEJ KOPIE.
VYHLÍDKOVÁ VĚŽ
NA BISKUPÍ KOPĚ.
FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

KAROLINKI

FOTO: KRZYSZTOF MIŚNIAKIEWICZ

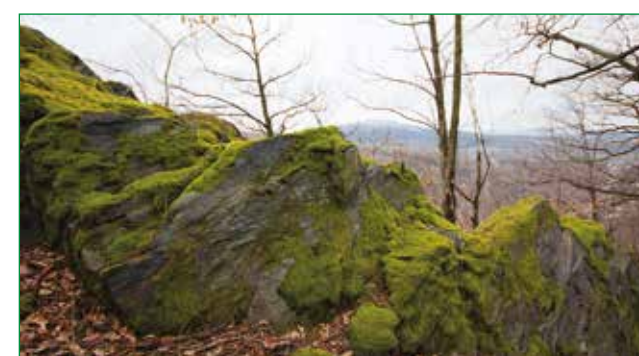

FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

DOLINA BYSTREGO POTOKU

CZTERY PORY ROKU.
ČTYŘI ROČNÍ OBDOBÍ.
FOTO: KRZYSZTOF MIŚNIAKIEWICZ

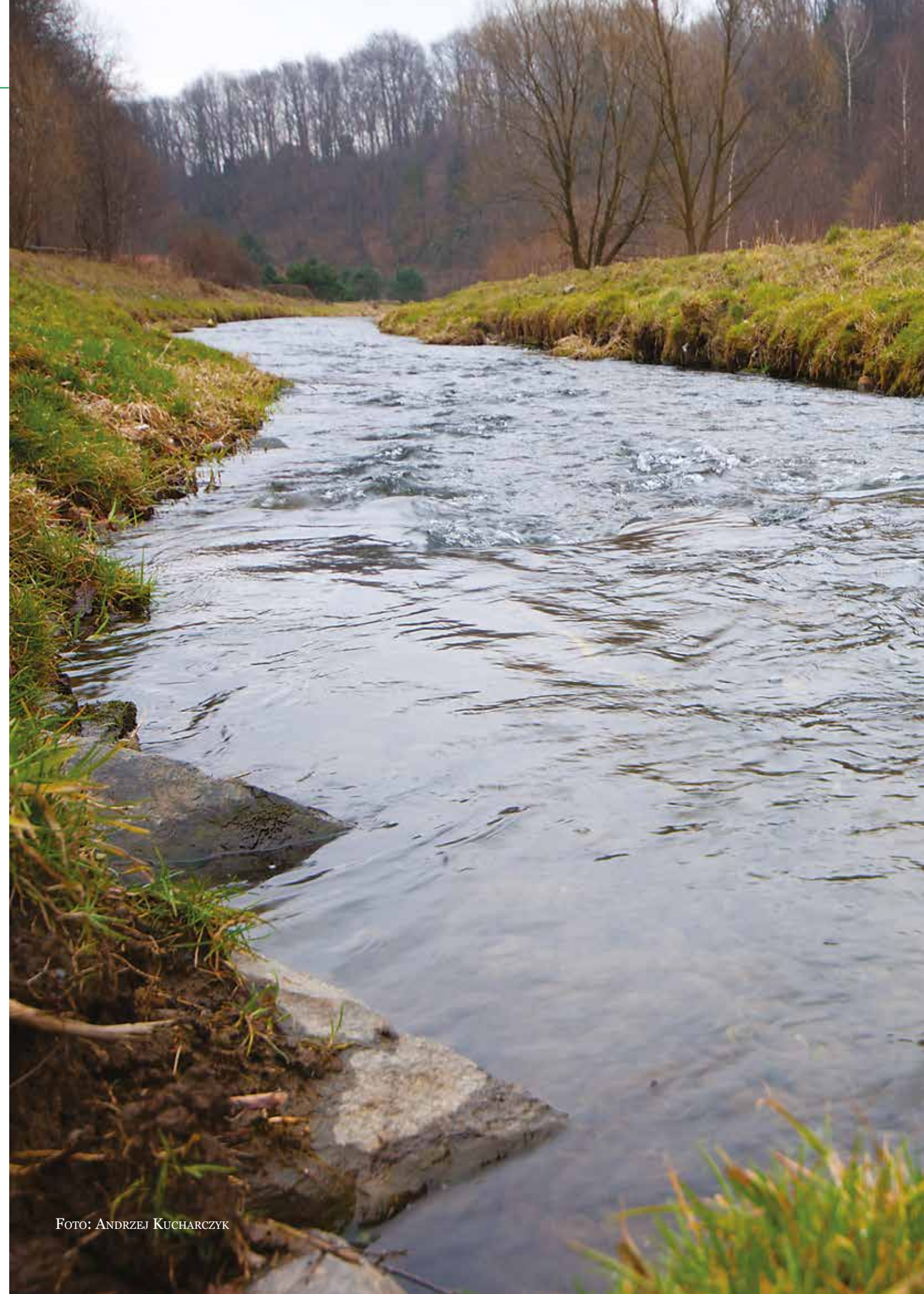

FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

PIEKIELKO

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

GWARKOWA PERĆ

FOTO: KRZYSZTOF MIŚNIAKIEWICZ

OLSZAK

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

ŻABIE OCZKO ŻABI OČKO

FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

BIAŁA
GŁUCHOŁASKA

FOTO: KRZYSZTOF MIŚNIAKIEWICZ

JEZIORO OTMUCHOWSKIE

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

JEZIORO NYSKIE

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

NYSA
KŁODZKA

FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

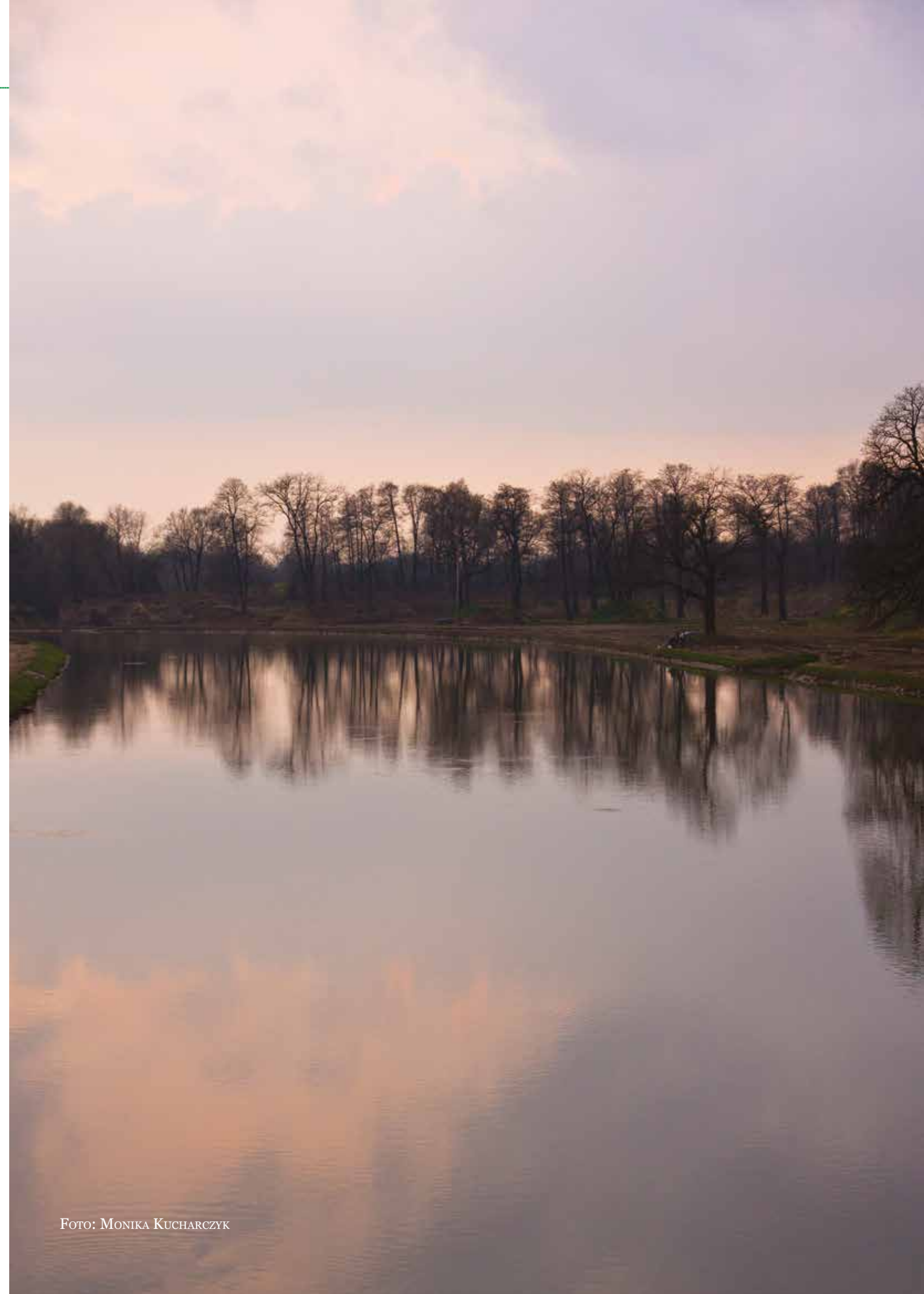

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

PTASI RAJ PTAČÍ RÁJ

OD GÓRY: CZAPLE SIWE, RUDZIK, SÓJKA, PELZACZ LEŚNY.
DOLNE ZDJĘCIE - STADO ŁABĘDZI W POLU RZEPAKU.
SHORA: VOLAVKY POPELAVÉ, ČERVENKA OBEČNÁ, SOJKA OBEČNÁ, ŠOUPÁLEK DLOUHOPRSTÝ.
SPODNÍ FOTO - HEJNO LABUTÍ V POLI ŘEPKY
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK, ARCHIW.

POMNIKI PRZYRODY PŘÍRODNÍ PAMÁTKY

OD GÓRY: PLATAN Z FRĄCZKOWA, KASZTANOWIEC Z BIAŁEJ NYSKIEJ,
PLATANY Z PACZKOWA I DĘBY Z BIAŁEJ NYSKIEJ.
SHORA: PLATAN Z FRĄCZKOWA, KAŠTAN Z LOKALITY BIAŁA NYSKA,
PLATANY Z PACZKOWA A DUBY Z BIAŁA NYSKA.
FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

Dąb „Chrobry”. Korfantów. Dub „Chrobry”. Korfantów.
Foto: Andrzej Kucharczyk

BORY NIEMODLIŃSKIE

Jelonek. Kolouch. Foto: Archiw.

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

OD GÓRY: KOSACIEC SYBERYJSKI I ŻÓŁTY, GRZYBIEŃ BIAŁY I WEŁNIANKA.
SHORA: KOSATEC SIBIŘSKÝ A ŽLUTÝ, LEKNÍN BÍLÝ A SUCHOPÝR.
FOTO: ARCHIW.

STAW „HUTNIK”. RYBNÍK „HUTNIK”.
FOTO: ANDRZEJ KUCHARCZYK

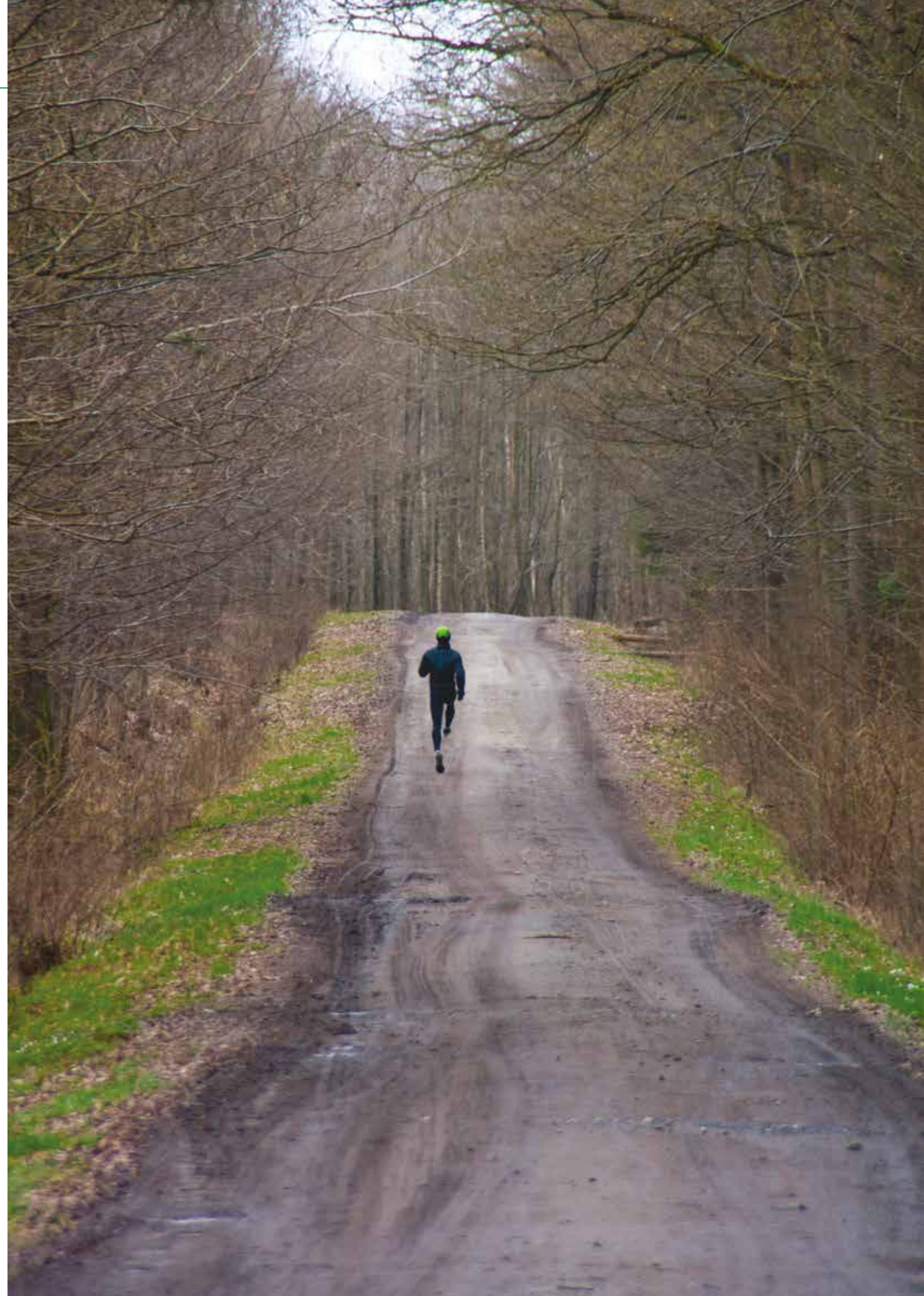
Wiewiórka, veverka. Foto: Archiw.

STAWY W OKOLICACH KORFANTOWA.
RYBNÍKY V OKOLÍ KORFANTOWA.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

LEŚNE DROGI - OKOLICE TUŁOWIC.
LESNÍ CESTY – OKOLÍ TUŁOWIC.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

REZERWAT PRZYLEK

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

LAS BIECHOWSKI

OD LEWEJ: OPIEŃKA MIODNA, BOROWIK, RYDZ.
ZLEVA: VÁCLAVKA OBECNÁ, HŘIB, RYZEC.
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK, ARCHIW.

Staw w parku dworskim. Rybník v zámeckém parku. Foto: Andrzej Kucharczyk

REZERWAT BLOK

ROSICZKA OKRĄGŁOLISTNA
ROSNAŁKA
FOTO: MONIKA KUCHARCZYK, ARCHIW.

KRAJ OŁOMUNIECKI OLMOUCKÝ KRAJ

FOTO: MONIKA KUCHARCZYK

OBSZARY CHRONIONE KRAJU OŁOMUNIECKIEGO CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ OLMOUCKÉHO KRAJE

V České republice rozlišujeme tzv. velkoplošná zvláště chráněná území, mezi něž patří národní parky a chráněné krajinné oblasti (CHKO), a maloplošná zvláště chráněná území. Na území Olomouckého kraje se nacházejí dvě velkoplošná zvláště

W Republice Czeskiej¹ wyróżniamy tzw. wielkopowierzchniowe obszary pod szczególną ochroną, do których zaliczają się parki narodowe i parki krajobrazowe² oraz małopowierzchniowe obszary pod szczególną ochroną. Na terenie kraju

chráněná území - Chráněná krajinná oblast Jeseníky a Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví. Jedná se o rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem a významným podílem přirozených ekosystémů, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

Maloplošná zvláště chráněná území rozdělujeme podle významu a rozlohy do čtyř kategorií: národní přírodní rezervace, národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Nacházejí se na územích chráněných krajinných oblastí i mimo ně. Národní přírodní rezervace (NPR) zaujímá menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku. Menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast je přírodní rezervace (PR). Národní přírodní památka (NPP) je přírodní útvar menší rozlohy, zejména geologický či geomorfologický útvar nebo naleziště vzácných či ohrožených

ołomunieckiego znajdują się dwa wielkopowierzchniowe obszary pod szczególną ochroną - Park Krajobrazowy Jesioniki oraz Park Krajobrazowy Litovelské Pomoraví. Są to rozległe terytoria o harmonijnie ukształtowanym krajobrazie, charakterystycznie rozwiniętej rzeźbie terenu, dużej ilości naturalnych ekosystemów i zachowanych zabytków historycznego osadnictwa.

Małopowierzchniowe obszary pod szczególną ochroną zależnie od znaczenia i powierzchni dzielimy na cztery kategorie: narodowy rezerwat przyrody, narodowy pomnik przyrody, rezerwat przyrody i pomnik przyrody. Mogą się one znajdować na te-

Widok na szczyt
Pradziad
Pohled na vrchol
Pradědu
Autor: Andrzej
Kucharczyk

¹ nazwa „kraj” określa jednostkę samorządu terytorialnego będącą odpowiednikiem polskiego województwa
² czeskie określenie chráněná krajinná oblast (skrót CHKO) w tłumaczeniu dosłownym oznacza „obszar chronionego krajobrazu”. Ponieważ jednak polskie obszary chronionego krajobrazu w odróżnieniu od czeskich CHKO stanowią niższy stopień ochrony, przyjmuje się, że odpowiednikiem wyrażenia chráněná krajinná oblast jest „park krajobrazowy”.

renie parków krajobrazowych, jak i poza nimi. Narodowy rezerwat przyrody (NRP) zajmuje mniejsze terytorium odznaczające się unikalnymi wartościami przyrodniczymi. Naturalna rzeźba terenu o charakterystycznej strukturze geologicznej współgra tu z wyjątkowymi w krajowej (a niekiedy i międzynarodowej) skali ekosystemami. Mniejsze obszary, na których skoncentrowane są wartości przyrodnicze reprezentowane przez ekosystemy typowe i istotne dla danego terytorium geograficznego tworzą rezerwat przyrody (RP). Narodowy pomnik przyrody (NPP) to formacja geologiczna lub geomorfologiczna bądź stanowisko rzadkich czy zagrożonych

druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takový, který svou činností vedle přírody formoval i člověk. Přírodní útvar menší rozlohy s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem je přírodní památkou (PP).

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST JESENÍKY

Lesnaté hory se zaoblenými hřbety, prameny živé vody stékající hlubokými údolími, staleté pralesy

Las zimą
Les v zimě
Autor: Archiw.

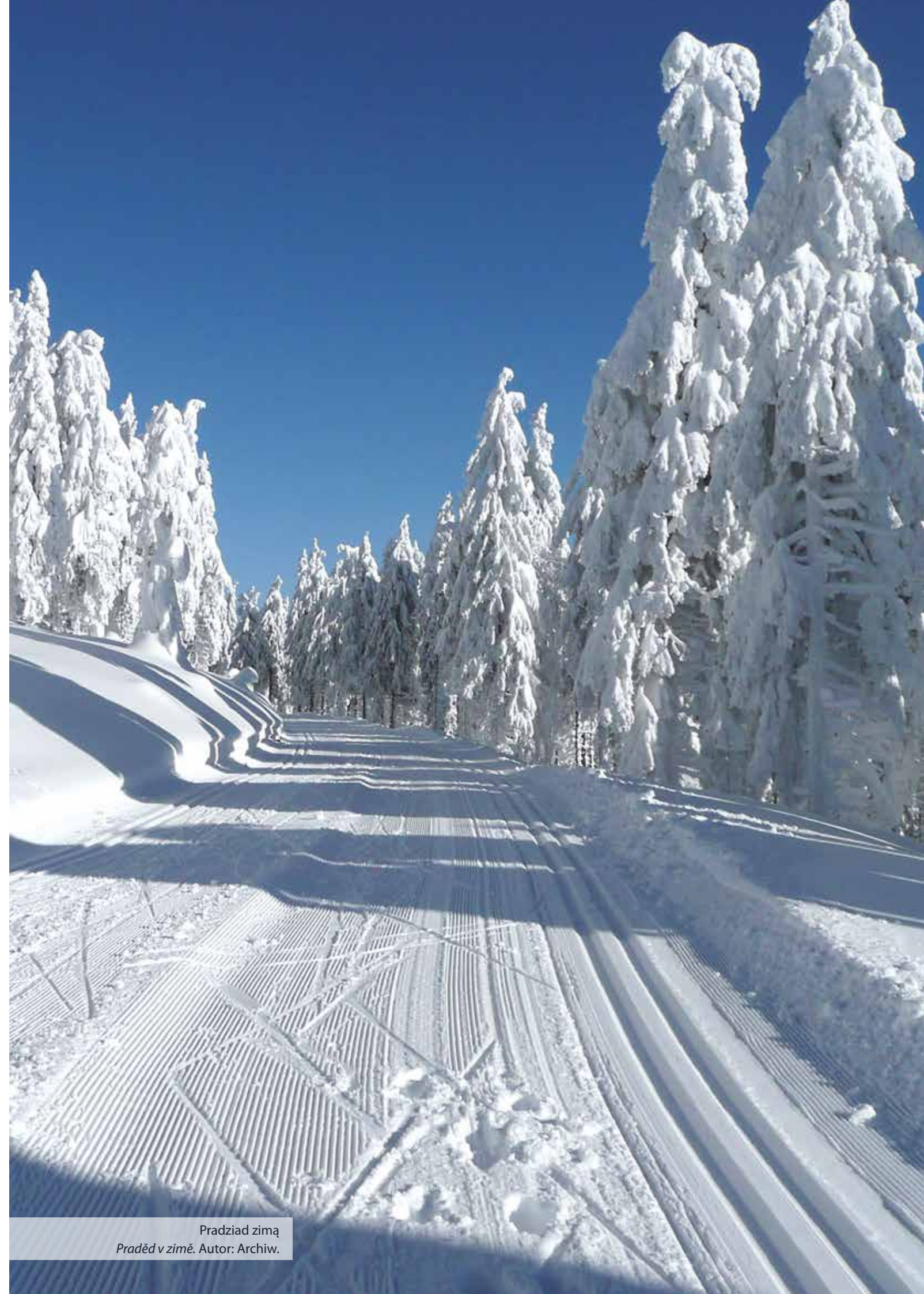
gatunkův v określonej części ekosystémů, které mají vážné znaczenie z krajowego, jak i szerszego punktu widzenia i są istotne z uwagi na swą naukową oraz estetyczną wartość. Mogą to być obszary, które kształtowała nie tylko natura, ale i człowiek. Formacja przyrodnicza o mniejszej powierzchni i regionalnym ekologicznym, naukowym czy estetycznym znaczeniu, to pomnik przyrody (PP).

PARK KRAJOBRAZOWY JESIONIKI

Zalesione góry o zaokrąglonych grzbietach, źródła krystalicznie czystej wody spływającej głębokimi dolinami, stuletnie puszcze przechodzące w obszary bezleśne, morza blokowe, kotły lodowcowe z lawinami, nieokiełznane potoki górskie ze srebr-

přecházející v horskou tundru, kamenná moře, ledovcové kary s padajícími lavinami, nespoutané horské bystřiny se stříbřitě bílými vodopády a průzračnými mechovými tůňkami, tajemná rašeliniště opředaná pověstmi o skřítcích, květnaté podhorské louky a do údolí zasazené dlouhé horské vesnice se starými chalupami, harmonická krajina, ve které hledáme a stále nacházíme inspiraci, to jsou Jeseníky.

Chráněná krajinná oblast Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969 na rozloze 740 km². Nejvyšším bodem je vrchol Pradědu s nadmořskou výškou 1491 m n. m. Území je z 80% pokryto lesy, převážně druhotnými smrčínami nebo bučinami s mozaikovitě zachovalými zbytky přírodních lesů. Nejcennější území chráněné krajinné oblasti jsou chráněna ve 4 národních přírodních rezervacích (Praděd, Šerák

Pradziad zimą
Praděd v zimě. Autor: Archiw.

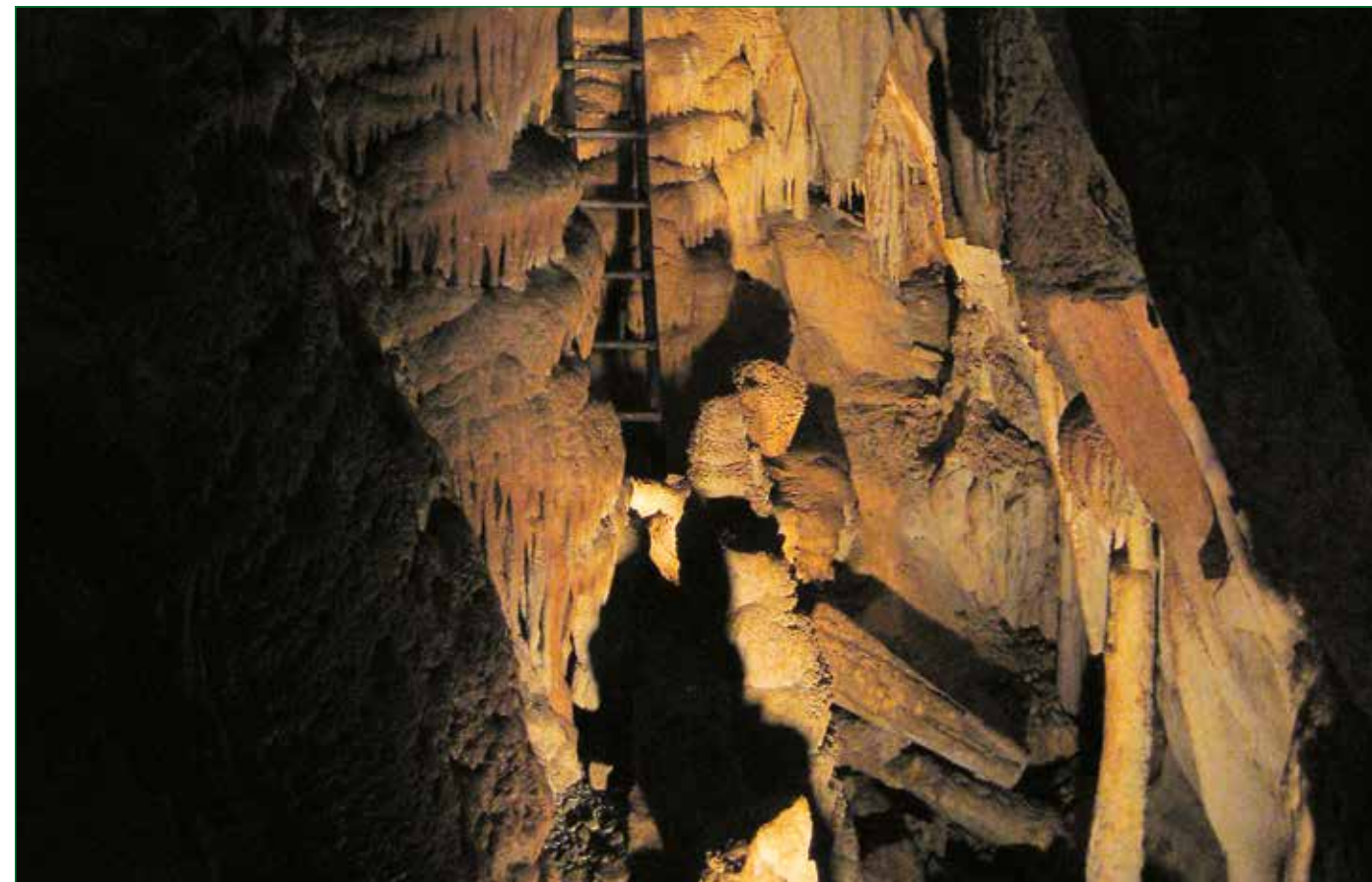
Lipa europejska z Karlova. Jej wiek szacowany jest na około 300 lat.
Evropská lípa z Karlova. Její stáří se odhaduje na zhruba 300 let. Autor: Andrzej Kucharczyk

- Keprník, Rejvíz, Rašeliniště Skřítek), 19 přírodních rezervací a 6 přírodních památek. Jejím posláním je předat krajinu a přírodní dědictví v co nejzachovalejším stavu dalším generacím.

CHRÁNĚNÁ KRAJINNÁ OBLAST LITOVELSKÉ POMORAVÍ

CHKO Litovelské Pomoraví se rozkládá na ploše 96 km². Zaujímá úzký 3 - 8 km široký pruh lužních lesů a luk kolem řeky Moravy mezi městy Olomouc a Mohelnice. Ve středu CHKO leží starobylé králov-

-rzystobílymi wodospadami i przezroczytymi jeziorami, tajemnicze torfowiska osnute legendami o skrzatach, kwiecie łąki podgórskie i osadzone w dolinach stare chaty górskich wiosek, harmonijny krajobraz, w którym poszukujemy i stale odnajdujemy inspirację - z tego wszystkiego słyną Jesioniki. Park Krajobrazowy Jesioniki został utworzony w 1969 r. Zajmuje on powierzchnię 740 km², a jego najwyższym punktem jest szczyt Pradziad pnący się na wysokość 1491 m n.p.m. Obszar w 80% porastają lasy, przede wszystkim wtórne świerczyny i buczyny oraz mozaikowo zachowane resztki lasów

ské město Litovel, které propůjčilo chráněné oblasti své jméno. Celé území CHKO leží v Olomouckém kraji, v bývalých okresech Olomouc a Šumperk. Posláním CHKO je trvale zajišťovat zvýšenou ochranu a ekologicky šetrné obhospodařování krajiny údolní nivy řeky Moravy s mimořádně vysokým soustředěním přírodních hodnot.

Jádro CHKO a současně hlavní přírodovědný fenomén oblasti tvoří vnitrozemská říční delta (přírozeně meandrující tok řeky Moravy, která se větví v řadu bočních stálých i periodických říčních ramen) a navazující komplexy cenných lužních lesů, vlhkých nivních luk a mokřadů. Do Litovelského Pomoraví patří také krasové území vrchu Třesín se známými veřejnosti zpřístupněnými jeskyněmi a oblast chlumních listnatých lesů Doubrava. Okrajově zasahují do CHKO plošně nevýznamné enklávy orné půdy a zastavěná území obcí.

pierwotnych. Najcenniejsze obszary parku krajobrazowego chronione są w ramach 4 narodowych rezerwatów przyrody (Pradziad, Šerák - Keprník, Rejvíz, torfowisko Skřítek), 19 rezerwatów przyrody i 6 pomników przyrody. Ich zadaniem jest zachowanie dla przyszłych pokoleń, w możliwie najlepszym stanie, krajobrazu i dziedzictwa naturalnego.

PARK KRAJOBRAZOWY LITOVELSKÉ POMORAVÍ

Park Krajobrazowy Litovelské Pomoraví rozciąga się na powierzchni 96 km². Zajmuje wąski, 3-8-kilometrowy pas lasów łęgowych oraz łąk wokół rzeki Morawy między miastami Olomuniec i Mohelnice. W centrum parku leży dawne miasto królewskie Litovel, któremu ten obszar chroniony zawdzięcza swą nazwę. Litovelské Pomoraví znajduje się w kra-

Jaskinia Jaworzicka
Javoříčské jeskyně.
Autor: Stodolová Eva

ju olomunieckim, na terenie niegdysiejszych powiatów Olomuniec i Šumperk. Jego celem jest stałe zapewnianie ochrony oraz bezpiecznego, ekologicznego gospodarowania na obszarze doliny rzeki Morawy, który słynie z dużej koncentracji wartości przyrodniczych.

Jądrem parku i zarazem przyrodniczo-naukowym fenomenem jest tutejsza delta rzeczna (naturalnie meandrujące ciekli rzeki Morawy, która rozgałęzia się na szereg bocznych stałych i okresowych ra-

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE (NPR) A NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKY (NPP) NA ÚZEMÍ OLOMOUCKÉHO KRAJE

Na území Olomouckého kraje se nachází celkem 151 maloplošných chráněných území. Tato publikace nedovoluje svým rozsahem představit všechna, proto se jedná pouze o výběr nejvýznamnějších, nejtypičtějších a nejkrásnějších území Olomouckého kraje.

Szczyt Karlickiego
Śnieżnika
Vrchol Kralického
Sněžníku
Autor: Stodolová
Eva

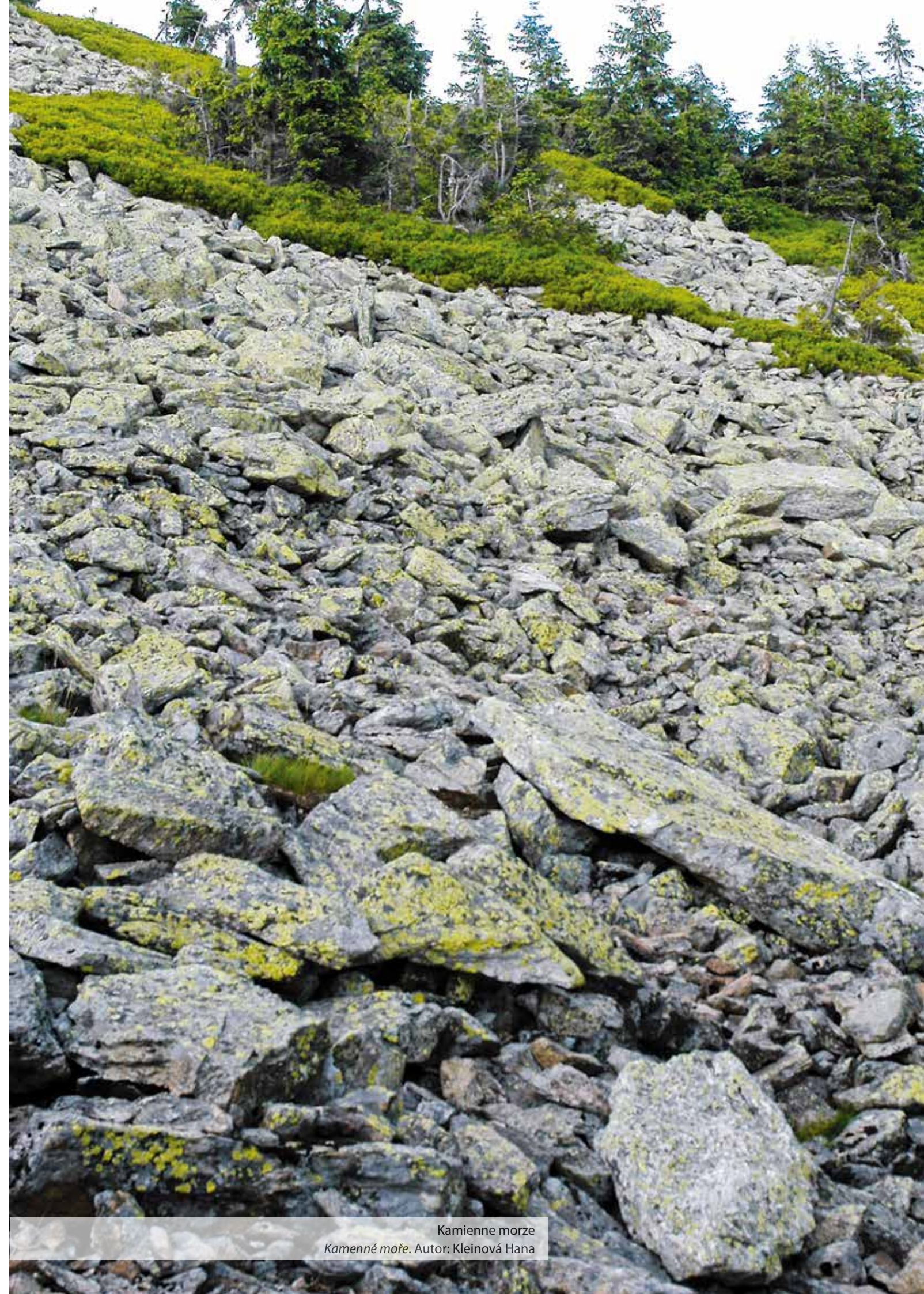
mion) oraz powiązane z nią kompleksy cennych lasów łęgowych, wilgotnych łąk aluwialnych oraz mokradeł. Do Litovelskiego Pomoraví należy również obszar krasowy szczytu Třesín ze znanymi i udostępnionymi dla zwiedzających jaskiniami, jak również tereny pagórkowatych lasów liściastych Doubrava. Na peryferiach parku znajdują się niewielkie enklawy ziemi ornej oraz zabudowania.

NARODOWY REZERWAT PRZYRODY (NRP) I NARODOWE POMNIKI PRZYRODY (NPP) NA TERENIE KRAJU OŁOMUNIECKIEGO

W kraju olomunieckim znajduje się łącznie 151 małopowierzchniowych obszarów chronionych. Ze względu na rozmiary tej publikacji nie mamy możliwości przedstawienia wszystkich spośród

NPR KRALICKÝ SNĚŽNÍK

Zaujímá centrální část stejnojmenného masivu a přilehlá údolí mezi obcemi Malá Morava, Velká Morava, Stříbrnice, Sklené a hranicí s Polskem. Území leží v nadmořské výšce 800 až 1423,7 m n. m. Ve vrcholové části pramení v nadmořské výšce asi 1 380 m řeka Morava. Rezervace představuje komplex montánních a subalpínských biotopů, na které jsou vázána unikátní rostlinná a živočišná společenstva. Tyto biotopy se zachovaly roztroušené v porostech druhotných smrčín. Jsou to zejména zbytky přirozených horských smrčín, bučin, suťových javořín, rašelinišť, pramenišť a arkoalpínských trávníků v nejvyšších vrcholových částech. Pozoruhodné jsou krasové jevy v ložisku vápenců a balvanitá koryta Moravy a dalších vodních toků. K botanicky nejbohatším lokalitám Kralického Sněžníku patří lavinová dráha pod pramenem Moravy, která je díky

Kamienne morze
Kamenné moře. Autor: Kleinová Hana

Pradziad
Praděd. Autor: Andrzej Kucharczyk

občasným lavinám udržována v bezlesém stavu. Dochází zde k prolínání vysokohorských lučních druhů s druhy lesními. Ve sníženinách Mokrého hřbetu leží řada vrchovištních rašelinišť s typickými druhy; vzácně se zde vyskytuje nenápadná orchidej bradáček srdčitý. Faunu tvoří běžné druhy horských stanovišť s výjimkou velkých šelem. Vrcholové partie jsou mimo jiné hnízdištěm lindušky horské a pěvušky podhorní. Ve zdejších jeskyních zimuje řada druhů netopýrů. Na alpinské louky je vázán vzácný hmyz. Lesy s přirozenou skladbou dřevin se zachovaly pouze ve fragmentech a nadále ubývají. Velkou část plochy rezervace zaujímají kulturní smrčiny vysázené v minulém století z materiálu cizího původu.

nich, dlatego też prezentujemy tylko wybór najcenniejszych, najbardziej typowych i najpiękniejszych terenów kraju łomunieckiego.

NRP ŚNIEŻNIK

Zajmuje centralną część noszącego tę samą nazwę masywu i przylega do doliny pomiędzy miejscowościami Malá Morava, Velká Morava, Stříbrnice, Sklené i czesko-polskiej granicy. Leży na wysokości 800 do 1423,7 m n.p.m. W części szczytowej swe źródło na wysokości około 1380 m ma tu rzeka Morawa. Rezerwat stanowi kompleks biotopów piętra regla górnego i subalpejskiego, które porasta unikalna roślinność i zamieszkują cenne zbiorowiska

NPR PRADĚD

Zahrnuje nejvyšší vrchol Hrubého Jeseníku Praděd a jeho hlavní hřeben od Malého Děda po Jelení hřbet a Jelení studánku. Jedná se o největší rezervaci na území CHKO Jeseníky, zahrnující soubor významných geomorfologických jevů a horských ekosystémů v nejvyšších částech Hrubého Jeseníku. Přirozené bezlesí nad horní hranici lesa, které má charakter vrcholových skal, alpinských holí a pramenišť, doplňují primárně bezlesá místa lavinových drah. Nižší části pokrývají lesní porosty: klimaxové smrčiny a horské smíšené lesy, zčásti pralesovitého charakteru. Spektrum stanovišť doplňují drobná rozvodnicová vrchoviště. Jedná se o jedno z nejbo-

zwierząt. Biotopy te występują w rozproszenu na obszarze wtórnych świerczyn. Chodzi tu przede wszystkim o pozostałości naturalnych górskich lasów świerkowych, bukowych, jaworowych, torfowisk, źródlisk oraz traw arktyczno-alpejskich w najwyższych partiach szczytowych. Niezwykle interesujące są zjawiska krasowe w złożu wapieni oraz kamieniste, wypełnione głazami koryta Morawy i innych cieków wodnych. Do najbogatszych pod względem botanicznych stanowisk Śnieżnika zalicza się droga lawinowa pod źródłem Morawy, która z powodu okresowych lawin pozostaje bezleśna. W miejscu tym wysokogórskie gatunki łąkowe przenikają się z gatunkami leśnymi. W obniżeniach grzbietu górskiego Mokry hřbet leży wiele tor-

Jeseníky
Jeseníky.
Autor: Andrzej
Kucharczyk

fowisk wierzchowinowych z typowymi gatunkami, rzadziej spotykany jest tu storczyk listera sercowata. Faunę tworzą typowe gatunki stanowisk górskich, za wyjątkiem dużych drapieżników. Partie szczytowe stanowią gniazdowisko świergotka górskiego i płochacza halnego. W tutejszych jaskiniach zimuje wiele gatunków nietoperzy. Na alpejskich łąkach można spotkać szereg rzadkich owadów. Lasy o naturalnej strukturze drzew zachowały się tylko fragmentarycznie i stale ich ubywa. Dużą część rezerwatu zajmują lasy świerkowe posadzone w ubiegłym wieku z materiałów obcego pochodzenia.

Kozica i sokół
wędrowný
Kamzík a sokol
stěhovavý
Autor: Archiw.,
Monika Kucharczyk

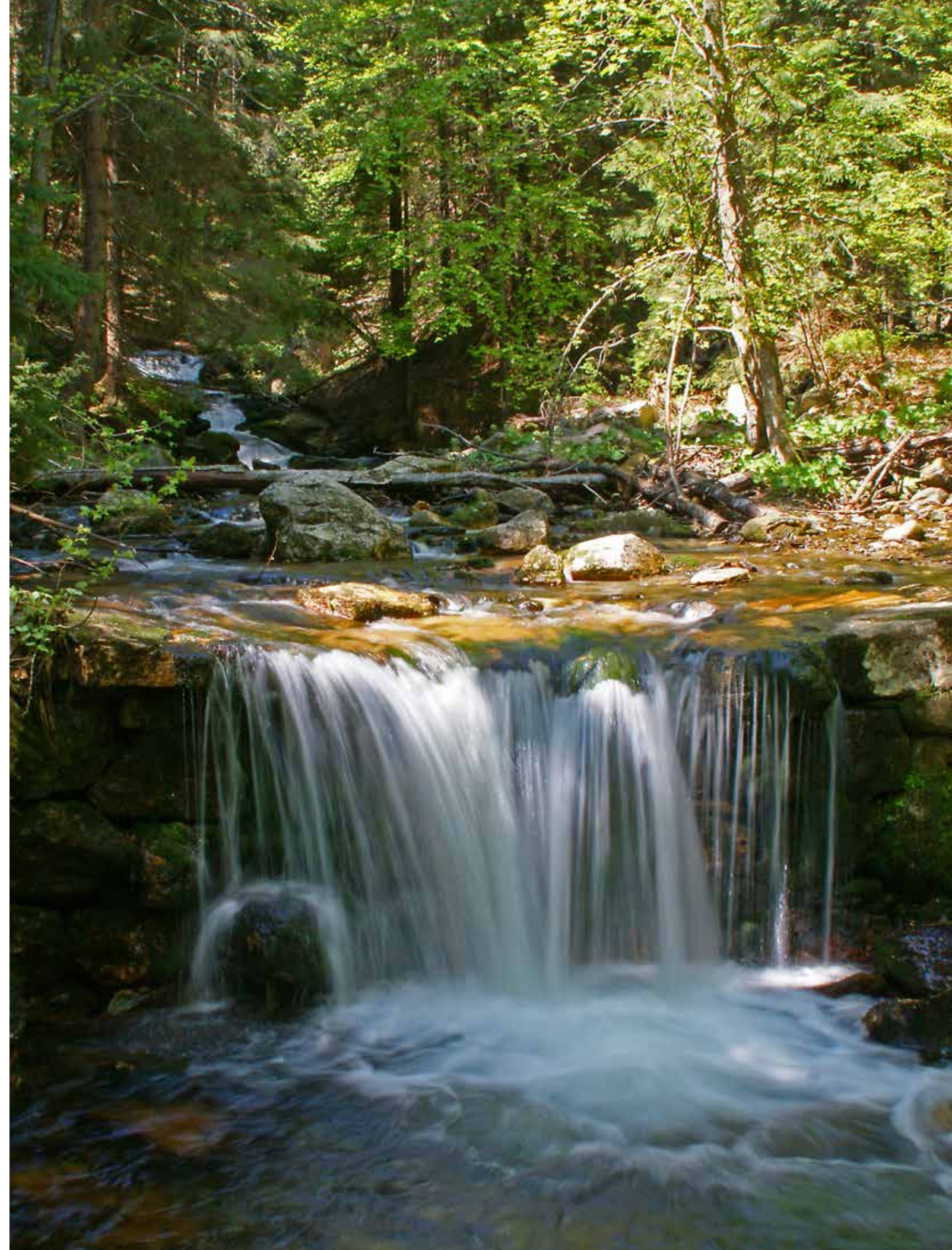
NRP PRADZIAD

Obejmuje najwyższy szczyt Wysokiego Jesionika Pradziad i jego główny grzbiet prowadzący od wzniesienia Mały Děd po Jelení hřbet i Jelení studánkę. Jest to największy rezerwat na terenie parku krajobrazowego Jesioniki, w najwyższych partiach Wysokiego Jesionika można tu podziwiać wiele ważnych zjawisk geomorfologicznych oraz ekosystemów górskich. Naturalne, znajdujące się powyżej górnej granicy lasu bezleśne tereny o charakterze skał szczytowych, hal górskich i źródeł uzupełniają pierwotnie bezleśne obszary dróg lawinowych. Niższe części porasta roślinność leśna, która tworzy klimaksowe świerczyny oraz górskie lasy mieszane, częściowo o charakterze puszczy. Jest to jedno z najbardziej zróżnicowanych stanowisk flory i fauny górskiej w Republice Czeskiej, występuje tu szereg reliktyw i kilka taksonów endemicznych. Do

hatších nalezišť horské flóry a fauny v ČR s výskytem řady relikty a několika endemických taxonů. Mezi nejvýznamnější biotopy patří alpské vyfoukované trávníky s ostřicí tuhou, kostřavou nízkou, sasankou narcisokvětou nebo zvonkem vousatým, které se v České republice vyskytují pouze v Hrubém Jeseníku a na Králickém Sněžníku. Dalším významným biotopem je skalní vegetace sudetských karů, dobře vyvinutá zejména v ledovcovém karu Velké kotliny, jedné z nejbohatších botanických lokalit u nás. Pro oblasti v okolí horní hranice lesa jsou charakteristické vysokobylinné nivy s dominantní havézí česnáč-

kovou. Floristicky velice zajímavé jsou i štěrby skal nad hranicí lesa, hostící vedle zvonku okrouhlolistého sudetského, řeřišnice rýtolisté či vrby bylinné další jesenický endemity lipnici jesenickou. Na úpatí skalního útvaru Petrovy kameny přežívá endemický druh zvonek jesenický. Vedle subalpínských biotopů jsou mimořádně dobře zachované horské klimaxové smrčiny, které v některých místech mají pralesovitý charakter. Z živočichů jsou zásadní vysokohorští motýli s endemickým okáčem menším a několika dalšími reliktními druhy. Z obojživelníků zde žije například čolek obecný a horský. Z ptáků je významné pravidelné hnízdění sokola stěhovavého. Dále se zde vyskytuje linduška horská, kos horský, vzácně pěvuška podhorní. Ze savců jsou důležité zejména reliktní druhy jako myšivka horská a rejsek horský, vzácně a spíše nahodile bývají pozorovány pobytové znaky rysa ostrovida.

Kaskady Białej Opawy.
Kaskády Bílé Opavy. Autor: Andrzej Kucharczyk

NPR ŠERÁK – KEPRNÍK

Jedná se o jednu z nejstarších rezervací na Moravě, určitá forma ochrany části území byla vyhlášena na tehdejší panství Lichtenštejnů dokonce již v roce 1903. Nachází se v severním výběžku Hrubého Jeseníku v nadmořské výšce od 950 - 1423 m n. m., zaujímá vrcholové partie keprnické hornatiny - hřeben kolem Vozky, Keprníku a východní a severní svahy Šeráku. Rezervace je zajímavá především vý-

najbardziej znanych biotopów zaliczają się murawy alpejskie z turzycą sztywną, kostrzewą niską, zawilcem narcyzowatym i dzwonkiem brodatym, które w Republice Czeskiej występują wyłącznie na Wysokim Jesioniku i Śnieżniku. Innym ważnym biotopem jest roślinność skalna sudeckich karów, dobrze rozwinięta zwłaszcza w cyrku lodowcowym Velkiej Kotliny, jednym z najbogatszych stanowisk botanicznych w Czechach. Dla obszarów w okolicach górnej granicy lasu charakterystyczne są zbiorowis-

skytem řady dochovaných skalních a půdních tvarů, vzniklých působením drsného klimatu doby ledové. Jedná se například o kryoplanační terasy (lavicovité stupně složené z plošiny a srázu, např. vrcholová plošina Keprníku), mrazové sruby (izolované skály nebo skalní stupně na svahu, např. Vozka a Keprník) a thufury (povrchové půdní mikroformy pravidelného kopečkovitého tvaru s minerálním jádrem). Největší ochranný význam mají trávníky horských holí se sítinou trojklannou, šichou oboupohlavnou, zvonkem okrouhlostým sudetským, košťavou nízkou a sasankou narcisokvětou. V návaznosti na prameniště se zde vyskytuje kriticky ohrožený hořec tečkovaný a druhy vysokobylinných niv jako oměj šalamounek nebo havéz česnáčková. Pozoruhodná jsou sedlová vrchovištní rašeliniště. Na tato vrchoviště po jejich obvodu navazují rašelinné a podmačené smrčiny místy pralesovitého charakteru s plavuní pučivou a vřancem jedlovým. Tyto porosty přecházejí v třtinové smrčiny, při horní hranici lesa

ka ziołorośli wysokogórskich z dominującą miłosną górką. Niezwykle interesujące pod względem florystycznym są również szczeliny skał powyżej granicy lasu, gdzie poza dzwonkiem okrąglostnym rosną też rzeżucha rezedolistna czy wierzby zielne i inny tutejszy endemit - wiechlina jesenicka. U podnóża formacji skalnej Petrovy kameny żyje endemiczny gatunek dzwonek karkonoski. Poza biotopami subalpejskimi bardzo dobrze zachowane są tu również świerczyny klimaksowe, które w niektórych miejscach mają charakter puszczy. Jeśli chodzi o zwierzęta, na uwagę zasługują motyle wysokogórskie z endemiczną górką sudecką i kilkoma innymi gatunkami reliktowymi. Spośród płazów żyje tu na przykład traszka zwyczajna i górska. Ptaki reprezentuje regularnie gniazdujący w rezerwacie sokół wędrowný. Ponadto występuje tu świergotek górski, drozd obrożny, rzadziej płochacz halny. Wśród ssaków ważną pozycję zajmują zwłaszcza gatunki reliktowe, takie jak smužka leśna

Wierzby umacniające
brzegi rzeki
Podél řeky převažuje
měkký luh tvořený
vrbami
Autor: John František

Obuwnik pospolity
Střevlíček pantoflíček. Autor: Stodolová Eva

i ryjówka górska, sporadycznie obserwuje się ślady bytności rysia.

NRP ŠERÁK – KEPRNÍK

Jest to jeden z najstarszych rezerwatów na Morawach, pewną formą ochrony część tego obszaru w dawnych dobrach Lichtensteinów objęto już w 1903 r. NRP Šerák – Keprník znajduje się na północnym cyplu Wysokiego Jesionika na wysokości od 950 do 1423 m n.p.m., zajmuje on szczytowe partie keprnickich wzniesień - grzbiet wokół Vozki, Keprníka i wschodnie oraz północne zbocza

rozvolněné, a v poměrně rozsáhlé porosty vysazené borovice kleče. Z ptáků zde žije například jeřábek lesní, ořešník kropenatý, čečetka tmavá, sýc rousný a lindušky. Poměrně hojně se vyskytuje rejsek horský a myšivka horská. Nacházejí se zde zajímavé druhy ze společenstev alpských motýlů.

NPR VRAPÁČ

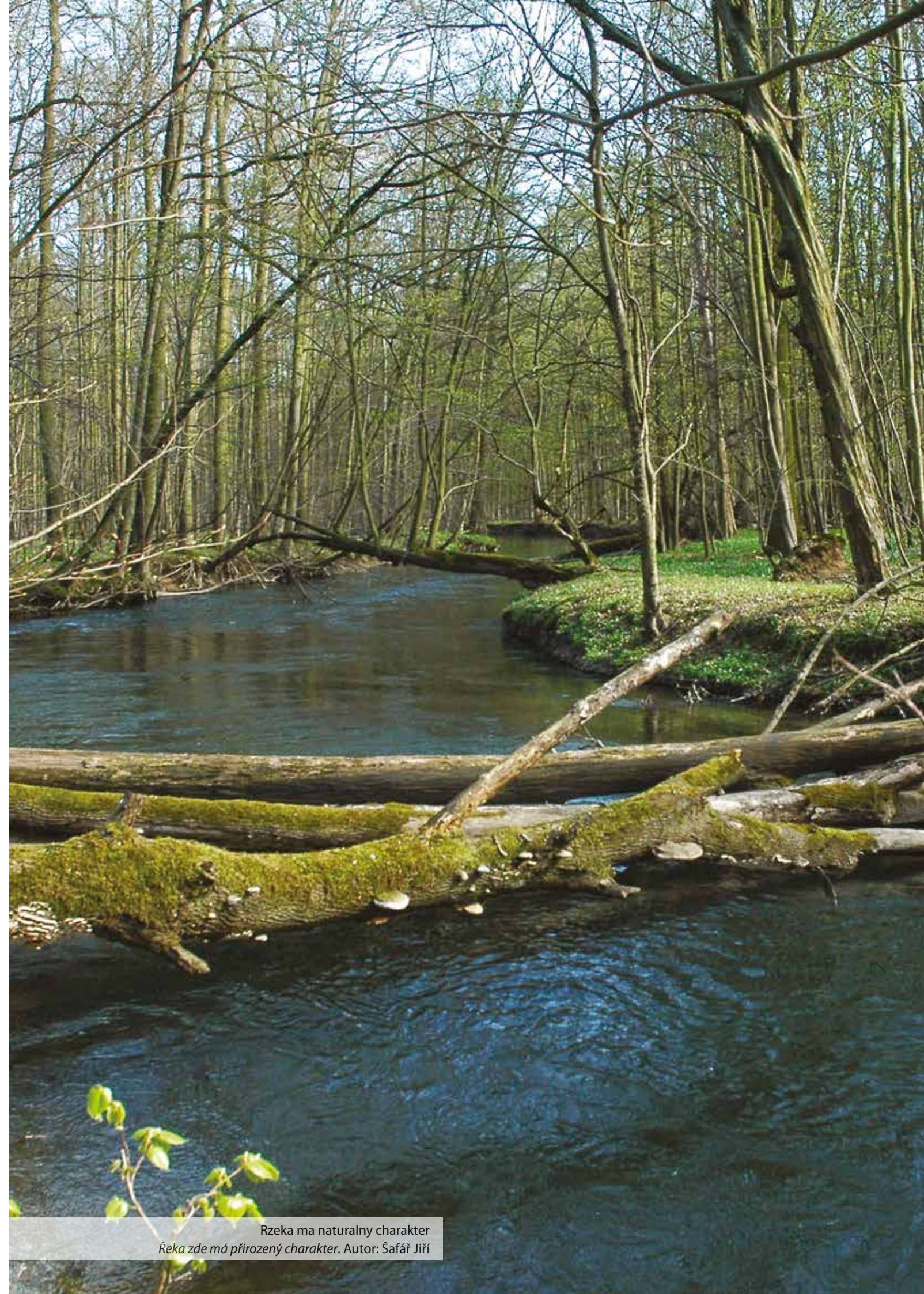
Území se nachází asi 2 km západně od města Litvle. Jedná se o rozsáhlý komplex lužního lesa se soustavou periodicky zvodňovaných odstavených říčních ramen na kontaktu s neregulovaným úse-

Narodowy Rezerwat
Przyrody Vrapáč
Národní přírodní
rezervace Vrapáč
Autor: Stodolová Eva

Šeráka. Rezerwat jest interesujący przede wszystkim z uwagi na występujące tu licznie zachowane formacje skalne i glebowe, powstałe pod wpływem oddziaływania surowego klimatu okresu lodowcowego. Są to na przykład terasy krioplanacyjne (spłaszczenia w obrębie stoku, ograniczone od góry i od dołu ścianką skalną lub progiem, np. płaskowyż Keprníka), klify mrozowe (izolowane skały lub progi skalne na zboczu, np. Vozka i Keprník) oraz tufury (powierzchniowe mikroformy glebowe o regularnym pagórkowatym kształcie z rdzeniem mineralnym). Znaczenie w zakresie ochrony mają murawy hal górskich z sitem skuciną, bażyną obupłciową, dzwonkiem okrągolistnym sudeckim, kostrzewą niską i zawilcem narcyzowatym. W okolicach tu-tejszego źródlika występuje krytycznie zagrożona goryczka kropkowana i gatunki ziołorośli, takich

kem řeky Moravy, se zastoupením charakteristických i ohrožených druhů rostlin a živočichů. Existence přírodě blízkých lužních lesů navazujících na vodohospodářsky neupravený tok řeky s přirozeným záplavovým režimem je ve středoevropských podmínkách ojedinělým jevem. Lesní porosty mají převážně charakter habrojilmových jaseňin (tvrdý luh). Ve stromovém patře převládá dub letní, jasan ztepilý, dále je zastoupena lípa srdčitá, javor klen, javor babyka, vtroušeně se vyskytuje jilm vaz aj. V podrostu najdeme česnek medvědí, dymnivku dutou, křivatec žlutý, sasanku hajní a s. pryskyřníkovitou, sněženku podsněžník a desítky dalších druhů. V četných periodických tůňích se vyskytují vzácní korýši – žábronožka sněžní a listonoh jarní. Vedle řady dalších vodních bezobratlých jsou na tůňích vázani i obojživelníci. Jsou zde zastoupeni

Rzeka ma naturalny charakter
Řeka zde má přirozený charakter. Autor: Šafář Jiří

jak tojad mocny lub miłosna górska. Interesujące są torfowiska wierchowinowe. Z wierchowinami na ich obwodzie łączą się torfowiskowe podmokłe lasy świerkowe (mają one charakter puszczy i porasta je widłak jałowcowaty oraz wroniec widlasty), które przechodzą w trzcinowe świerczyny (przy górnej granicy lasu przerzedzone) oraz w stosunkowo rozległą roślinność zasadzonej kosodrzewiny. Ptaki reprezentuje tu na przykład jarząbek zwyczajny, orzechówka zwyczajna, czeczotka, włośchatka zwy-

Arcydzięgiel
Matizna bahenní
Autor: John František

czajna i świergotki. Dość licznie występuje w rezerwacie ryjówka górska i smużka leśna. W NRP Šerák – Kepník można znaleźć również interesujące gatunki motyli alpejskich.

NRP VRAPAC

Jego obszar znajduje się około 2 km na zachód od miasta Litovel. Jest to rozległy kompleks lasu łęgowego z systemem okresowo nawadnianych ramion rzecznych na styku z nieuregulowanym odcinkiem rzeki Morawy. Występują tu charakterystyczne zagrożone gatunki roślin i zwierząt. Bliskie naturze lasy łęgowe porastające okolice nieuregulowanego cieku rzeczno o naturalnym systemie zalewowym, to w warunkach środkowej Europy zjawisko unikalne. Roślinność leśna ma przeważnie charakter łęgów grabowo-wiązowych. W piętrze drzew przeważa dąb szypułkowy, jesion wyniosły, występuje tu również lipa drobnolistna, klon ja-

plazi. Było zde prokázáno hnízdění 34 druhů ptáků, ze vzácnějších např. strakapoud prostřední a lejsek šedý. Na řece Moravě pravidelně přebývá např. ledňáček říční a písík obecný. Území je velmi významné výskytem letounů.

NPP HRDIBOŘICKÉ RYBNÍKY

Území tvoří louky a vodní plochy na pravém břehu říčky Blaty při severním okraji obce Hrdibořice.

Význam území je dán zejména rozlohou slatinného půdního substrátu, díky němuž jde o jedno z nejvýznamnějších slatinných území Moravy. Lokalita je významným útočištěm vzácných druhů rostlin a živočichů uprostřed zemědělsky intenzivně využívané krajiny Hané. Hlavními předměty ochrany jsou dva kriticky ohrožené druhy rostlin, a to matizna bahenní, která zde má jedinou lokalitu v České republice, a potočnice drobnolistá, která zde má jednu ze dvou známých lokalit u nás. Geologickým podkladem území jsou třetihorní vápnité šterkopískové sedimenty, na kterých se ve čtvrtohorách vyvíjela organozem slatinného typu. Mocnost slatiny zde dosahuje 4 až 6 m. Toto ložisko bylo v letech 1938 – 1963 předmětem těžby pro lázeňské účely, vznikly zde dvě vodní plochy. Luční porosty v území byly v osmdesátých letech 20. století zorány a v devadesátých letech po vyhlášení chráněného území opět postupně obnovovány.

NPP BOROVÝ

Jedná se o zalesněný jižní a jihozápadní svah Borového vrchu, ležící asi 1 km od města Žulová. Jedna z nejpozoruhodnějších lokalit dokumentující zvětrávání žuly v Českém masivu, pokud jde o hrubé i drobné útvary zvětrávání. Borový vrch (487 m n. m.) je tvořen biotickým granodioritem a světlou slezskou žulou. Jde o soustavu nízkých skal a skalek s vyvinutými drobnými tvary vzniklými zvětrává-

ním žuly, jako jsou například skalní výklenky, skalní mýsy, voštiny, žlábkové škrapy a sedadla apod. Vrchol během pleistocenního zalednění Žulovské pahorkatiny čněl pravděpodobně nad ledem jako tzv. nunatak. Na skalách a v jejich nejbližším okolí roste rozvolněný smíšený les s převahou borovice lesní a buku lesního, s příměsí modřínu opadavého a s vtroušeným dubem letním, břízou bělokorou, smrkem ztepilým a habrem obecným. V podrostu převládá bika bělavá, vřes obecný, hasivka orličí a lišejníky. Ve štěrbinách skal roste sleziník severní. Zachovalost smíšeného lesa indikuje zde žijící brouk roháček bukový.

NPP HŮRKA U HRANIC

Území zaujímá svahy na pravém břehu průlomového údolí řeky Bečvy od vlakového nádraží v Teplíčkách nad Bečvou na sever po vlastní město Hranice. Území bylo vyhlášeno k ochraně zdejší květeny, zví-

wor, javor polný z domieszką wiązu szypułkowego. W podszycie znajdziemy czosnek niedźwiedzi, kokorycz pustą, złoć żółtą, zawilec gajowy i zawilec żółty, śnieżyczkę przebiśnieg i dziesiątki innych gatunków. W licznych zbiornikach okresowych żyją rzadkie skorupiaki – dziwogłówka wiosenna i przekopnica wiosenna. Obok wielu innych bezkręgowców wody zamieszkają również płazy. Występują tu także gady. Potwierdzono, że na omawianym terenie gniazdują 34 gatunki ptaków, spośród

rzadszych na uwagę zasługują np. dzięcioł średni i muchołówka szara. Nad rzeką Morawą regularnie przebywają np. zimorodek zwyczajny i brodziec piskliwy. Obszar słynie z żyjących tu nietoperzy.

NPP STAWY HRDIBOŘICKIE

Na obszar chroniony składają się łąki i powierzchnie wodne na prawym brzegu rzeki Blaty przy północnym krańcu miejscowości Hrdibořice. NPP Stawy Hrdibořické zalicza się do najbardziej znanych na Morawach kompleksów o rozległej powierzchni gleb borowinowych. Na terenach tych, pośród odznaczającego się intensywną gospodarką rolną regionu Hana, schronienie znalazło wiele rzadkich gatunków zwierząt i roślin. Głównym przedmiotem ochrony są dwa krytycznie zagrożone gatunki reprezentujące florę - starodub łąkowy (który ma tu swe jedyne w Czechach stanowisko) i rukiew drobnolistna (jedno z dwóch znanych stanowisk

Na skalistych miejscach
przeważa las sosnowy
Na skalnatých místech
převládá borovice
lesní
Autor: Kovaříková
Tamara

NPP Hůrka u Hranic. Autor: John František

řeny a krasových jevů, zejména Hranické propasti, která je nejhlubší propastí České republiky. Lokalita se rozprostírá na styku devonských vápenců, které tvoří jižní část rezervace, s kulmskými (spodnokarbonskými) břidlicemi, drobnými a slepenci. Pestrému geologickému podkladu odpovídají i různá rostlinná společenstva. Je zde zachován zbytek původních porostů s přírodě blízkou druhovou skladbou dřevin. Jsou zde i porosty, jejichž skladba připomíná lesostepní až stepní společenstva xerothermních oblastí. Celkově bylo zatím určeno téměř 380 druhů vyšších rostlin a přes 130 druhů mechorostů. Na

w Czechach). Geologickou bazou omawianego obszaru są trzeciorzędowe wapienne osady żwirowo-piaskowe, na których w czwartorzędzie rozwijała się gleba typu borowinowego. Borowina osiąga tu grubość 4 do 6 m. Złoże to w latach 1938-1963 było pozyskiwane dla potrzeb uzdrowiskowych, w okresie tym powstały tu dwa zbiorniki wodne. Ziemia, na której rosła roślinność łąkowa, została w latach osiemdziesiątych XX w. zaorana, zaś w latach dziewięćdziesiątych, po utworzeniu obszaru chronionego, poddano ją rekultywacji.

dně suché části propasti se zachovala jako vzácný relikv kapradina jelení jazyk celolistý. Propast a její okolí jsou zajímavé i ze zoologického hlediska. Jsou zde zastoupeni živočišné podzemní krasové vod z řad drobných koryšů. V jeskyni Rotunda sídlí unikátní letní kolonie netopýrů velkých. Jedná se o jedinou známou hnízdní kolonii v jeskyni na sever od Alp. Hranická propast stejně jako Zbrašovské aragonitové jeskyně vznikla hydrotermálním krasováním, tzn. rozleptáváním vápenců teplými kyselkami vystupujícími z nitra masivu po puklinách směrem k povrchu.

NPP NA ŠPIČÁKU

Nevelké území tvoří výrazný zalesněný vápencový skalní výchoz Velkého Špičáku, nacházející se uprostřed zemědělské krajiny mezi obcemi Písečná

NPP BOROVÝ

Obszar chroniony obejmuje zalesione południowe i południowo-zachodnie zbocze góry Borový vrch, leżące około 1 km od miasta Žulová. Jest to jedno z najciekawszych stanowisk dokumentujących wietrzenie granitu w Masywie Czeskim - możemy tu znaleźć zarówno większe, jak i mniejsze formacje zwietrzelinowe. Borový vrch (487 m n.p.m.) tworzy granodioryt biotyczny oraz jasny granit ślaski. Jest to system niskich skał i skałek z rozwiniętymi drobnymi formami powstałymi wskutek wietrzenia granitu, takimi jak np. wnęki skalne, kociołki skalne, tafoni czy lapiaz. Szczyt w czasie zlodowacenia plejstocénskiego Przedgórze Paczkowskiego (czes. Žulovská pahorkatina) prawdopodobnie wystawał ponad lądolodem jako tzw. nunatak. Na skałach i w ich najbliższej okolicy rośnie przerzedzony

Nietoperz mały
Vrápenec malý.
Autor: John František

las mieszany z przewagą sosny zwyczajnej i buka zwyczajnego, z domieszką modrzewia europejskiego dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej, świerka pospolitego i grabu pospolitego. W podszyciu przeważa kosmatka gajowa, wrzos zwyczajny, orlica zgasiewka i porosty. W szczelinach skał rośnie zanokcica północna. O tym, że las mieszany zachował się w dobrym stanie świadczy obecność występującego tu chrząszcza kostrzenia.

NPP HŮRKA U HRANIC

Zajmuje zbocza na prawym brzegu przełomu rzeki Bečvy na północ od dworca kolejowego w Teplíczach nad Bečvą po samo miasto Hranice. Terytorium to

a Supíkovic. Jedną se o krasové území s vyvinutými povrchovými a podpovrchovými krasovými jevy a s přirozenými populacemi tisů červeného a jalovce obecného. Jeskynní systém je tvořen soustavou horizontálních chodeb ve dvou úrovních, z nichž spodní je trvale zatopena. Chodby se srdčitým až vejčitým tvarem jsou ve zpřístupněných jeskyních světovým unikátem. Byly vymodelovány v devonském vápenci dlouhodobým působením podzemních jezer a následným prouděním tavných vod pevninského ledovce v období pleistocénu. Místy se rozšiřují do domů s velmi chudou nebo zničenou krápníkovou výzdobou. Podzemí masivu Velkého Špičáku představuje nejstarší písemně doložené jeskyně ve střední Evropě. První zmínka pochází již

NPP Na Špičáku
Autor: Kovaříková
Tamara

zostało objęte ochroną ze względu na tutejszą florę, faunę oraz zjawiska krasowe, zwłaszcza najgłębszą w Republice Czeskiej studnię krasową Hranická propast. Narodowy pomnik przyrody Hůrka u Hranic rozciąga się na styku wapieni dewońskich, które tworzą południową część rezerwatu, z łupkami kulmskimi (dolnokarbońskimi), szarogłazami i zlepieńcami. Zróznicowanemu podłożu geologicznemu odpowiadają różnorodne zbiorowiska roślinne. Zachowały się tu resztki roślinności zbliżonej do pierwotnego składu gatunkowego. Są tu również rośliny, których skład przypomina lasostepowe i stepowe zbiorowiska obszarów kserotermicznych. Do tej pory zidentyfikowano ogółem około 380 gatunków roślin wyższych i ponad 130 gatunków

z roku 1430. Velkou část území pokrývá vápnomilná bučina s vtroušeným tisem červeným. V podrostu lesa bylo nalezeno více než 110 druhů vyšších rostlin, např. lilie zlatohlavá, okrotice bílá nebo kruštík širolistý. V jeskyni zimuje několik druhů letounů, například vrápenec malý, netopýr velký a netopýr brvitý.

NPP STÁTNÍ LOM

Území tvoří západní stěna opuštěného vápencového lomu ležícího cca 1,5 km severozápadně od obce Čelechovice na Hané. Státní lom se nachází na jihovýchodním úpatí Velkého Kosíře, nadmořská výška území se pohybuje v rozmezí 300 až 318 m n.

Aster górski
Hvězdnice chlumní. Autor: Stodolová Eva

mszaków. Na dnie suchej części studni krasowej jako rzadki relikw zachowała się paproć języcznik zwyczajny. Studnia i jej okolice są interesujące również z zoologicznego punktu widzenia. Występują tu zwierzęta podwodnych wód krasowych reprezentujące drobne skorupiaki. W jaskini Rotunda żyje unikalna kolonia letnianocków dużych. Jest to jedyna znana ich populacja gniazdowa w jaskini na północ od Alp. Hranická propast podobnie jak Zbra-

m. Podloží lomu tvoří mělkovodní vápence devonského stáří, které vystupují z třetihorních a čtvrtohorních sedimentů. Ve stěně lomu se vyskytují několik málo metrů mocné vrstvy, které jsou bohaté na fosilie zástupců prvohorní mořské fauny. Jedná se o jednu z nevýznamnějších paleontologických lokalit na Moravě. Větší část území je porostlá keři. Na travnatých místech je zastoupena vegetace teplomilných trávníků. Území představuje významné

NPP Státní lom
Autor: John František

šovské jaskinie aragonitové powstała w efekcie krasowienia hydrotermalnego, tzn. rozpuszczania wapieni przez ciepłe szczawy wypływające z wnętrza masywu przez rozpadliny w kierunku powierzchni.

NPP NA ŠPIČÁKU

Niewielki obszar tworzy zalesiona wychodnia skalna góry Velký Špičák, znajdująca się pośrodku rolniczego regionu pomiędzy miejscowościami Písečná i Supíkovice. Jest to teren krasowy z rozwinętymi powierzchniowymi i podziemnymi zjawiskami krasowymi i naturalnymi populacjami cisu pospolitego oraz jałowca pospolitego. System jaskiniowy tworzy układ poziomych korytarzy znajdujących się na dwóch poziomach (poziom dolny jest trwale zatopiony). Korytarze udostępnionych jaskiń mają kształt serca lub owalu i są unikatem w skali światowej. Uformowały się one w wapieniu dewońskim wskutek długotrwałego oddziaływa-

refugium mnoha živočišných druhů, zejména hmyzu a ptáků. Hodnotná jsou především blokována sukcesní stádia křovinobylinného charakteru, na která jsou vázána společenstva xerothermní entomofauny.

NPR ŠPRANĚK

Území tvoří zalesněný vrch Špraněk s útvary krasového původu a rozsáhlým systémem bohatě zdobených jeskyní a vzácnou teplomilnou květinou. Nachází se jihozápadně od obce Javoříčko. Nadmořská výška se pohybuje od 388 m do 539 m n. m. Jedná se o území typicky vyvinutého krasu, ve kterém se vyskytují ponory, škrapy, závrtky, skalní brána, propast a rozsáhlá jeskynní soustava. Bradlo devonských vápenců vyčnívá z okolního území, které je budované nadložními kulmskými břidlicemi a drobami. Převážnou část rezervace pokrývají lesy. Nejrozšířenějším typem jsou vápnomilné bučiny. Vedle květnatých bučin jsou zde roz-

šířeny i suťové a roklinové lesy, částečně i květnaté dubohabrové lesy. Květenu stěn skalního masivu tvoří druhy skalních štěrbin a stinných bazických skal. Velké množství z druhů vyšších rostlin, celkově zde bylo dosud zjištěno asi 300 druhů, náleží ke zvláště chráněným, vzácným a ohroženým nejen v regionu, ale i v rámci ČR. Ve vápnomilných bučinách roste například korálce trojklanná. Na území je dále doložen výskyt 40 druhů jätrovek a mechů.

Jeskyně jsou největším známým zimovištěm letounů v České republice, zejména kriticky ohroženého vrápence malého. Podzemní systém Javoříčských jeskyní vytváří komplikovaný komplex chodeb, domů a propastí, na jejichž vývoji se podílel tok Špraněk. Jeskyně mají krásnou krápníkovou výzdobu. Podstatná část jeskynních prostor byla objevena již v roce 1938. Další partie pak byly objeveny především v padesátých letech 20. století. V současné době jsou známy přibližně 4 km chodeb, z nichž 788 m je zpřístupněno veřejnosti. Území je zdrojem četných paleontologických nálezů.

NPP TŘESÍN

Území zaujímá převážně zalesněný vrch Třesín (344,9 m n. m.) s povrchovými krasovými jevy a jeskynními systémy nad obcí Mladeč. Součástí území je rozsáhlý jeskynní systém Mladečských jeskyní, které jsou významným paleontologickým a archeologickým nalezištěm. Na Třesíně se vyskytují rostlinná

nia jezier podziemnych i późniejszego przepływu roztopionych wód lądolodu w okresie plejstoce- nu. Miejscami korytarze rozszerzają się, tworząc komory o bardzo ubogiej lub zniszczonej szacie naciekowej. Podziemia masywu Velkiego Špičáka tworzą najstarszą udokumentowaną pisemnie jaskinię środkowej Europy. Pierwsze wzmianki o niej pochodzą już z 1430 r. Dużą część tutejszego obszaru porasta wapniolubna buczyna z domieszką cisu

pospolitego. W podszyciu lasu znaleziono ponad 110 gatunków roślin wyższych, np. lilie złotogłów, buławnik wielokwiatowy czy kruszczyk szerokolistny. W jaskini zimuje kilka gatunków nietoperzy, np. podkowiec mały, nocek duży i nocek orzęsiony.

NPP KAMIENIOŁOM PAŃSTWOWY

Obszar chroniony obejmuje zachodnią ścianę nieczynnego kamieniołomu wapienia leżącego ok. 1,5 km na północny zachód od miejscowości Čelechovice na Hané. Kamieniołom znajduje się u południowo-wschodniego podnóża góry Velký Kosíř, leży na poziomie 300 do 318 m n.p.m. Podłoże kamieniołomu tworzą dewońskie wapienie płytkowodne, które występują z osadów trzecio- i czwartorzędowych. W ścianie kamieniołomu znajdują się kilkumetrowe warstwy bogate w skamieniałości przedstawicieli pierwszorzędowej fauny morskiej. Jest to jedno z najważniejszych stanowisk paleontologicznych na Morawach. Większą część

NPR Špraněk
Autor: Stodolová Eva

Jaskinia Mladecka
Mladečské jeskyně. Autor: Šafář Jiří

společenstva řady význačných a pro CHKO Litovel-ské Pomoraví méně obvyklých skupin. Jsou to například černýšová dubohabřina, břeková doubrava a vápnomilná bučina. Pro Třesín je charakteristický zejména výskyt kalcifilních druhů, z těch nejvzácnějších je to například okrotice bílá a o. dlouholistá. Na jižních expozicích roste řada teplomilných druhů, severní hranici rozšíření na Moravě zde má například růže keltská nebo rozchodník bílý. Na severních chladných a zastíněných skalních svazích rostou druhy podhorské. Ze vzácnějších druhů dřevin se zde vyskytuje jeřáb břek. Z živočišných druhů je významný výskyt letounů, jejichž pravidelným zimovištěm jsou zdejší jeskyně. Na staré listnaté

tutejšeho teritoria porostají krzaki. V místech traviatých možná naležet roslinost muraw ciepłolubnych. Omawiany obszar stanowi ostoję wielu gatunków zwierząt, zwłaszcza owadów i ptaków. Wysoką wartość mają przede wszystkim blokowane stadia sukcesji o charakterze ziołorośli i krzewów, z którymi wiążą się zbiorowiska entomofauny kserotermicznej.

NRP ŠPRANĚK

Obszar rezerwatu tworzy zalesiona góra Špraněk z rzadką florą ciepłolubną, formacjami pochodzenia krasowego i jaskiniami o bogatej szacie

porosty jsou vázáni někteří ptáci, mj. lejsek malý a holub douphák. Na území se nacházejí pozůstatky artefaktů romantického parku z poloviny 19. století, vytvořeného šlechtickým rodem Lichtenštejnů.

NPR RAMENA ŘEKY MORAVY

Předmětem ochrany je unikátní ekosystém přirozeně meandrujícího nížinného toku řeky Moravy s meandry, ostrůvky, říčními náplavy a bočními říčními rameny, na který navazují přírodě blízké nelesní i lesní ekosystémy se zastoupením typických i ohrožených druhů rostlin a živočichů. Území se nachází mezi Litovlí a Horkou nad Moravou. Nadmořská výška se pohybuje od 218 do 230 m n. m. Rostlinná společenstva odpovídají charakteru jed-

naciekowej. Znajduje się na południowy zachód od miejscowości Javoříčko. Leży na wysokości od 388 do 539 m n.p.m. Jest to teren o typowo rozwinętym krasie, w którym występują ponory, lapiazy, leje krasowe, most skalny, studnia krasowa i rozległy system jaskiń. Czapka tektoniczna wapieni dewońskich wystaje ponad okoliczny teren, który tworzą łupki kulmskie i szarogłazy. Znaczącą część rezerwatu porastają lasy. Najbardziej rozpowszechnionym ich typem są wapieniolubne lasy bukowe. Poza kwiecistymi buczynami można tu znaleźć również lasy porastające usypiska i parowy, częściowo również lasy dębowo-grabowe. Florę ścian masywu skalnego tworzą gatunki rosnące w szczelinach skalnych i na zacienionych skałach zasadowych. Duża część roślin wyższych (w sumie zidentyfiko-

Bóbr europejský
Bobr evropský
Autor: Šafář Jiří

wano ich tutaj dotychczas 300 gatunków) jest pod szczególną ochroną i zalicza się do zagrożonych, nie tylko w skali regionu, ale i całej Republiki Czeskiej, gatunków. W wapieniolubnych buczynach rośnie na przykład żłobik koralowy. Na obszarze rezerwatu potwierdzono też występowanie 40 gatunków wątrobowców i mchów. Tutejsze jaskinie są największym znanym zimowiskiem nietoperzy w Republice Czeskiej, zwłaszcza krytycznie zagrożonego podkowca małego. Podziemny system Jaskiń Javoříšských tworzy złożony kompleks chodników, komór i studni, do których ukształtowania przyczynił się ciek wodny Špraněk. Jaskinie odznaczają się piękną szatą naciekową. Znaczna część przestrzeni

notlivých úseků toku, vegetace je reprezentována vodními a pobřežními druhy. Jsou zde zastoupeny lesní porosty tvořené především měkkým luhem, poříční rákosiny a vodní vegetace s lakušníkem vodním. Z význačných druhů rostlin se vyskytuje mj. ostřice banátská a mech pramenička obecná. Na území rezervace žijí bohatá společenstva bezobratlých živočichů typických pro přirozený nížinný říční tok. Pestrost biotopů vytvořila podmínky pro život ryb lipanového, parmového i cejnového pásma. Na písčinatech a ostrůvcích v řece hnízdí kulík říční a písek obecný, v kolmých březích ledňáček říční. V klidných zátočinách můžeme spatřit čápa černého či volavku popelavou. Řeka a její ramena jsou domovem bob-

NPP Hrdibořické
rybníky
Autor: Stodolová Eva

jaskiniowych została odkryta już w 1938 r. Kolejne partie eksplorowano zwłaszcza w latach pięćdziesiątych XX wieku. Obecnie znanych jest około 4 km korytarzy, spośród których 788 m udostępniono zwiedzającym. Rezerwat stanowi miejsce licznych znalezisk paleontologicznych.

NPP Třesín

Obszar narodowego pomnika przyrody zajmuje przede wszystkim zalesiony szczyt Třesín (344,9 m n.p.m.), występują na nim zjawiska krasowe oraz jaskinie - powyżej miejscowości Mladeč. Na terenie tym znajduje się rozległy system Jaskiń Mladečských, które zaliczane są do ważnych stanowisk paleontologiczno-archeologicznych. Na Třesínie moż-

ra evropského, pravidelně se zde vyskytuje i vydra říční. Je připravováno rozšíření území o navazující komplexy lužního lesa.

NPR RAŠELINIŠTĚ SKŘÍTEK

Nejmenší jesenická národní přírodní rezervace se nachází v sedle Skřítek přímo u silnice spojující obce Sobotín a Stará Ves u Rýmařova v nadmořské výšce 830 až 876 m n. m. Rašeliniště na Skřítku představuje přechodové rašeliniště pramenišního typu. Vznik rašeliniště je zde podmíněn vývěrem prameništ v severní části území se ztíženým odtokem vody na plochem sedle. Velká část území je porostlá rašelinnou smrčínou, která je charakteristická nižším zakmeněním a velkým množstvím leží-

Rzeka Morawa
Řeka Morava. Autor: Stodolová Eva

na spotkać zbiorowiska roślinne wielu znaczących i rzadziej spotykanych w parku krajobrazowym Litovelské Pomoraví gatunków. Są to na przykład pszeńce rosnące w grądach czy dąbrowy z brekiniami oraz wapniolubne buczyny. Charakterystyczne dla Třesína jest zwłaszcza występowanie gatunków wapniolubnych, do najrzadszych przedstawicieli tej roślinności należy na przykład buławnik wielokwiatowy i buławnik mieczolistny. Na stanowiskach południowych rośnie szereg gatunków ciepłolubnych, swą północną granicę występowania na Morawach ma tu na przykład róża francuska czy rozchodnik biały. Na północnych, chłodnych i zacienionych, zboczach skalnych rosną gatunki podgórskie. Spośród rzadszych drzew rośnie tu jarzab brekinia. Jeśli chodzi o zwierzęta, na omawianym terenie występuje dużo gatunków nietoperzy, których regularnym zimowiskiem są tutejsze jaskinie. W starych roślinach liściastych gniazdują niektóre ptaki, np. muchołówka mała i gołąb siniak. Na obszarze NPP Třesín znajdują się pozostałości artefaktów romantycznego parku z połowy XIX w. założonego przez szlachecki ród Liechtensteinów.

NRP ODNOCI RZEKI MORAWY

Przedmiotem ochrony jest unikalny ekosystem naturalnie meandrującego nizinnego cieku rzeki Morawy. Występują tu meandry, wysepki, namuliska i odnogi rzeki, z którymi wiążą się pobliskie naturalne leśne i pozaleśne ekosystemy obejmujące typowe i zagrożone gatunki roślin oraz zwierząt. Cały obszar rozciąga się pomiędzy miejscowościami Litovel i Horka nad Moravou. Rezerwat leży na wysokości od 218 do 230 m n.p.m. Zbiorowiska roślinne odpowiadają swym charakterem poszczególnym odcinkom rzeki, roślinność reprezentują gatunki wodne i przybrzeżne. W rezerwacie znajdziemy zbiorowiska leśne w lesie łęgowym, trzcinę rzeczną oraz roślinność wodną, której przedstawicielem jest włosienicznik wodny. Spośród ważniejszych gatunków roślin na uwagę zasługują m.in. turzycyca Bueka i mech zdrojek. Na obszarze rezerwatu żyją liczne zbiorowiska bezkręgowców typowych dla nizinnego biegu rzeki. Dzięki różnorodności biotopów powstały tu warunki dla życia ryb z krainy lipienia, brzany i leszcza. Na mieliznach i wysepkach gniazduje sieweczka rzeczna i brodziec piskliwy, na pionowych brzegach - zimorodek zwyczajny. W spokojnych zakolach można zauważyć bociana czarnego i czapłę popielatą. Rzeka i jej ramiona stanowią schronienie dla bobra europejskiego, regularnie występuje tu również wydra europejska. Planowane jest poszerzenie rezerwatu o powiązane kompleksy lasu łęgowego.

NRP TORFOWISKO SKŘÍTEK

Najmniejszy jesenicki narodowy rezerwat przyrody znajduje się na przełęczy Skřátek tuż obok drogi

ciho odumřelého dřeva. Centrální část rezervace má tundrový ráz připomínající parkovou krajinu, kde se vlhká místa střídají s malými tůňkami a prameništi, s prvky smrkového rašelinného lesa a rašelinných

luk. Okrajové lemy se svým charakterem blíží kulturní smrčnině. Na rašeliništi jsou dominantní mechorosty, zejména rašeliničky, dále zde roste několik druhů ostřic, z vzácnějších rostlinných zástupců například kroupenáč vytrvalý, oměj šalamounek, kamzičník rakouský nebo bradáček vejčitý. Z živočichů se zde s oblibou zdržuje čolek horský. Území je významným hnízdištěm čápa černého, kulíška nejmenšího a jeřábka lesního. Z hlediska faunisticko-ekologického je významně hodnocena místní entomofauna.

NPR REJVÍZ

Rezervace se nachází v severovýchodní části Hrubého Jeseníku jižně od osady Rejvíz v nadmořské

výšce 731 – 804 metrů. Území zahrnuje největší komplex vrchovištního rašeliniště, podmačených smrčín a rašelinných luk na Moravě. Jádro rezervace je díky vysoké hladině spodní vody zcela bezle-

sé a tvoří rozsáhlé aktivní rašeliniště. Rašeliniště má dvě části - Malé a Velké mechové jezírko. Malé mechové jezírko je v současnosti značně zazeněné, obklopené porostem borovice blatky, která zde dosahuje nejvýchodnější hranice svého areálu. Kromě borovice blatky roste v rašelinných borech bříza karpatská a vtroušeně smrk ztepilý. Z bylin jsou nejvýznamnější blatnice bahenní, rosnatka okrouhlostá, dominantu porostů na otevřených rašeliništích tvoří suchopýr pochvatý. Z keříčků jsou hojně zastoupeny rojovník bahenní, kyhanka sivo-listá, klikva bahenní a vlohyně bahenní. Dalším typem ekosystému vedle blatkového boru je rašelinná smrčina, která je téměř bez podrostu cévnatých rostlin, převažují zde rašeliničky a mechy. Rašelinné

łączące miejscowości Sobotín i Stará Ves u Rýmařova na wysokości 830 do 876 m n.p.m. Rašeliniště na Skřátku to torfowisko przejściowe typu źródłiskowego. Jego powstanie wiąże się z wypływem źródeł

w północnej części rezerwatu, gdzie utrudniony jest odpływ wody na płaskiej przełęczy. Dużą część obszaru porasta świerczyna torfowiskowa, którą charakteryzuje niższe zadrzewienie i duża ilość leżącego obumarłego drzewa. Centralna część rezerwatu ma charakter tundry, gdzie wilgotne miejsca przeplatają się z małymi jeziorkami i źródłiskami, z elementami świerkowego lasu torfowiskowego oraz łąk torfowiskowych. Na torfowisku dominują mszaki, zwłaszcza torfowce, ponadto rośnie tu kilka gatunków turzyc, z rzadszych przedstawicieli flory na uwagę zasługują np. niebielistka trwała, tojad mocny, omieg górski i listera jajowata. Wśród zwierząt spotkać można np. traszkę górszą. Rezerwat jest ważnym gniazdowiskiem bociana czarnego,

Widok na szczyt Pradziad
Pohled na vrchol Pradědu.
Autor: Andrzej Kucharczyk

sóweczki zwyczajnej i jarząbka zwyczajnego. Z faunistyczno-ekologicznego punktu widzenia wysoko oceniana jest tutejsza entomofauna.

NRP Rejvív

Rezerwat znajduje się w północno-wschodniej części Wysokiego Jesionika, na południe od osady Rejvív, na wysokości 731-804 m n.p.m. Obszar ten obejmuje największy na Morawach kompleks torfowiska wierzchowinowego, podmokłych świerczyn oraz łąk torfowiskowych. Centrum rezerwatu dzięki wysokiemu poziomowi wód podziemnych jest całkowicie bezleśne i tworzy aktywne rozległe torfowisko. To składa się z dwóch części - Małego i Wielkiego Jeziorka Mchowego. Małe Jeziorko Mchowe jest obecnie w znacznej części „zaziemione”, porośnięte sosną błotną, dla której miejsce to stanowi położoną najbardziej na wschód granicę występowania. Poza tym w borach torfowiskowych rośnie brzoza karpacka z domieszką świerka pospolitego. Spośród roślin wymienić można bagnicę torfową, rosiczkę okrągłolistną, dominantę wśród flory na otwartych torfowiskach stanowi welnianka pochwowata. Krzewy licznie reprezentuje bagno zwyczajne, modrzewnica zwyczajna, żurawina błotna i borówka bagienna. Obok boru bagiennego występuje tu świerczyna torfowiskowa, która jest prawie całkowicie pozbawiona podszycia, przeważają w niej torfowce i mchy. Świerczyny torfowiskowe otaczają podmokłe świerczyny oraz kultury świerkowe na stanowisku podmokłych jedlin i lasów bukowo-jodłowych. Występują tu liczne źródłiska. Charakterystyczne dla tego terenu są również podmokłe łąki z wieloma rzadkimi gatunkami roślin, takimi jak na przykład: kukułka szerokolistna, kukułka Fuchsa, omieg górski, żłobik koralowy czy mieczyk dachówkowaty. Na małopowierzchniowych obszarach górskich muraw bliźniczkowych w ostatnim czasie rozrasta się populacja gnidosza rozesłanego, spotkać można też ukwap dwupienny. Na Rejvívie regularnie pojawia się mroczek poźlocisty i duża ilość ptaków gniazdujących, np. włośnatka zwyczajna, sóweczka zwyczajna, pokląska, derkacz zwyczajny i bocian czarny. Jeziorka na łąkach to miejsca rozmnażania płazów. Żyją tu interesujące gatunki ważek.

NPR ZÁSTUDÁNČÍ

Rezerwat znajduje się przy zbiegu rzek Morawy i Bečvy, około 4 km na południowy wschód od Tovačova. Jego obszar tworzy las łęgowy z charakterystyczną florą i fauną wzdłuż nieuregulowanego biegu Morawy. Jest to znane stanowisko migracji i gniazdowania ptaków. Podczas powodzi regularnie zalewane są łęgowe lasy topolowo-jesionowe, które wyżej przechodzą w rozległe zbiorowisko łęgów wiązowych z dębem szypułkowym i grabem pospolitym. Na namuliskach miejscami rozwinięte

smrčiny obklopują podmaćené smrčiny a smrkové kultury na stanovišti podmaćených jedlin a jedlových bučin. Četná jsou prameniště. Velice charakteristickými biotopy jsou rovněž podmaćené louky s celou řadou vzácných druhů rostlin jako prstnatec májový, prstnatec Fuchsův, kamzičník rakouský, koralice trojklanná, ostřice příbuzná nebo mečík stře-

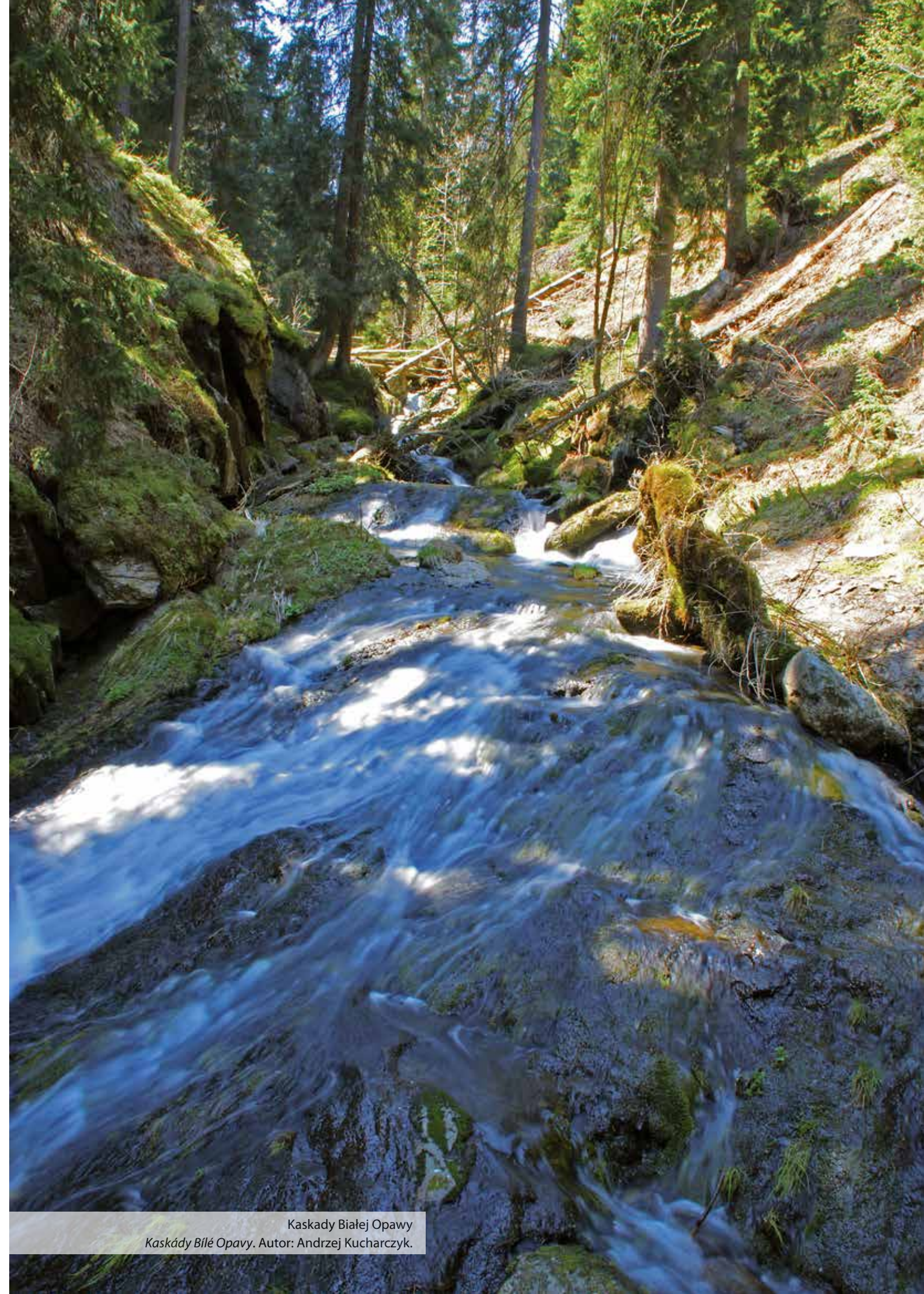

Jeseníky
Jeseníky
Autor: Andrzej
Kucharczyk

cholistý. Na maloplošných fragmentech horských smilkových trávníků se v poslední době rozrůstá populace všivce ladního, přežívá kociánek dvoudomý. Z živočichů se na Rejvívě pravidelně objevuje netopýr severní a velké množství hnízdících ptáků, např. sýc rousný, kulíšek nejmenší, bramborníček hnědý, chrástal polní a čáp černý. Tůně na loukách jsou místem rozmnožování obojživelníků. Žijí zde zajímavé druhy vážek.

NPR ZÁSTUDÁNČÍ

Území se nachází u soutoku Moravy s Bečvou, asi 4 km jihovýchodně od Tovačova. Rezervace představuje zachovalý lužní les s charakteristickou flórou a faunou podél neregulovaného toku Moravy.

Kaskady Bílé Opavy
Kaskady Bílé Opavy. Autor: Andrzej Kucharczyk.

są zbiorowiska wierzb. Stanowisko to jest niezwykle cenne z dendrologicznego punktu widzenia - występują tu szczątkowe populacje topoli czarnej, wiązu szypułkowego, wiązu pospolitego i jesion wąskolistkowy, dla którego obszar ten jest północną granicą występowania. Spośród rzadszych gatunków roślin warto wspomnieć np. starzec nadrzeczny, wyżpin jagodowy, ciborę brunatną czy obrazki alpejskie. Żyje tu typowa fauna lasów łęgowych. Na obszarze tym zidentyfikowano łącznie około 174 gatunków ptaków, w tym około 80 gatunków gniazdujących i 90 gatunków przelatujących. Gniazduje tu ob-

NPR Žebračka
Autor: Kudýnová Mirka

jety ochroną zimorodek zwyczajny, trzmielojad, sieweczka rzeczna, remiz zwyczajny. Rezerwat jest zaliczany do mokradeł o ponadregionalnej randze.

NRP ŽEBRAČKA

Znajduje się na prawym brzegu rzeki Bečvy przy północno-wschodnim krańcu miasta Přerov. Ochrona obejmuje przede wszystkim kompleks naturalnych ekosystemów leśnych i mokradłowych związanych z naturalną rzeźbą terasy rzeki Bečvy. Są to głównie lasy łęgowe i obszary przechodzące w inne typy liściastych lasów mieszanych, które odznaczają się wysoką różnorodnością typowych i zagrożonych gatunków roślin oraz zwierząt. Rezerwat leży na wysokości od 208 do 214 m n.p.m. Obszar ten stanowi unikalną pozostałość po rozle-

Jedná se o významnou lokalitu pro migraci a hnízdění ptáků. V lužních lesích jsou při povodních pravidelně zaplavované topolové jasaniny, které výše přecházejí v plošně nejrozšířenější společenstvo jilmových luhů s dubem letním a habrem obecným. Na náplavech jsou pomístně vyvinuta společenstva vrb. Lokalita je velmi hodnotná po stránce dendrologické výskytem zbytkových populací topolu černého, jilmu vazu, jilmu habrolistého a jasanu úzkolistého, který zde dosahuje severní hranice svého rozšíření. Ze vzácnějších druhů bylin zde najdeme například starček porýčnický, nadmutici bobulnatou,

šáchor hnědý a áron karpatský. Žije zde typická fauna lužních lesů. V území bylo zaznamenáno celkem asi 174 druhů ptáků, z toho přibližně 80 druhů hnízdících a 90 druhů pravidelně nebo nepravidelně protahujících. Hnízdí tu chránění ledňáček říční, včelojed lešní, kulík říční, moudivláček lužní a další. Rezervace je zařazena mezi mokřady nadregionálního významu.

NPR ŽEBRAČKA

Nachází se na pravém břehu řeky Bečvy při severovýchodním okraji města Přerova. Hlavním předmětem ochrany je komplex přirozených lešních a mokřadních ekosystémů vázaných na přirozený reliéf říční terasy řeky Bečvy. Jedná se především o lužní lesy a jejich přechody k jiným typům smíšených list-

natých lesů, které se vyznačují vysokou rozmanitostí typických i ohrožených druhů rostlin a živočichů. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 208 až 214 m n. m. Území představuje unikátní zbytek původně rozsáhlých lužních lesů údolní nivy řeky Bečvy. Podíly dřevin se v některých částech blíží přirozené skladbě, která se zde vyvinula bez zásahu člověka a je tvořena starými duby, lípami, javorem klenem, javorem mléčem a habrem obecným, na vlhčích místech převládají jasan ztepilý, olše, topoly a vrby. Keřové patro je velmi dobře vyvinuto. Bylinné patro tvoří typická květena lužního lesa. Jejimi zástupci

jsou kyčelnice žláznatá a kyčelnice cibulkonosná, sněženka podsněžník, plicník lékařský, konvalinka vonná, křivatec žlutý a hvězdnatec zubatý. Rezervace je křížovatkou ptačích tahů i hnízdištěm celé řady druhů ptáků. Ze vzácnějších a zajímavějších lze uvést čápa černého, potápku malou, včelojeda lešního, chřástala vodního a jiné. Mezi zvláště chráněné savce žijící a lovící v území patří některé druhy netopýrů a plch velký. Na systém vodních tůní je vázána celá řada obojživelníků. Velmi zajímavé jsou některé taxony měkkýšů. Náhon Strhanec obývají i dva vzácné druhy velkých mlžů – velevrub tupý a velevrub malířský. V náhonu bylo zjištěno 19 druhů ryb. Podařilo se zde potvrdit i výskyt vzácných koryšů žábřonky sněžní a listonoha jarního.

gých lasach łęgowych doliny Bečvy. W niektórych częściach rezerwatu liczebność drzew jest zbliżona do naturalnej struktury, która rozwinęła się tu bez interferencji człowieka - tworzą ją stare dęby, lipy, klon jawor, klon zwyczajny i grab zwyczajny, na stanowiskach wilgotnych przeważają jesion wyniosły, olsza, topole i wierzby. Piętro krzewów jest bardzo dobrze rozwinięte. Piętro ziół tworzy typowa flora lasu łęgowego. Jej przedstawicielami są żywiec gruczołowaty i żywiec cebulkowy, śnieżyczka przebiśnieg, miodunka lekarska, konwalia majowa, złoć żółta i cieszyńska wiosenna. Rezerwat

jest skrzyżowaniem wędrówek i gniazdowiskiem całego szeregu gatunków ptaków. Spośród tych rzadszych i ciekawszych można wymienić bociana czarnego, perkozka zwyczajnego, trzmielojada czy wodnika zwyczajnego. Do ssaków objętych specjalną ochroną, żyjących i polujących na obszarze rezerwatu należą niektóre gatunki ssaków i popielica. Z systemem jeziorzek związany jest cały szereg płazów. Niezwykle interesujące są niektóre taksony mięczaków. Kanał Strhanec zamieszkują dwa rzadkie gatunki dużych małży – skójka gruboskorupowa i skójka malarska. W kanale zidentyfikowano 19 gatunków ryb. Udało się tu potwierdzić również występowanie rzadkich skorupiaków: dziwnogłówki wiosennej i przekopnicy wiosennej.

Biała Opawa
Bílá Opava
Autor: Andrzej Kucharczyk

CZESKO-MORAWSKIE STOWARZYSZENIE MYŚLIWSKIE ČESKOMORAVSKÁ MYSLIVECKÁ JEDNOTA, Z.S.

Českomoravská myslivecká jednota je největší a nejstarší mysliveckou organizací v naší republice. Byla založena již v roce 1923 našimi předky, jejichž hlavním cílem bylo sjednocení všech českých mysliveckých spolků a myslivců za účelem koordinovaného a kvalitnějšího hájení svých zájmů. Tehdejší vůdčí osobnosti Karel Podhajský, Josef Žalman a Zdeněk Slanina spolu se založením jednotné organizace zavedli také Plemennou knihu loveckých psů a zrealizovali vydávání mysliveckého časopisu.

Na tento odkaz pochopitelně navazuje i současná organizace, která nejen na celostátní, ale také regionální úrovni prostřednictvím svých Okresních mysliveckých spolků zajišťuje řadu mysliveckých ak-

Czesko-Morawskie Stowarzyszenie Myśliwskie (Českomoravská myslivecká jednota, ČMMJ) to najstarsza organizacja łowiecka w Republice Czeskiej. Założyły ją już w 1923 roku osoby, których głównym celem było zjednoczenie wszystkich czeskich związków myśliwskich i myśliwych w celu zapewnienia skoordynowanej i lepszej obrony interesów tej grupy. Ówczesni szefowie organizacji, Karel Podhajský, Josef Žalman i Zdeněk Slanina, wprowadzili księgę hodowlaną psów myśliwskich i zaczęli wydawać czasopismo dla myśliwych.

Do tego dziedzictwa odwołuje się dzisiejsze stowarzyszenie, które nie tylko na poziomie krajowym, ale też i regionalnym (za pośrednictwem swych powiatowych kół myśliwskich) organizuje szereg

tivit, plní servisní úlohu pro své členy, koncepčně řídí a koordinuje spolkovou mysliveckou činnost.

Aktivity Českomoravské myslivecké jednoty jsou velice různorodé a vyplývají z poslání zakotveného v platných stanovách. Na základě pověření Ministerstva zemědělství zajišťuje zkoušky z myslivosti. Vyučuje a vychovává mladé myslivce a úspěšným složením zkoušky jim umožní vykonávat mysliveckou činnost v praxi. Stejně tak organizuje kurz pro zkoušky mysliveckých hospodářů, jakožto vyššího stupně myslivecké kvalifikace.

ČMMJ jako jediná organizace v naší republice získala pověření Ministerstva zemědělství k pořádání zkoušek loveckých psů s celostátní působností. Díky tomu se lovečtí psi po úspěšném složení zkoušky mohou stát dle dikce zákona lovecky upotřebitelní a jako takoví mohou být použiti pro vlastní výkon práva myslivosti v honitbách. Ve spolupráci se státní správou myslivost realizuje ČMMJ hodnocení trofejí a pořádání chovatelských přehlídek trofejí, jakožto významného prvku kontroly ulovené zvěře. Významnou aktivitou je oblast výuky a vzdělávání mládeže v oblasti ochrany přírody a myslivosti.

działañ, świadczy usługi na rzecz swych członków, koncepcyjnie zarządza i koordynuje działalnością organizacji.

Działalność Czesko-Morawskiego Stowarzyszenia Myśliwskiego jest bardzo zróżnicowana i wynika z misji zakorzenionej w obowiązującym statucie. Na podstawie upoważnienia Ministerstwa Rolnictwa związek organizuje egzaminy myśliwskie. Edukuje i wychowuje młodych myśliwych, po pomyślnym zdaniu egzaminu umożliwia im realizację działalności myśliwskiej w praktyce. Organizuje też kurs przygotowujący do egzaminów na tzw. gospodarzy myśliwskich - wyższy stopień uprawnień myśliwskich.

ČMMJ jako jediná organizace v Republice Czeské získala upowažnění Ministerstva Rolnictva do organizace ogólnokrajových egzaminů psův loveckých. Také psy po przejściu testů mohou být wykorzystywane podczas łowów w ramach realizacji prawa łowieckiego. We współpracy z administracją państwową ČMMJ dokonuje oceny trofeův i organizuje ich przeglądy, co stanowi wažený element kontroli upolowanej zvěřiny. Istotným polem działalności stowarzyszenia

Schronisko Owcarnia
Chata Ovčárna
Foto: Archiw.

jest edukacja i kształcenie młodzieży w obszarze ochrony przyrody oraz gospodarki łowieckiej.

Co roku ČMMJ organizuje wiele specjalistycznych seminariów poświęconych aktualnym zagadnieniom z zakresu myślistwa, warsztaty oraz programy edukacyjne. Wydaje też fachową literaturę i jest wydawcą czasopisma popularno-naukowego „Myslivost – stráž myslivosti”, które ukazuje się co miesiąc nieprzerwanie już od 1923 r., czyli od ponad 90 lat. W ramach promocji łowiectwa dzięki Česko-Mo-

Každoročně pořádá ČMMJ řadu odborných seminářů na aktuální témata myslivosti, workshopy a výukové programy. Rovněž vydává odbornou literaturu a především vlastní populárně naučný časopis Myslivost – stráž myslivosti, který vychází měsíčně, nepřetržitě již od r. 1923, tedy více než 90 let. V rámci propagace myslivosti vznikl díky Českomoravské myslivecké jednotě dokumentární cyklus vysílaný na veřejnoprávní televizi s názvem „Tisíc let české myslivosti“.

Bažanty
Bažanti
Autor: Archiw.

rawskiemu Stowarzyszeniu Myśliwskiemu powstał cykl programów dokumentalnych nadawany w czechskiej telewizji publicznej pod tytułem „Tisíc let české myslivosti” („Tysiąc lat czeskiego myślistwa”).

Ważną rolą pełnioną przez ČMMJ jest współpraca z organami państwowymi, na przykład z Ministerstwem Rolnictwa i Ministerstwem Środowiska Naturalnego, jak również z instytucjami badawczymi, uniwersytetami i ważnymi partnerami handlowymi z branży.

W praktyce członkowie ČMMJ realizują pozytywne dla ogółu społeczeństwa działania, takie jak reintrodukcja zagrożonych gatunków zwierząt, programy ochronne dotyczące drapieżników, projekty rewitalizacji krajobrazu, sadzenie krzewów i ochrona korytarzy ekologicznych, budowa wodopojów dla zwierzyny łownej i innych zwierząt żyjących na wolności, działania służące poprawie warunków gniazdowania i zwiększaniu zasobności żerowej łowisk. Co równie ważne, Česko-Morawskie Sto-

Velmi důležitá role ČMMJ spočívá v odborné spolupráci se státními orgány jako je Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, dále také s výzkumnými institucemi, Univerzitami či významnými obchodními partnery z oboru.

V praxi poté jednotliví členové ČMMJ realizují veřejně prospěšné aktivity jako reintrodukci ohrožených živočišných druhů, záchranné programy dravců, revitalizační projekty v krajině, vysazování remízů a biokoridorů, budují napajedla pro zvěř a volně žijící živočichy, provádějí opatření ke zlepšování hnízdních možností či zvyšování úživnosti krajiny. V neposlední řadě zajišťují řádné příkrmování zvěře v zimním období.

Členství v Českomoravské myslivecké jednotě není povinné. V současné době má naše organizace téměř 70 tis. členů. V rámci Olomouckého kraje, kam spadá Okresní myslivecký spolek Olomouc, Přerov, Prostějov a Šumperk je to více než 5 000 myslivců.

Kuna lešna
Kuna lesní. Autor: Archiw.

Okresní myslivecký spolek Olomouc má 1 800 členů a je druhým největším v celé ČR

MYSLIVOST V OLOMOUCKÉM KRAJI

Současná česká myslivost, která je na jedné z nejvyšších úrovní v Evropě, je dnes považována za soubor aktivit prováděných v přírodě a ve vztahu k volně žijící zvěři jako součásti ekosystému a za spolkovou činnost, která směřuje k udržení a roz-

warzyszenie Myśliwskie zapewnia też dokarmianie zwierzyny w okresie zimowym.

Członkostwo w organizacji nie jest obowiązkowe. Obecnie stowarzyszenie liczy około 70 tys. członków. W ramach kraju łomunieckiego, któremu podlega Powiatowe Koło Myśliwskie Olomuniec, Přerov, Prostějov i Šumperk, działa ponad 5000 myśliwych.

Powiatowe Koło Łowieckie Olomuniec ma 1800 członków i jest ono drugim największym kołem w całych Czechach.

víjení mysliveckých tradic a zvyků, která je součástí národního kulturního dědictví.

Myslivost představuje pro zájemce možnost celoroční koncepční práce v souladu s přírodními zákonitostmi. Na rozdíl od jiných západních států Evropy nebo Ameriky, kde se jedná o pouhý lov. Vždyť právě v našem jazyce naprosto jednoznačně rozeznáváme samostatné termíny „myslivost“ na straně jedné a „lov“ na straně druhé, jichž rozdíl zásadně vnímáme. Myslivost tedy není pouhým lovem, ale je to především péče o zvěř a velká snaha o zachování přírodního prostředí zvěře. Na druhou stranu zůstává lov důležitým nástrojem pro usměrňování početních stavů zvěře v dnešní hustě osídlené a zemědělsky intenzivně obhospodařované krajině. Tím plní myslivost významnou hospodářskou funkci, že se snaží vytvářet rovnováhu mezi potřebami ochrany živočišných druhů a omezením nepříznivých vlivů, které některé druhy svými životními projevy způsobují. Myslivost výrazně zasahuje i do ostatních odvětví lidské činnosti jako je průmysl

ŁOWIECTWO W KRAJU OŁOMUNIECKIM

Współczesne czechy łowiectwo, które pod względem poziomu plasuje się w europejskiej czołówce, reprezentuje dziś zespół działań realizowanych w przyrodzie i w odniesieniu do żyjącej na wolności zwierzyny jako części ekosystemu. Chodzi tu również o działania kół, których celem jest utrzymanie i rozwój tradycji oraz zwyczajów myśliwskich stanowiących element dziedzictwa kultury.

Myślistwo daje możliwość całorocznej pracy koncepcyjnej uwzględniającej prawa natury. Takie podejście odróżnia Czechy od krajów Europy Zachodniej i Ameryki, gdzie łowiectwo ogranicza się do samego polowania. W języku czeskim, podobnie jak polskim, istnieje rozróżnienie dwóch terminów: „łowiectwo” (myslivost) i „polowanie” (lov) - różnica w ich znaczeniu jest jednoznacznie dostrzegalna. Łowiectwo nie jest zatem tylko polowaniem, ale przede wszystkim opieką nad zwierzyną i dąże-

Wspólny posiłek po polsko-czeskim polowaniu. Jarnołtówek. Pierwszy po lewej Rostislav Jurik
Společný jídlo po polsko-české myslivosti. Jarnołtówek. První zleva Rostislav Jurik
Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

Jeleň?
Jelen? Autor: Archiw.

niem do zachowania jej naturalnego środowiska. Z drugiej strony polowanie pozostaje ważnym narzędziem do regulacji liczebności zwierząt łownych w dzisiejszym gęsto zasiedlonym i intensywnie uprawianym terenie. Dzięki temu łowiectwo spełnia ważną funkcję gospodarczą - dąży do tworzenia równowagi pomiędzy potrzebą ochrony różnych gatunków zwierząt i ograniczeniem niekorzystnych zjawisk, jakie niektóre spośród nich wywołują swoim działaniem. Myślistwo w wyraźny sposób zaznacza swoją obecność w innych gałęziach ludzkiej działalności, takich jak przemysł maszynowy, spożywczy, odzieżowy, ponadto ruch turystyczny i turystyka, działalność badawczo-naukowa, literatura, malarstwo i muzyka.

Członkowie Koła Łowieckiego Chrobry. Pierwszy od prawej Czech Karel Schulda. Členové mysliveckého klubu Chrobry. První zprava Čech Karel Schulda.
Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

W 2012 r. miało miejsce ważne i zasadnicze wydarzenie dla czeskiego łowiectwa. Ministerstwo Kultury zapisało tę dziedzinę na liście niematerialnego dziedzictwa tradycyjnej i ludowej kultury Czech. To, co nie udało się poprzednim pokoleniom, udało się dzisiejszej generacji i dzięki temu myśliwi otrzymali jednoznaczny argument potwierdzający, że ich działalność, styl życia i pielęgnowane od wielu lat tradycje mają niekwestionowaną wartość i miejsce w społeczeństwie. To dowód na to, że łowiectwo jest wartością, która zasługuje na ochronę i wsparcie ze strony państwa, co jest niezwykle ważne.

Myślistwem w kraju ołomunieckim zajmuje się ponad 5000 osób. Z geograficznego punktu widzenia nasz region jest bardzo różnorodny. Obszary łowieckie rozciągają się od urodzajnej Niziny Hanáckiej (Hanácká nížina) aż do grzbietu morawskich

strojírenský, potravinářský, oděvní, dále cestovní ruch a turistika, vědecko-výzkumná činnost nebo literatura, malířství či hudba.

V roce 2012 se pro českou myslivost odehrála významná a naprosto zásadní událost. Myslivost byla totiž zapsána Ministerstvem kultury České republiky na seznam nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR. Co se nepodařilo generacím minulým, podařilo se té současné a myslivcům se tak dostává do rukou pádný argument, že jejich činnost, životní styl a dlouhodobě uchovávané tradice mají svou nezpochybnitelnou hodnotu a místo v naší společnosti. Jedná se o potvrzení, že myslivost je hodnotou, která zasluhuje ochranu a podporu ze strany státu, což je nesmírně významné.

Mysliveckou činnost v Olomouckém kraji vykonává více než 5 000 myslivců. Z hlediska geografického je náš kraj velmi rozmanitý. Myslivecké revíry se nachází od úrodné Hanácké nížiny až po hřebeny nejvyšší Moravské hory Pradědu. Ze zvěře spárkaté můžeme ve zdejší krajině vidět srnce, divočáky, daňky, muflony, jeleny a jeleny sika pocházející z dalekého Japonska. Konec minulého a počátek tohoto století je ve znamení hojnosti spárkaté zvěře. Současný stav zemědělské krajiny a její vysoká úživnost spárkaté zvěři vyhovují. Především vysoké stavy divočáků způsobují značné škody na zemědělských kulturách či riziko přenosu chorob. Na druhou stranu kvůli výrazným změnám v naší krajině (monokultury, mechanizace atd.) a vysokým stavům predátorů ubývá drobné zvěře – zajíců, bažantů a koroptví. A to i přes jejich maximální ochranu, péči

Zbiórka przed polowaniem w bazie Koła Łowieckiego Chrobry - Karel Schulda (z brodą), a po jego lewej ręce stoi Rostislav Jurík. Sraz před lovem na základně mysliveckého klubu Chrobry – Karel Schulda (s bradou) a po jeho levé ruce stojí Rostislav Jurík.
Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

gór z najwyższym szczytem Pradziadem (Praděd). Spośród zwierzyny parzystokopytnej możemy tu natrafić na sarny, dziki, muflony jelenie oraz pochodzące z dalekiej Japonii jelenie sika. Koniec poprzedniego i początek obecnego wieku stoi pod znakiem dużej liczebności zwierząt parzystokopytnych. Czynnikiem sprzyjającym temu jest dzisiejszy stan krajobrazu rolniczego i jego wysoka zasobność żerowa. Duża liczebność dzików powoduje znaczne szkody w odniesieniu do roślin rolnych i zwiększa ryzyko przenoszenia różnych chorób. Z drugiej strony, z powodu wyraźnych zmian w naszym regionie (monokultury, mechanizacja itd.) oraz wysoką liczbą drapieżników ubywa drobnej zwierzyny łownej - zajęcy, bażantów, kuropatw. Dzieje się tak pomimo ich maksymalnej ochrony, opieki nad nimi w zimie i poprawy środowiska życia. W regionie ołomunieckim poza „tradycyjnymi” gatunkami możemy też znaleźć tzw. gatunki inwazyjne, takie jak: norka amerykańska, szop praczy, jenot czy szakal. Burzliwą dyskusję, nie tylko wśród myśliwych, ale przede wszystkim wśród rybaków, wywołuje zwiększona liczebność bobra europejskiego i wydry.

Na te zmiany o globalnym charakterze oraz naturalny rozwój ekosystemu nikt z nas nie jest w stanie zasadniczo wpłynąć. Zadaniem łowiectwa i myśliwych jest to, by za pośrednictwem odpowiednich działań i przy stosowaniu norm prawnych chronić zwierzynę, świadomie ją hodować, współtworzyć odpowiednie warunki dla jej życia i, w niezbędnym zakresie, polować na nią.

KRAJ OŁOMUNIECKI

Kraj ołomuniecki to jeden z leżących na Morawach krajów Republiki Czeskiej. Od północy graniczy on z Polską (granica państwowa ma tu 104 km), na wschodzie z krajem morawsko-śląskim, na południu z krajem zlínským i południowomorawskim, na zachodzie z krajem pardubickým. Wraz z krajem zlínským kraj ołomuniecki tworzy region na poziomie NUTS 2 – Środkowe Morawy.

Kraj ołomuniecki rozciąga się na powierzchni 5267 km². Przy 640 tys. mieszkańców jego gęstość zaludnienia plasuje się nieco poniżej średniej Republiki Czeskiej i wynosi 121 osób na 1 km². Obszar kraju ołomunieckiego dzieli się na 13 obwodów administracyjnych gmin o poszerzonych kompetencjach, w kolejności alfabetycznej: Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov i Zábřeh. Łącznie w kraju ołomunieckim znajduje się 399 miejscowości. Jego stolicą jest miasto statutowe Olomuniec.

Pod względem geograficznym kraj ołomuniecki jest wyraźnie podzielony. Na górzystej północy z Górą Złotą (Rychlebské hory) i Jesionikami (Jeseník) dominuje najwyższy szczyt Moraw Pradziad (Praděd, 1491 m n.p.m.). Przeważnie równin-

Foto: ARCHIW

v zimně a zlepšování životního prostředí. V naší krajině můžeme kromě „tradičních” druhů nalézt nové tzv. invazivní druhy živočichů jako norka amerického, mývala severního, psíka mývalovitýho či šakala. Velkou diskusí nejen mezi myslivci, ale především rybáři, přináší zvýšená početnost bobra evropského nebo vydry říční.

Tyto změny globálního charakteru a přirozený vývoj ekosystému však nikdo z nás nedokáže zásadně ovlivnit. Úkolem myslivosti a myslivců je prostřednictvím své činnosti a za dodržování zákonných norem zvěř chránit, cílevědomě chovat, spoluvytvářet vhodné životní podmínky a také v nezbytné míře lovit.

OLMOUCKÝ KRAJ

Olomoucký kraj je jedním z moravských krajů České republiky. Na severu hraničí kraj s Polskem 104 km dlouhou mezistátní hranicí, vnírostátně sousedí s Moravskoslezským krajem na východě, s krajem Zlínským a Jihomoravským na jihu, s krajem Pardubickým na západě. Spolu se Zlínským krajem tvoří Olomoucký kraj Region soudržnosti NUTS II – Střední Morava.

Olomoucký kraj se rozkládá na ploše 5 267 km². Při počtu okolo 640 tis. obyvatel je tedy hustota osídlení mírně pod průměrem České republiky, cca 121 obyvatel na 1 km². Území Olomouckého kraje dělí 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, abecedně v pořadí Hranice, Jeseník, Konice, Lipník nad Bečvou, Litovel, Mohelnice, Olomouc, Prostějov, Přerov, Šternberk, Šumperk, Uničov a Záb-

Myśliwi z Czech i Polska przed polowaniem w bazie Koła Łowieckiego Chrobry.
Myslivci z Čech a Polska před lovem na základně mysliveckého klubu Chrobry.
Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

Polowanie zbiorowe w Podlesiu na pograniczu polsko-czeskim. Społeczny łow v Podlesí v polsko-českém pohraničí. Autor: Krzysztof Miśniakiewicz

na część południową tworzy urodzajna rolnicza Haná, najniższy punkt znajduje się koło Kojetína (190 m n.p.m.) w miejscu, w którym z regionu wypływa jego największa rzeka Morawa.

Bogata przyroda kraju olomunieckiego sprzyja uprawianiu tu przez mieszkańców i turystów różnych aktywności. Jedną z nich jest łowiectwo, czyli gospodarowanie zwierzyną, przeważnie na rozległych terenach, marginalnie również w ośrodkach hodowli zwierząt.

USTAWODAWSTWO ŁOWIECKIE

Dziedzinę łowiectwa reguluje ustawa nr 449/2001 Sb., o łowiectwie, z późniejszymi zmianami i rozporządzenia wydane do jej realizacji. Rozporządzenie 244/2002 Sb. zajmuje się głównie wszystkimi rodzajami egzaminów myśliwskich oraz kontrolą złowionej zwierzyny, rozporządzenie nr 245/2002 Sb. wyznacza okres polowań i bliższe warunki ich realizacji dla poszczególnych gatunków zwierzyny, rozporządzenie nr 497/2002 Sb. przedstawia sposób określania odpowiednich stanów liczebnych zwierzyny dla konkretnych obwodów łowieckich, rozporządzenie nr 7/2004 Sb. umożliwia ocenę możliwości wyznaczania bażanciarń w obwodach łowieckich, zaś rozporządzenie 553/2004

bréh. Celkem je v kraji 399 obcí. Sídlním městem je Statutární město Olomouc.

Olomoucký kraj je výrazně geograficky rozčleněn. Hornaté severní části s Rychlebskými horami a Jeseníky dominuje nejvyšší hora Moravy Praděd (1491 m.n.m.). Převážně rovinatá jižní část je tvořena zemědělsky úrodnou Hanou s nejnižší kótou u Kojetína (190 m.n.m.) v místě, kde kraj opouští jeho největší řeka Morava.

Bohatá příroda Olomouckého kraje umožňuje svým obyvatelům i návštěvníkům rozmanité aktivity. Jednou z nich je myslivost, tedy hospodaření se zvěří převážně ve velké krajině, okrajově i v oborních chovech.

MYSLIVECKÁ LEGISLATIVA

Oblast myslivosti upravuje zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky vydané k jeho provedení. Vyhláška č. 244/2002 Sb. upravuje zejména všechny druhy mysliveckých zkoušek a kontrolu ulovené zvěře, vyhláška č. 245/2002 Sb. stanoví doby lovu a bližší podmínky jeho provádění pro jednotlivé druhy zvěře, vyhláška č. 497/2002 Sb. řeší způsob stanovení vhodných početních stavů zvěře pro konkrétní honitby, vyhlášky č. 7/2004 Sb. umožňuje posoudit možnosti vyme-

zení bažantnic v honitbách a vyhlášky č. 553/2004 Sb. obsahuje pokyny k vypracování plánů mysliveckého hospodaření. Nelze ovšem opomenout celou řadu dalších souvisejících obecně závazných právních předpisů a mezinárodních úmluv, především na úseku ochrany životního prostředí.

Zákon o myslivosti uvádí přesný výčet živočichů, kteří jsou zvěří a jejichž volně žijící populace považuje za obnovitelné přírodní bohatství.

Právo myslivecky hospodařit se zvěří mají výhradně vlastníci honebních pozemků, na nichž byla rozhodnutím dle zákona o myslivosti uznána honitba. Osoba, které byla honitba uznána, může honitbu pronajmout.

Na dodržování myslivecké legislativy dozírají orgány státní správy myslivosti, které ustanovují pro každou honitbu mysliveckého hospodáře, splňujícího vysoké odborné předpoklady, a pro každých započatých 500 ha honitby jednoho člena myslivecké stráže, který po složení zkoušky a slibu myslivecké stráže požívá ochrany jako úřední osoby (dříve veřejný činitel).

Jiří Zbořil

Sb. zawiera wskazówki dotyczące opracowywania planów gospodarki łowieckiej. Pamiętać należy także o wielu innych powiązanych ogólnie obowiązujących przepisach i konwencjach międzynarodowych przede wszystkim w obszarze ochrony środowiska naturalnego.

Ustawa o łowiectwie podaje dokładną listę zwierząt, które są zwierzyną łowną i których populacje żyjące na wolności uważa się za odnawialne zasoby naturalne.

Prawo do gospodarki łowieckiej zwierzyną mają wyłącznie właściciele gruntów łowieckich, na których decyzją zgodną z ustawą o łowiectwie wyznaczono obwód łowiecki. Właściciel obwodu może go wydzierżawić.

Przestrzegania prawodawstwa łowieckiego nadzorują organy administracji państwowej w dziedzinie łowiectwa, które dla każdego obwodu wyznaczają zarządcę, spełniającego restrykcyjne specjalistyczne wymagania, a dla każdego rozpoczętych 500 ha obwodu jednego członka straży łowieckiej, który po zdaniu egzaminów i ślubowaniu korzysta z ochrony jak urzędnik (wcześniej funkcjonariusz publiczny).

Myśliwi z Czech i Polski po zakończeniu polowania. Drugi z lewej stoi Krzysztof Miśniakiewicz - autor zdjęć. Myśliwcy z Czech a Polska po ukończeniu łovu. Druhý zleva stojí Krzysztof Miśniakiewicz – autor fotografií

Autor: Archiw.

ZABYTKI ŁOWIECKIE KRAJU OŁOMUNIECKIEGO LOVECKÉ PAMÁTKY OLOMOUCKÉHO KRAJE

BOUZOV – LOVECKÁ SÍŇ - MYSLIVNA

Romantický hrad Bouzov byl založený na přelomu 13. a 14. století. Nachází se v malebné krajině Litovelska a Mohelnicka, která je spjata svou historií i s myslivostí a lovectvím. Hrad je bohatě zdobený mysliveckými exponáty. Úlovkům místních pánů hradu Bouzova je věnována „lovecká síň“, kde naleznete stovky paroží a zbraně tehdejší doby. Význam myslivosti v lesích kolem hradu dotváří také nádherná budova „Myslivny“.

Úsov

Lovecko-lesnické muzeum v Úsově je ojedinělým historickým muzeem tohoto druhu ve střední Evropě. Prezентuje lovecké a přírodovědné sbírky v původní lichtenštejnské instalaci z přelomu 19.

BOUZOV – SALA MYŚLIWSKA I DOMEK MYŚLIWSKI

Romantyczny zamek Bouzov powstał na przełomie XIII i XIV wieku. Znajduje się w malowniczym regionie Ziemi Litovelskiej i Mohelnickiej, której historia wiąże się z myślistwem oraz łowiectwem. Zamek jest bogato zdobiony eksponatami myśliwskimi. Trofeom tutejszych panów z zamku Bouzov poświęcono salę myśliwską, w której można zobaczyć setki poroży i broni używanej w dawnych czasach. Znaczenie myślistwa w lasach otaczających zamek podkreśla również niezwykle budynek domku myśliwskiego.

Úsov

Muzeum łowiectwa i leśnictwa w Úsovie to jedyne tego rodzaju muzeum historyczne w śród-

Bouzov - sala myśliwska
Bouzov - lovecká síň
Autor: Jiří Kasina

Úsov. Autor: Jiří Kasina

Nové Zámky. Autor: Jiří Kasina

a 20. století. Exponáty jsou sto let staré v nezměněném stavu. Muzeum je umístěno v zámeckých interiérech někdejšího hradu Úsova.

NOVÉ ZÁMKY - TEMPL

Zámecký park v Nových Zámkách s doprovodnými budovami je součástí velkoryse řešeného krajinného areálu, jehož dominantou je původní lovecký zámek, který nechal postavit Jan Ondřej z Lichtenšteina v roce 1690. Kolem zámku pak

kowej Europie. Prezentuje ono łowieckie i naukowo-przyrodnicze zbiory w ich pierwotnej formie z czasów rodu Lichtensteinów, z przełomu XIX i XX wieku. Muzeum znajduje się w salach pałacowych dawnego zamku Úsov.

NOVÉ ZÁMKY - TEMPL

Park Pałacowy w Nowych Zámkach wraz z towarzyszącymi budynkami jest elementem zaprojektowanego z rozmachem kompleksu. Jego dominantą

Bouzov - domek myśliwski
Bouzov - Myslivna
Autor: Jiří Kasina

vyrostla v krajině celá řada drobných staveb, které se zachovaly do dnešních dnů. Můžete zde nalézt dochovaný „Čertův most“ s vyčnívajícím kamenem nad cestou, jeskyni zvanou „Peklo“, nedaleko při řece Moravě na dřívějším ostrůvku obelisk „Komín“. Další stavbu doplňující areál představuje často navštěvovaný chrám přátelství zvaný „Templ“.

VELKÁ STŘELNÁ - LOVECKÝ ZÁMEČEK BORES

Na místě zchátralého zámku přebudovaného z tvrze, která byla připomínána již v roce 1552 byl v 19. Století postaven hrabaty z Vrbna barokní lovecký zámek. Nachází se ve vojenském prostoru Libavá a armáda jej zpřístupňuje pouze jednou v roce, vždy 1. května.

stanowi pierwotny pałac łowiecki, którego budowę zlecił w 1690 r. Jan Ondřej z Lichtensteinu. W otoczeniu zamku powstał cały szereg mniejszych obiektów, które zachowały się po dziś dzień. Można tu znaleźć np. Most Diabła („Čertův most“) z wystającym kamieniem nad drogą, jaskinię zwaną Piekło, w pobliżu przy rzece Morawie na dawnej wysepce stoi obelisk Komín. Na terenie kompleksu znajduje się również chętnie odwiedzana świątynia przyjaźni zwana „Templ“.

VELKÁ STŘELNÁ - PALACYK MYŚLIWSKI BORES

W miejscu zniszczonego pałacu przebudowanego z twierdzy (o której wzmianki pochodzą już z 1552 r.), w XIX wieku hrabiowie z Vrbna postawili barokowy pałacyk myśliwski. Znajduje się on na obszarze kompleksu wojskowego Libavá, armia udostępnia go zawsze tylko raz w roku - 1 maja.

Nové Zámky - Templ. Autor: Jiří Kasina

Jeseník - Křížový vrch

Křížový vrch se nachází na krásném místě uprostřed přírody Jeseníků, v nadmořské výšce 670 m. Tato budova dnešního penzionu s restaurací patří svojí tradicí a historií mezi nejstarší v širokém okolí. Interiér budovy je vybudován v mysliveckém stylu. Můžete zde shlédnout exponáty místní bohaté fau-

Jeseník - Křížový vrch

Křížový vrch znajduje się w pięknym miejscu pośród przyrody Jesioników na wysokości 670 m n.p.m. Ten budynek dzisiejszego pensjonatu z restauracją dzięki swej tradycji i historii zalicza się do najstarszych obiektów w szerokiej okolicy. Wnętrze obiektu zaprojektowano w stylu myśliwskim. Można tu

Bores -
zameczek myśliwski
Lovecký zámček Bores
Autor: Jiří Kasina

Jeseník - Křížový vrch
Autor: Jiří Kasina

Muzeum myśliwstwa
w Usovie
Lovecko-lesnické
muzeum v Úsově
Autor: Jiří Kasina

podziwiać eksponaty różnorodnej miejscowej fauny. Warto również zobaczyć pobliską kaplicę św. Anny.

ny. Za zhlédnutí stojí také vedle situovaná kaple sv. Anny.

BUDĚTSKO – DOM Z OBRAZAMI MYŚLIWSKIMI

Na skraju miejscowości znajduje się interesujący, stary dom zdobiony kolorowymi malowidłami przedstawiającymi sceny związane z myślistwem uzupełnione o ludową poezję myśliwską. Akwarela na zachodniej ścianie szczytowej przedstawia pogrzeb myśliwego. Dekorację stworzył Bohumil Srovnal, który wykorzystał technikę kolorowych akwareli na wilgotnym wapiennym tynku. Inspiracją była dla niego nie tylko poezja ludowa, ale też twórczość Mirko Hanáka (akwarele na południowej stronie domu) oraz malarza Karela Svolinskiego.

BUDĚTSKO – DŮM S LOVECKÝMI VÝJEVY

Na kraji obce se nachází zajímavý starý dům zdobený barevnými malbami s mysliveckými náměty doplněnými verši lidové myslivecké poezie. Akvarel na západní štítové zdi znázorňuje scénu z pohřbu myslivce. Výzdobu vytvořil Bohumil Srovnal technikou barevných akvarelů vytvářených do vlhké vápenné omítky. Předlohou mu byly nejenom verše lidové poezie, ale také dílo Mirko Hanáka (akvarely na jižní straně domu) a národního umělce Karla Svolinského.

Budětsko - dom
z obrazami myśliwskimi
Budětsko
– dům s loveckými
výjevy
Autor: Jiří Kasina

